

MAGAZIN SAVEZA BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ / MAGASIN UTGIVEN AV RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Š E H E R

BANJA LUKA

...Čekaju nas teška vremena

Poštovani čitaoci, dragi prijatelji!

Kraj jedne godine i dolazak druge, Nove, prava je prilika za najljepše želje i vijesti. I opravdana očekivanja, da će nam svima biti bolje. Ali, na izmaku ove 2024. stižu nam samo loše i zabrinjavajuće vijesti sa svih dijelova naše planete. Ratovi u Ukrajini, Palestini i Siriji, napregnuti odnosi najvećih sila ne slute na dobro. Kuha se i u našoj domovini, a u našem gradu zavladao mrak. Kao što smo već pisali, odlukom švedske vlade ukinuta su nam, do daljnjeg, sredstva za normalno djelovanje. Posljedice se već vide i naš Savez jedva preživljava, a novine više ne štampamo. Koliko će ovo dugo potrajati teško je sada prognozirati, ali se iskreno nadam da će se promijeniti vlast u Švedskoj 2026. godine i da će doći i bolja vremena za stranačke saveze i organizacije.

Šta dalje? Upućujem poziv našim sugrađanima i čitaocima, da nas podrže u nastojanju da naš magazin, naša „Šeher“, i naš „Vezeni most“ i dalje ostanu ljepote našeg grada, a da naš Savez Banjalučana opstane. Sve do vas i do nas. Nadam se iskreno da ćemo moći nastaviti naše djelovanje i otrgnuti naš grad od zaborava. Borba će biti teška ali savezovi vjerni saradnici i čitaoci, svakako će se potruditi da to ostvare. Nadamo se, i to svim srcem želimo da i dalje dolazimo u grad od lišća, ne samo kao najdraži gosti, nego i kao domaćini, njegovi žitelji i njegovi žubori, pomažući mu da još više bude ono što je oduvijek bio – otvoreni, prijateljski grad u srcu Bosne i Hercegovine, Balkana, Evrope i svijeta. Koristim priliku da se posebno zahvalim vama kojinstе nam poslali vaše ekonomske priloge i nadam se da će se to natanaviti i u slijedećoj godini.

Redakcija magazina „Šeher Banja Luka“ i Savez Banjalučana u Švedskoj žele vam uspješnu i sretnu 2025. godinu, a našim dopisnicima, čitaocima i sugrađanima katoličke i pravoslavne vjeroispovijesti neka blagost božićnih praznika traje cijele godine, stapajući se i s blagdanima - praznicima koji će nam obogaćivati dolazeće svetkovine i druženja. Neka nam ova 2025. godina donese mnogo uspješnih trenutaka, radosti i dobrog zdravlja, a našoj domovini svjetliju budućnost i prosperitet.

Na ovoj stranici možete čitati sve dosadašnje brojeve “Šeher Banje Luke”.

<http://issuu.com/savezbi>

Na kraju da se vama, koji ste nam već poslali dobrovoljne priloge, u ime naše male redakcije i u svoje lično, iskreno zahvalim na pomoći i razumijevanju, i nadam se da će vam se pridružiti i mnogi drugi naši čitaoci.

Vaš urednik
Mirsad Filipović

U protekloj godini svojim priložima, reportažama, fotografijama, ilustracijama i umjetničkim djelima naš list su obogatili:

Mišo Marić – Exeter (Engleska)
Sadik Beglerović – Växjö (Švedska)
Fikret Tufek – Malmö (Švedska)
Medina Mašović Sipovac – Sarajevo (BiH)
Mirsad Omerbašić – Örebro (Švedska)
Nataša Križanić – Olalla (USA)
Anes Cerić – Birmingham (Engleska)
Slobodan Rašić Bobara – Banja Luka (BiH)
Radmila Karlaš – Banja Luka (BiH)
Atif Turčinović – Veile (Danska)
Namik Alimajstorović – Birmingham (Engleska)
Marjan Hajnal – Bat Yam (Israel)
Mesud Mulaomerović – Malmö (Švedska)
Denis Dželić – Hundested (Danska)
Siba Halimić – London (Engleska)
Zlatko Lukić – Split (Hrvatska)
Rade Dujaković – Banja Luka (BiH)
Anto Miketa – Grac (Austrija)
Zlatan Gunić – Banja Luka (BiH)
Aljoša Mujagić – Kitchener (Kanada)
Šimo Ešić – Tuzla (BiH)
Džabir Maglajlić – Gaildorf (Njemačka)
Reuf Jakupović – Malmö (Švedska)

Sead Cerić – Donji Vakuf (BiH)
Šemso Avdić – Norrköping (Švedska)
Munevera Kaladžić – Melbourne (Australija)
Sabaheta Hadžikadić – Vankuver (Kanada)
Zinajda Hrvat – Banja Luka (BiH)
Dinko Osmančević – Banja Luka (BiH)
Ljubica Perkman – Rodgau (Njemačka)
Mersad Rajić – Toronto (Kanada)
Vasvija Dedić Bačevac – Malmö (Švedska)
Elvira Krupić Šamljija – Romilly (Francuska)
Zlatko Avdagić – Motala (Švedska)
Uglješa Kesić – Banja Luka (BiH)
Božidar Šarić – Rijeka (Hrvatska)
Ranko Pavlović – Banja Luka (BiH)
Antun Džaja Bosanac – Rijeka (Hrvatska)
Omer Berber – Bolzano (Italija)
Tarik Berber – Milano (Italija)
Vladimir Bojer – San Francisco (USA)
Edin Osmančević – Geteborg (Švedska)
Ismet Bekrić – Ilirska Bistrica (Slovenija)
Goran Mulahusić – Motala (Švedska)
Mirsad Filipović – Motala (Švedska)
Nasiha Kapidžić Hadžić – Banja Luka (BiH)
Lejla Solaković – Birmingham (Engleska)
Beisa Romanić – Novi Sad (Srbija)
Veseljko Koprivica – Podgorica (Crna Gora)
Enes Kišević – Zagreb (Hrvatska)

Sanela Husić Musabašić – Štokholm (Švedska)
Slobodan Marić – Banjaluka (BiH)
Dijana Duzić – Jajce (BiH)
Zvonko Kovač – Zagreb (Hrvatska)
Muhidin Šarić – Kozarac (BiH)
Jasna Barišić Malbašić – Banja Luka (BiH)
Sanda Hrkić – Sarajevo (BiH)
Valerija Skrinar Svrz – Ljubljana (Slovenija)
Kerim Dizdar – Ljubljana (Slovenija)
Kemal Handan – Banja Luka (BiH)
Adelaida Grabovica – Sarajevo (BiH)
Djenana Mujadžić – Pariz (Francuska)
Mirza Dajić – Zenica (BiH)
Sead Hambiralović – Zvornik (BiH)
Irfan Horozović – Sarajevo (BiH)
Esad Bajtal – Sarajevo (BiH)
Željko Tica – Banja Luka (BiH)
Amra Osmančević – Geteborg (Švedska)
Denijel Filipović – Motala (Švedska)
Maria Aurell – Motala (Švedska)
Srđan Šušnica – Banja Luka (BiH)
Jovo Čulić – Banja Luka (BiH)
Miralem Pervizović – Malmö (Švedska)
Edvard Cucek – Trento (Italija)
Dževdana Gološ – Birmingham (Engleska)
Kasim Hadžabić – Olovo (BiH)
Semir Osmanagić – Houston (USA)

OSNOVAN/GRUNDAT 2009.

Izdavač/Utgivare
SAVEZ BANJALUČANA U ŠVEDSKOJ
RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

ISSN 2000-5180

Glavni i odgovorni urednik/
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Mirsad Filipović

Urednik/Redaktor

Goran Mulahusić

Grafička obrada/Grafisk arbete

Gunić Zlatan, Art-studio EMMA

Blagajnik-Ekonom/Kassör-Ekonom

Zlatko Avdagić

Redakcija/Redaktion

Goran Mulahusić
Enisa Bajrić
Fatima Mahmutović
Nedžad Talović

Dopisnici/Korrespondenter

Ismet Bekrić (Slovenija)
Radmila Karlaš (BiH)
Mersad Rajić (Kanada)
Ljubica Perkman (Njemačka)
Reuf Jakupović (Švedska)
Dr Severin D. Rakić (Australija)
Dinko Osmančević (BiH)
Džana Mujadžić (Francuska)

Adresa redakcije/Redaktionens adress

Šeher Banjaluka,
Holmsvägen 9, 59136 Motala
Telefon: +46(0) 739 872 284
Internet: www.blsavez.se
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com

List izlazi dvomjesečno

Godišnja pretplata:
6 brojeva 300 SEK plus poštarina

Pretplata i reklame

+46(0) 73 98 72 284
E-post: mirsad.filipovic@hotmail.com
Rukopisi, crteži i fotografije se ne vraćaju

Štampa/Tryck

NIGD "DNN" Banja Luka

Naslovna strana

Autor: Sanjin Čošabić

“Vi ste svjetao primjer...”	4
Od srca do srca	6
Vragolanka u dugim čarapama	9
Četvorolisna djetelina	12
Odlazak doajena banjolučkog rukometa	16
Dolaze sve teža vremena	18
“Mi, djeca Sarajeva”	20
Ratni i poratni “heroji”	22
Dan državnosti BiH u Švedskoj	24
Bosanska kuća u Birminghamu	26
55 godina od najjačeg zemljotresa u Banjaluci	28
Kako je nastao “Prelom”	30
Moja malenkost u Skupštini Srbije	34
Dobar glas se daleko čuje	36
Neiskorišteno blago Banja Luke	40
Prvi lov na mjesečini	42
Izvoz pasa lutalica	44
Švedski kralj Karlo XII. i Osmanlije	46
Bosanac ili Bošnjak	52
Biseri “Budućnosti”	54
Tkanja od sjećanja	58
Karađoz	62
Donatorsko veče u Värnamu	66
Uspješni Banjalučanin, Namik Hrlje	68
Nena Hava	69
Otvoreno pismo presuđenog ratnog zločinca	70
Aerodrom Sarajevo	73
Vicevi	77

Azra Jelačić i Ismail ef. Smajlović

U POSJETI BH. UDRUŽENJU U ŠVEDSKOJ

Muftija banjalučki sa bh. građanima u Malmö: “Vi ste svijetao primjer..”

Piše: Fikret Tufek

*Ismailu ef. Smajloviću je uručena monografija
“Bosanska krajina Malmö 1992-2025”,
autora Fikreta Tufeka*

Muftija banjalučki Ismail ef. Smajlović boravio je proteklih dana u Švedskoj. Tom prilikom prisustvovao je tribini udruženja bosanskohercegovačkih građana u Malmö, “Bosanska krajina”.

Prisutne, njih 50 članova, pozdravili su Azra Jelačić, predsjednica udruženja, kao i Idriz ef. Karaman, predsjednik Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj i organizator posjete muftije banjalučkog.

Ovim povodom je ef. Smajloviću, koji je prisutnima podijelio hediju iz Banjaluke, uručena monografija “Bosanska krajina Malmö 1992-2025”, autora Fikreta Tufeka.

- Čast mi je da sam među vama jer ste jedno od najboljih bh. udruženja u Švedskoj i svijetu, i što pronosite dobar glas o domovini Bosni i Hercegovini. O ljepotama Banjaluke više znate od mene, pre-

nosim vam selame i pozdrava 7.000 do 10.000 Bošnjaka koji danas žive u Banjaluci. Obnovili smo sve srušene džamije u Banjaluci, članarina u Islamskoj zajednici je do 100 KM. Treba voditi konkretne akcije: odvesti autobusom mlade u Sarajevo i druga mjesta BiH da se mladi druže, kao i što je važno da naša dijaspora pomaže svoju domovinu BiH različitim akcijama pomoći. Važno je kako predstaviti muslimane u svijetu, vi ste svijetao primjer. Važno je da znamo put kojim idemo ka budućnosti i da o islamu možemo govoriti istinito i pozitivno, kao što je važno da se u BiH okrenemo radu i stvaralaštvu i da nam uzor budu Tešanj i Gračanica, sa razvijenom privredom; važno je da imate djecu koja uče bosanski jezik. Allah ne trpi nasilje, pravda i istina na kraju pobjeđuju, jer “snagom vjere se može i preko mora”, istakao je banjalučki muftija Ismail ef. Smajlović.

Prisutni pažljivo prate izlaganje banjalučkog muftije

O muftiji

Ismail-ef Smajlović (60), rođen u Glumina kod Zvornika; školovao se u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu, koju je završio 1983; borac Armije Republike BiH; diplomirao je na FIN-u u Sarajevu i postdiplomski studij 2000. na katedri za psihologiju i pedagogiju. Radio je u Sanskom Mostu, Teočaku, Sarajevu, Kreševu, Hrasnici, bio glavni imam medžlisa IZ Sarajevo, predavač na Gazi Husrev-begovoj medresi, vojni muftija, direktor Uprave za pravne i administrativne poslove za, pa Uprave za vjerske poslove; u dva mandata je biran za člana Rijaseta, te direktora Studentskog centra IZ BiH, a za muftiju banjalučkog imenovan je 2024; govori engleski i arapski jezik.

Ismail ef. Smajlović i Idriz ef. Karaman

Članovi udruženja "Bosanska krajina"

Od srca do srca...

Piše: Ismet BEKRIĆ

*... kao u stihovima naših pjesnika
i ilustracijama istaknute slovenske likovne
umjetnice Lile Prap*

Naš magazin i naš »Vezeni most« bili su i ove jeseni, svojim stranicama i svojim autorima i saradnicima, prisutni i na još jednom »Vezenom mostu«, ovog puta onom tuzlanskom, koji je, kao međunarodni dječiji festival, održan u gradu soli i dječijih osmijeha, od 16. do 19. oktobra 2024. godine.

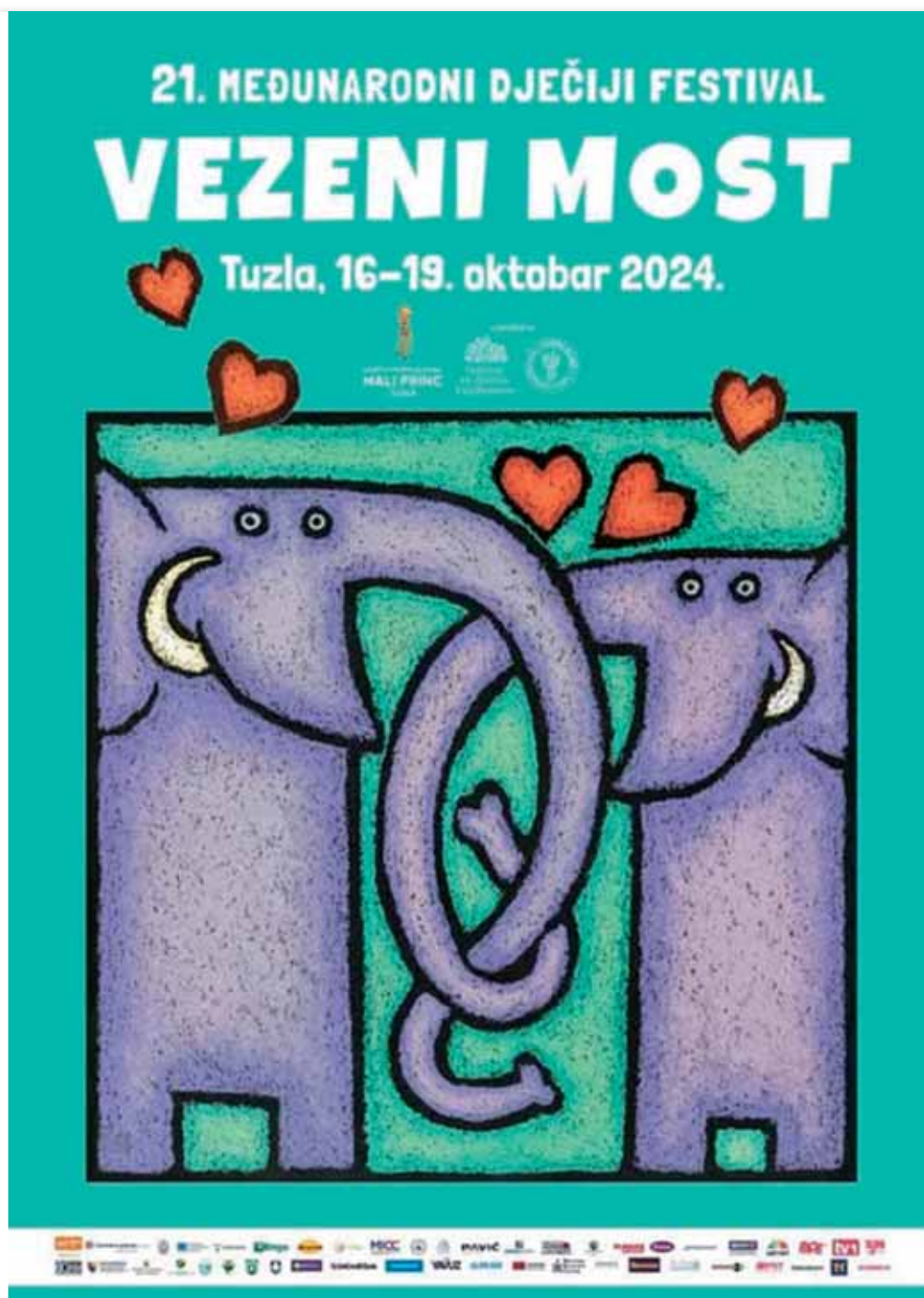
Tih dana, koji su bili u znaku poezije, bajki, izložbi, književnih susreta u školama, kreativnih radionica i dr., sjetili smo se i »Vezenog mosta« na obalama Vrbasa, prije svega u Gornjem Šeheru i u bašti pjesnikinje Nasihe Kapidžić Hadžić, čija pjesma Vezeni most riječima i notama inače brojne učesnike i ljubitelje uvodi u bogat i raznovrstan program, u kojem smo predstavljali i nove knjige stalnih učesnika banjalučkog druženja i dobitnika nagrade »Nasiha Kapidžić Hadžić – Vezeni most« - Šime Ešića, Muhidina Šarića, Ismeta Bekrića, Zejčira Hasića, i dr. Sjetili smo se i izuzetne izložbe crteža i ilustracija Omera Berbera, slovenskog, ljubljanskog studenta, a to likovno bogastvo i maštovitost ovog puta nastavljeni su ilustracijama znane slovenske likovne umjetnice **Lile Prap**, koja je imala i svoju posebnu izložbu, u ateljeu čuvenog slikara Ismeta Mujezinovića.

Među učesnicima ovogodišnjeg literarnog programa čitamo i imena najpoznatijih bosanskohercegovačkih pisaca koje susrećemo

i na stranicama »Latica«, Šime Ešića, Bajruzina Hajre Planjca, Muhidina Šarića, Jagode Iličić, Fahrudina Kučuka, a tu je i ime našeg urednika Ismeta Bekrića, koji je dobitnik nagrade »Mala vila« za svoju zbirku pjesama »Svako svoju bajku ima«. Susrećemo se i sa autorima najboljih knjiga sa područja Srbije, Hrvatske, Crne Gore i BiH, koje konkurišu za nagradu »Mali princ«, a oživljavaju se i sjećanja na pisce koji, nažalost, nisu više među nama – ove godine je glavna nagrada »Mali princ« za stvaralački doprinos razvoju dječije književnosti u BiH dodijeljena posmrtno **Mirsadu Bećirbašiću**, iz čije smo antologije bošnjačke poezije za djecu u BiH i mi prevodili pjesme na slovenski jezik.

Društvo prijatelja knjige »Mali princ« iz Tuzle, u saradnji sa Institutom za dječiju književnost u BiH i Izdavačkom kućom »Lijepa riječ«, već dvadeset i jednu godinu brižljivo, s ljubavlju, veze jedinstven most prijateljstva, stvaralaštva, radosti, sreće i mašte, koji nas vodi od srca do srca. Kao što tako lijepo i nadahnuto vidimo i na ilustracijama Lile Prap. Tim mostom se samo ne hodi, to je Most s kojim se živi.

»Latice« su bile prisutne i na IV međunarodnoj konferenciji o savremenoj bosansko-hercegovačkoj prozi za djecu.

Mirsad Bećirbašić
HARFA

Zvijezde treću
neizmjerjem čuda
zvonkih visina
Ali ja neću
poći nikuda
Meni je za sreću
dovoljna tvoja blizina
Lastavice lete ka obalama
sunčanih daljina
Ali ja neću
nikuda poći
Meni je za sreću
Dovoljna tvoja blizina
Ronoci rone
za sjajem moskih dubina
Ali ja ostajem
nikuda poći neću
Meni je za sreću
potrebna tvoja blizina.

Ranko Pavlović
NASHIHIN MOST

Kraj Vrbasa, ispotiha,
jedan leptir i Nasiha
srcem grade most ljubavi,
da ljepotom život slavi.

Topla riječ, stih do stiha,
uz osmijeh, ispotiha,
pjesmu vezu, rime njene
dušu da nam oplemene.

Svaka strofa – grumen zlata,
za zagrljaj zalet hvata,
pjesma koja most podiže,
voljenima da smo bliže.

Most vezeni dušom spaja,
od Vrbasa do beskraj,
one koji žele bolje
svim ljudima dobre volje.

Teče Vrbas žuboravi,
u njemu se nebo plavi.
Iz žubora, poizdalje,
Nasiha nam pjesmu šalje.
17. 7. 2023.

Šimo Ešić:
MOJE JE SRCE KUĆA

Moje je srce kuća,
topli prostrani stan,
u njemu stanuje sunce,
ptice i dobar dan...

Moje je srce kuća
sa mnogo toplih soba,
vrata se širom otvore
na njima u svako doba...

Moje je srce kuća,
u njoj stanuju djeca,
u njoj se uvijek smije,
a vrlo rijetko jeca...

U kući ima mjesta
za život i za svijet
i za sve dobre ljude
S kontnenata pet...

U kući ima mjesta
za mrava, cvrčka i zeku,
za cvijeće, planine, more,
za potok i za rijeku.

Za dugu koja brda
svojom tkanicom spaja,
za trave koje šume
zvucima zavičaja...

Samo za mržnju i zlobu
nema ni jednu sobu
i za sve vođe rata
zaključana su vrata.

LITERATURA ZA DJECU: **Astrid Lindgren**

Vragolanka u dugim čarapama

Mama koja je stvorila jedan od najzanimljivijih likova za djecu i po kojoj se zove i najveća svjetska nagrada piscima za djecu – Astrid Lindgren.

Piše: Ismet BEKRIĆ

književnik i prevodilac iz BiH koji živi u Sloveniji, i koji je ove godine nominiran za Nagradu »Astrid Lindgren«

Astrid Anna Emilia Lindgren znana je švedska književnica za djecu, za mlade, koja je svoje djetinjstvo, i djetinjstvo svoje djece, i djece svoga kraja, i drugih podneblja, i njihove žudnje za prostranstvima igre i slobode, utkala u svoje brojne knjige, prevedene na više od 60 svjetskih jezika, kao zajedničko bogatstvo. Rođena je 14. novembra 1907. godine na seoskom imanju, na rubu mjesta Vimmerby, Smaland, gdje je provela svoje djetinjstvo, sa dvije sestre i bratom. prepuštajući se čarima prirode, igara i malih nestašluka. Tada nije bilo drveta na koje se nije uspinjala, niti domaće životinje koju nije pomilovala.

Od svoje 18. godine živjela je, školovala se i zatim radila u Stockholmu, kao pedagog, urednica i autorica više od 30 zanimljivih, maštovitih i razdraganih knjiga za najmlađe, u kojima se prepliću stvarnost i fantazija, poetika i vedrina (»Braća lavljeg srca«, »Ronja, razbojnička kći«, »Emil iz Looneberga«, »Erazem i skitnica« i dr.).

Djeca svijeta posebno su prihvatila njene knjige o djevojčici

Pippi Langstrump, vragolanki u dugim čarapama, koje su prevedene i na slovenski - kao »Pika Nogavička«, i na bosanski jezika – kao »Pipi, Duga čarapa«. Astrid Lindgren je inspiracije nalazila u svakodnevnom životu, osluškajući želje djece i onaj svoj najljepši unutarnji nesputani glas. Tako je i priče o Pipi /Piki počela pisati za svoju kćerku Karin koja je tražila da joj mama stalno nešto kazuje, nešto i ozbiljno i smiješno, nešto pustolovno i blisko.

Svoje pripovijesti Astrid je počela pisati u vrijeme drugog svjetskog rata, kad je svijet bio u raljama zla i kad su najviše trpjela baš djeca. Kako zaštititi djecu? Kako ih spasiti i otvoriti im bar mala vrata sretnije sadašnjice i budućnosti? »Nije lahko biti malen, ubog i sam«, pisala je Pipina literarna mama. »Svijet je pun neznanoga i pun stvari, koje nas plaše. A oni, na koje dijete može da se osloni, upravo su odrasli. Oni se zato moraju pobrinuti, da bi svijet bio siguran, topao i prijazan za dijete. Ali, da li to čine?«

Taj kutak mira i sretnijeg djetinjstva tražila je i Pipi, pjevava,

usamljena djevojčica crvene kose koja se nekako razlikovala od svojih vršnjakinja i koja je željela da je svijet, i kad je malo »na čoše«, djeci ipak poravan, prijatan, prijateljski... Uostalom, prepustimo samoj autorici da nam opiše svoju junakinju:

»Kosa joj je bila boje mrkve, uvijena u dvije pletenice, koje su stršile ustranu. Nos joj je bio sličan malom krompiru, i pun pjega od sunca. Ispod nosa bila su široka usta, sa zdravim bijelim zubima. I odjeća joj je bila baš neobična. Pipi ju je sama sašila. Trebalo je da bude plava, ali joj je ponestalo platna, pa je Pipi dodavala i komadiće crvene. Na duge, tanke noge navukla je dugačke čarape, jednu smeđu, a drugu crnu. Cipele su joj bile dva puta duže od njenih tabana. Te cipele kupio joj je tata u Južnoj Americi, a bile su tako velike, da ne budu tijesne dok bude rasla. Pipi nikad nije htjela obući druge cipele...

Tomiju i Aniki pogled je posebno zastajkivao na majmunčiću koji je skakutao na ramenu ove neobične djevojčice. Bio je to makaki, uskog nosa, odjeven u plave hlačice i žuti kaputić, sa slamnatim šeširom na glavi.

Pipi je ulicom hodala tako, da joj je jedna noga bila na pločniku, a druga na kolniku. Tomi i Anika su je posmatrali netremice, dok im se nije izgubila iz vidokruga. Ali, evo je već se vraća. Sada – natra-

ške. Jednostavno zato, da se ne mora okrenuti kad se bude vraćala kući. Ovog puta zaustavila se kad je stigla do vrata na kojima su stajali Tomi i Anika. Djeca su se pogledala šuteći.

Najzad će Tomi:

-A zašto si hodala natraške?

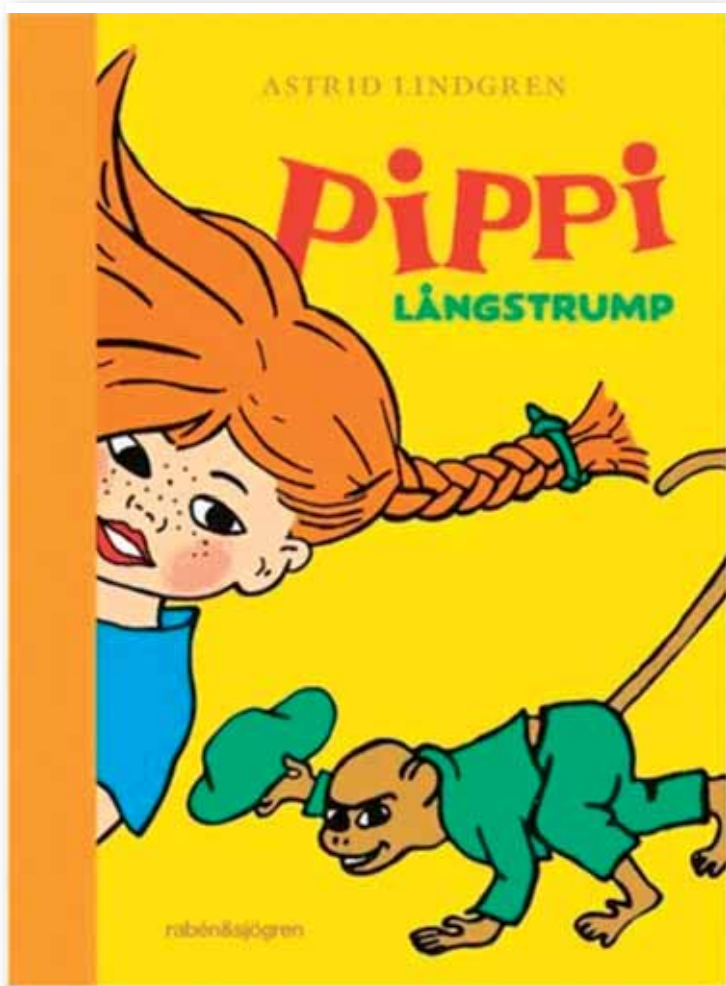
-Zašto sam hodala natraške?- začudila se Pipi. – Zar ne živimo u slobodnoj zemlji? Zar ljudi ne smiju hodati onako kako žele? Usput, mogu vam reći da u Egiptu svi tako hodaju, i nikome to nije čudno.

-A kako ti to znaš? Pa valjda nisi bila u Egiptu?

-O, molim! Ja da nisam bila u Egiptu? Dobro znaj, da sam bila tamo. Proputovala sam ja cijelu zemaljsku kuglu i vidjela mnogo čudesa, čudnija od hodanja natraške...«

S ovom čudesnom djevojčicom možete zajedno proživjeti mnogo toga neobičnog i zanimljivog... Otvorite samo i ovu knjigu, i ostale, i uđite, utrčite, uplovite, u njen svijet! I vidjet ćete, shvatiti, da sve ima i svoju drugačiju, ljepšu, radosniju stranu. Hej, Pipi, čekaj nas! Možda malčice i zakasnimo... Ali to je zato što i mi idemo – unatraške.

Nagrada Astrid Lindgren Memorial Award

Najljepši mostovi

Pripremila redakcija magazina

Putevi agresije i progonstava, straha i zla, mnoge su stanovnike BiH odveli i na sjever Evrope, u Skandinaviju, koja je širom otvorila vrata svoga razumijevanja i dobrote. Tako su i brojni Banjalučani svoje mirno i sunčano parče neba dobilo i u Švedskoj, koja je postala njihovo novo utočište. I tako već punih trideset i više godina.

Učeći švedski jezik, susretali su se i sa djelima najboljih švedskih pisaca, a i najmlađima i starijima posebno se dopala jedna vragolanka – djevojčica u dugim čarapama, zvana Pippi. Družili su se s njom u brojnim vedrim i pustolovnim knjigama, mnogi su s njom i odrasli, a sad svojoj djeci čitaju priče njene mame, pisateljice Astrid Lindgren, koja ju je osmislila i udahnila joj i svoju dušu, i dušu djece sa svih meridijana.

U znak sjećanja na ovu veliku prijateljicu djece u Švedskoj je osmišljena i jedna od najvećih svjetskih nagrada u književnosti – **Nagrada »Astrid Lindgren Memorial Award«**. Svake godine nominiraju se najbolji pisci iz cijeloga svijeta, a među njima uvijek su i autori iz BiH, a onda i iz Banjaluke. Ove godine to je naš saradnik Ismet Bekrić, i to već po treći put, uz njega su i Jagoda Iličić i Husein Dervišević, te likovna umjetnica i ilustratorka Sanela Husić Musabašić, koja inače već nekoliko godina s porodicom živi i stvara u Švedskoj, u Stockholmu. I većina dobitnika naše nagrade »Vezeni most – Nasiha Kapidžić Hadžić« također je bila među nominiranim: Šime Ešić, Enisa Osmančević Čurić, Ranko Pavlović, Ranko Risojević, Mirsad Bećirbašić, Ljubica Ostojić, Bisera Alikadić, Rizo Džafić, Zejčir Hasić, Jovo Čulić... Naš magazin je redovno pisao o tim piscima i njihovim nominacijama, ističući ovu nagradu i književnu riječ kao najljepši most prijateljstva i saradnje.

Radmila Karlaš, književnica i novinarka:
Ponekad se osjećam kao rudar koji tek s vremena na
vrijeme izviri na površinu

Moj spisateljski identitet je fluidan

Četverolisna djetelina

Razgovarala: Elma Hodžić

Kada i kako je započela Vaša strast prema pisanju?

Kao moj unutrašnji “monolog”, koji se manifestovao putem pisanja. Bio je prilično buran taj moj proces, olovka je jedva stizala da prenese tu bujicu. A sve je to započelo jako davno. Nikada me taj moj unutrašnji svijet, koji je očigledno bio burniji nego ovaj javni, nije ostavljao na miru, često ni noću, tako da sam, kada bih bila “orna” ili manje lijena, zapisivala. Preoblikovani sadržaji tih mojih monologa, zapravo su moje knjige. Mada u njima sve vrvi od dijaloga i likova. Kada je rat usisao mog brata od tetke, s kojim sam bila jako bliska, bili smo kao ona Selindžerova djeca Glasovih, odlučila sam da posthumno objavim njegovu zbirku poezije, pribilježenu u nekom notesu. Obimom malo štivo, ali dovoljno za cijeli život, kako god to gledali i neovisno o tome sa koliko je ljeta neko “promijenio orbitu”. Brat je imao 21. Ta knjižica koja je u međuvremenu prepoznata i nalazi se u mnogim zbornicima u regiji, me zapravo gurnula prema van, uslovno rečeno, i tada je objavljena “Četverolisna djetelina”, ili moj prvi roman.

Govorite o romanu iz 2009. godine, koji je zabilježio tri izdanja i neposredno nakon izlaska bio četvrto štivo po čitanosti u BiH.

Da. Roman je bio poveznica sa bratom s jedne strane, što je jako lijepo primijetio Niko Mihalljević, književnik iz Livna, tokom promocije romana u Mostaru. Taj roman, obimom nevelik, ja bih nazvala skoncentrisanom boli. Bez obzira na postratni odmak, ili upravo zbog toga, toliko toga je ostalo nataloženo i onda su se te emocije kroz obilje suza tokom pisanja krunile i krunile, osipale, da bi me ipak ostavile u životu. Nisu me smrvile. I, evo me.

Kako biste opisali razliku između Vašeg novinarskog pisanja i književnog stvaralaštva?

Novinarstvo je, u osnovi, na ovu drugu vrstu pisanja, površan posao. Bez uvrede. Pri tome ne mislim na obrazovanje, inteligenciju, analitiku, ništa od toga. Time ne želim reći da je ovo drugo pisanje posao, za mene bar nije. Novinarstvo se desilo, jer ja zapravo jedino umijem da pišem. Voljela bih da sam neki dobar zanatlija ili švalja ili nešto treće, da nemam ovu neutaživu glad za poniranjem, ali nisam. Imam dvije lijeve ruke, nepraktična sam žena, koja je svoj na svom jedino s olovkom u ruci. Kao što rekoh, kroz novinarstvo manje, a kroz “unutrašnji monolog” mnogo, mnogo više. Nije mi pomoglo novinarstvo, jer je moje pisanje započelo prije prvog novinskog teksta koji se desio sa mojih 12 godina. Ali mi konačno nije ni odmoglo. Znači, morate nešto da radite, novinarstvo jeste bio posao. A kad radite, trudite se da budete dobri u svom poslu. Iskreni i pošteni. I, gle, utopije. Bar sam ja to pokušavala, što me odvelo gdje me već odvelo. Nije lako biti izvan stada, ali to nije ništa novo na ovom svijetu.

Vi ste plodan pisac. Objavili ste još dva romana “Kad utihnu melezi” i “Ej, drugovi, je l’ vam žao”, te zbirke priča “Pogrešan peron” i “Lutak”. Na promociji “Drugova”, posljednjeg romana, koji su kritičari između ostalog ocijenili kao izuzetnu kulturu sjećanja, kulturologinja Sarina Bakić Vas je uporedila sa Elif Šafak. Također, rekla je da ste duhoviti kroz pisanje. Nerzuk Ćurak dodaje, nenametljivo, što je, kako kaže, jako teško s obzirom na temu. A Vama je to uspjelo. U BKC-u u Sarajevu, bilo je

više od stotinu ljudi. Nije baš uobičajeno da promocija knjige izazove toliki interes.

Pa, ne znam. Istina je da se te sarajevske promocije sjećam podvojeno. Bilo je to neposredno nakon smrti moje majke i ja sam funkcionisala na dva kolosijeka. Jednog, vrlo intimnog, u kojem je mala šćućurena djevojčica neutježno plakala tražeći svoju mamu, a na drugom kao neko ko i te kako zna šta radi kad odgovara na mnogobrojna pitanja iz publike, ta njihova ljubav me možda i spasila, neko ko komunicira s novinarima bez greške. Ali ta druga uloga bila je jako teška i sad je ne bih ponovila, dala bih si više vremena za tugovanje, dala bih više vremena toj maloj djevojčici koja je u kratkom vremenu ostala bez obožavanog oca i neposredno iza toga, i majke. Roman je posvećen njima, željeli su da ja budem Ja, da pišem, istrajem, kako je otac govorio “dato – zadato”, pa eto, predstavili smo moji recenzenti, kritičari i ja roman u Sarajevu, koje je okosnica radnje, u mojoj Banjaluci, Mostaru i onda sam rekla STOP. Tek sad se osjećam sposobnom da u sebi pomirim one dvije ličnosti o kojima sam govorila. Ono dijete u meni i dalje pati, ali mogu da podnesem taj bol, da ga pretvorim u kreativnost.

Kako definišete svoj spisateljski identitet? Da li smatrate da se on mijenja s vremenom ili ostaje konstantan? Koje teme obrađujete kroz svoj rad?

Moj spisateljski identitet je fluidan. Konstanta je u onom dijelu koji se odnosi na poniranje u samu sebe ili kako bi to Jung nazvao, u proces individuacije. To mi je bilo jasno čim sam zabilježila prvu misao. Što više ponirete ka unutra, više se povezujete sa svima. Zvuči paradoksalno, ali nije. To je suština stvari. Teme o kojima pišem su razne, mada na prvi pogled izgleda da prevladava rat. Ili zlo. Ali i dobro. Vjerujem da je to način, osim kulture sjećanja, da nekako sažmem i provarim tu dvojnju suštinu bivanja. I dobro i zlo. Ne da prihvatim zlo, već da prihvatim da ono postoji. Postojalo je i postojaće. Problem je kada insistirate samo na jednom polu bivanja. To je opasno po vas, lako možete da stradate. Ravnoteža mora postojati, ma kako to apsurdno zvučalo. Meni je bilo apsurdno predugo, kroz to se vidi

koliko sam malo poznavala suštinu stvari. Moje pisanje me opominjalo, vrištalo je iz mog “unutrašnjeg monologa”, ali ja sam to ignorisala. Niko ne kaže da morate da odobravate zlo, ali ono postoji. Zašto sam bila tako naivna. Zlo me odalamilo svom snagom, jer sam mu se smijala u lice. Zlo to ne voli, ono hoće da bude važno, da ga se uvažava. Ili da mu se prizna moć. I onda istovremeno shvatite duboko negdje koliko je Hannah Arendt u pravu kada kaže da je zlo banalno. Temom zla se jednim dijelom bavim u posljednjem objavljenom romanu “Drugovi”, kroz detektovanje svega onog što se obrušilo na Bosnu, kao i kroz gotovo naučno vođenje čitaoca u uzroke, koji će proizvesti posljedice po sve nas. To sam pokušala da kažem, kroz romanesknu strukturu. Mada je to i velika saga o ljubavi, kao i o Sarajevu kroz razna vremena. Interesantno je da mi je Sarajevo to dozvolilo. Kada ovo kažem, ne mislim naravno bukvalno, ali neki bezvremeni duh grada vas primi ili ne primi. E, mene je taj “duh” primio, ugostio i još mi otvorio dušu. U tom svemu, priča o sarajevskoj Hagadi desila se kao malo čudo samo naizgled. Ja svjesno nisam znala da ću pisati o njoj, a na koncu se desila Priča iz 1001 noći. Tako kažu čitaoci i kritičari. U mom prvom romanu “Četverolisna djetešina” najviše se vidi moja naiva. Umišljala sam da ću unošenjem svjetlosti razbucati mrak, ali stvari ne stoje tako. Nije jednostavno. Zlo kao preokupacija nije dobro, ja ga pretresam, izvrćem, demistifikujem (otud ona Hanina banalnost), prozivam, imenujem. Ono je jednostavno dio ljudske prirode. I, za sve one religiozne, ja ne spadam u te, poruka: Gospodo, Bog je stvorio oba pola. I dobro i zlo, a vi gledajte šta ćete. Tako da moj spisateljski identitet jeste fluidan, ali još uvijek u sebi otkrivam neku Alisu u zemlji čuda, što nije dobro. Morala bih napokon odrasti.

Kako biste opisali razliku između Vašeg novinarskog pisanja i književnog stvaralaštva?

U novinskom pisanju podlogu tražim u proširivanju znanja. Kako sam zapravo završila Političke nauke prije rata u Zagrebu, sa strašću za sociologiju, ja moram tačno da znam ne ono što jest, već zašto je došlo do toga. Više sam neka naučnica, do novinarka u tim momen-

tima. Vijesti često moraju biti kratke, ko vas pita za mišljenje, prenesite šta drugi kažu, nekako to zaokružite i neka čitaoci zaključuju. Tek kada radite analitički tekst, možete da pišete sa predznanjem. Strašna neobrazovanost i neupućenost, kao i moje stalno objašnjavanje na putovanjima zašto smo se poklali, bili su moj mlazni pogon kako za knjigu “Ej, drugovi, je l’ vam žao”, tako i za “Kad utihnu melezi”. Melezi su pisani da ne poludim, pa su zapravo najduhovitija knjiga za čitaoce. Ja kad krenem luditi od svega ovog okolo, iznjedrim humor. Moj humor je čisti proizvod mraka. Pri tome, ja sam partizanka do dna srca. Fanatično gotovo ne dozvoljavam da se pljuje po njima. Partizani su za mene svetinja i ja u ovoj knjizi njima odajem pijetet koji zaslužuju. Jer partizani jednako je zajedništvo. Jednako je svi mi. Jednako je kosmopolitizam. Pri tome ne brkam partizane i komuniste. Bar ne one poslijeratne (iza Drugog svjetskog rata), mada onima prije tog rata skidam kapu. Pokušala sam kroz ovaj roman da demistifikujem i Tita, da ga izuzmem od njegovog kulta ličnosti, ali i od ove pomame za istrebljenjem bilo kakve prijatne i tačne uspomene na njega. Vidite kako se lako ide iz krajnosti u krajnost. Tu ima i neke zakonitosti. I onda ja koja nikad nisam bila moralno politički podobna, kao barjaktar, branim te sjeni kroz pisanje. Branim ih gotovo hirurški preciznom istinom, koja ima svoje istraživačko pokriće. I sve upakovano u stranice romana. Da li iko uopšte ima snage da čita o uzrocima, da li ga to zanima. U eri odliva mozgov, naprasnog otimačkog bogaćenja, srozavanja društva kroz sve njegove pore, si-

romaštva u svakom smislu. I, shodno tome, kultura počne da poprima zadah mediokritetstva. Čisto spisateljski, ja sam morala da pišem o tome. Morala sam da pišem o Iris i Kenanu i o radnoj akciji i o Marijin dvoru, i o Karlu Paržiku i tako redom. Morala sam ih sve izvući na površinu.

Šta trenutno pišete?

Napisala. Kad smo već kod Boga kojeg sam pominjala negdje tokom razgovora, ja sam napisala knjigu o njegovim čuvarima. Recimo da je to neko moje viđenje dijela kolektivnog pamćenja kroz hrišćansku religiju, koje je neosporno, ali ja se opet bavim onim što Crkva baš i ne priznaje, a to su apokrifna evanđelja. Najvećim djelom božijim čuvarima prilazim iz ženskog ugla, i ovo je prvi put da ja nešto posmatram iz ženskog ugla. Bar svjesno. Taj roman se samo desio usred pisanja “Drugova” čije sam pisanje zbog toga prolongirala. Tad mi se prvi put desilo da za vrijeme pisanja nisam mogla ništa čitati, ja, koja sam ovisna o čitanju knjiga, uopšte nisam gledala TV, o novinama da ne pričam. Potom sam završila i “Drugove”, a “Čuvari” su i dalje tu gdje jesu. Vrijeme je da ih objavim. Roman se zapravo zove “Priča o božijim čuvarima”. Uporedo, već nekih 25 godina pišem roman koji je bio još davno maltene gotov, zapravo, uvijek me nešto odvlačilo od toga da bude skroz gotov, na drugu stranu, na pisanje nečeg drugog. Kada sam bila u Parizu nakon jedne konferencije u Rouanu 1996. tih nekoliko dana Miholjskog leta, intenzivno smo se družili njih troje u

egzilu i nas troje iz Bosne. Jedan od “nas”, moj prijatelj Lole (Lordan Zafranović, op.a.) me često pitao kada ću da napišem knjigu o nama. Znači, o svima nama, svih naš šestoro. Ali sam tokom tog pisanja o nama, izgubljenim, svakog na svoj način, propadala kroz pukotine vremena u kojima sam nalazila nevjerovatne priče, shvatajući ponovo da nije u pitanju vrijeme, već bezvrijeme, jer ste vi u svemu onom prije vašeg rođenja bukvalno, kao što će i sve ono ubuduće po neke druge imati pečat vas. Toliko smo svi povezani da je to prosto nevjerovatno i toliko možemo da “pričamo” jedni s drugima u tom bezvremenu. I onda je roman poprimao neke druge nijanse, pisao se sam što bi se reklo. Ovih dana se spremam da ozbiljno prionem na posao i da konačno stavim tačku na kraj tog Miholjskog ljeta. Zanimljivo da će to biti otprilike u istom terminu kada se to druženje i dešavalo. Ne treba, naravno, zaboraviti da je roman fikcija i da su stvarni likovi poslužili samo kao podstrek.

Pišite, pišite

Kako je Vaše iskustvo u novinarstvu uticalo na Vašu percepciju društva i kako se odrazilo na izbor tema koje obrađujete?

Ovdje bih već mogla naći poveznicu, a ne razliku, vezano za neke moje knjige. Bunt, demistifikovanje. Znanje. To su moje osobine, koje sam ja strasno unosila u svoje novinske tekstove, a pogotovo u književni opus. Mnogo sam pisala o razbijanju Jugoslavije i o nama apatridima. O izgubljenim svjetovima, generacijama. I kao novinarka, i kao spisateljica. Nije to ništa novo, izgubljene generacije su natalo-

žene kroz prošlost, ali se meni prvi put dogodilo. Kad napišete novinski tekst, on može biti human, tačan, dobar. Ali, kad napišete knjigu, vi se bukvalno prošetate goli. Tad sebe izvrnete iznutra. U tome je velika razlika.

Šta planirate kao sljedeći korak u svojoj književnoj karijeri? Da li postoje teme ili formati koje biste voljeli istražiti?

U povelju je roman o Ibn Sini. I to je zanimljivo. Osim što mi se Avicena jako dopada kroz ono što sam iščitala i znala o njemu, zapravo dopada nije prava riječ, on kao da mi je iz nekog kolektivnog vrela aminovao i otvorio mi se. Tako sam se sunovratila i u svijet alhemije. Čini mi se da svi imamo vrlo duboke spoznaje o mnogo čemu, samo zavisi koliko ćemo da kopamo. I koliko smo kadri da to prenesemo u domen koji nam najviše odgovara. Moj je pisanje. Inače, volim priče i pišem ih, što bi se reklo, u letu. One ne traže toliki angažman kao romani. Takav angažman koji vas nekad natjera da izađete u različitim cipelama, što se meni dešavalo. Da ne pričam o tunikama obučenim naopako. Kada sam u tome, meni vanjsko predstavlja privid, a pisanje suštinu stvari. Različite cipele, otključavanje svakog auta na parking, izuzev svog i mnoštvo detalja za prepričavanje su samo mala stepenica na putu stvaranja romana. Ponekad se osjećam kao rudar koji tek s vremena na vrijeme izviri na površinu.

Koja je Vaša poruka mladim autorima koji tek počinju pisati?

Ja ne volim ni primati, ni davati savjete. Kao što bi vam rekao meni iznimno drag Dino Buzzati u svojoj Tatarskoj pustinji: Pišite, pišite.

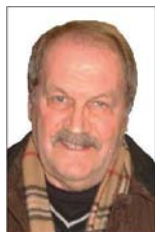

IN MEMORIAM

MIRO BJELIĆ (1943-2024)

Odlazak doajena banjolučkog rukometa

OVAJ TEKST OBJAVLJEN JE U SARAJEVSKOM LISTU OSLOBOĐENJE 28. OKTOBRA 2024. GODINE

Tekst i design:
REUF JAKUPOVIĆ
ecko@graposi.se

Negdje oko podneva u utorak, 22. oktobra 2024. godine, nazva me proslavljeni rukometni golman Abas Arslanagić Ako. Kada mu se javih, prije nego čuh njegov glas, osjetih neku nelagodu. Da me ne zove u vezi zajedničkog nam prijatelja Mire Bjelića, pomislih. Jer Miro Bjelić se već nekoliko nedjelja nalazi u Univerzitetском kliničkom centru u Banjoj Luci, zbog ozbiljnih zdravstvenih problema, koji ne slute na dobro. "Nema više mog kuma i tvog školskog druga, nema više našeg Mire", bile su prve Akine riječi, izgovorene sjetnim, gotovo plačnim glasom. Nakon što razmjenismo nekoliko kurtoznih rečenica, primjerenih datom trenutku, Ako i ja završismo naš neuobičajeno kratak razgovor. I prepustismo se mislima: Ako o svom bivšem klupskom saigraču i kumu, a ja o svom školskom drugu i prijatelju.

A ko je, ustvari, Miro Bjelić? Na ovo pitanje odgovor bi mogli dati poznavaoци rukometa, ne samo banjolučkog i bh. nego, bogme, i jugoslavenskog. Posebno kada je u pitanju period s kraja šeste pa do kraja devete decenije prošlog vijeka (dakle, period od nekih trideset godina). U tom periodu je Miro bio istaknuti član RK Borac iz Banje Luke, najprije kao igrač, a potom član uprave pa direktor ovog proslavljenog kluba – ispoljavajući pritom visoko rukometno umijeće odnosno sjajno umijeće u vođenju poslova u klubu.

Miro i Abas, saigrači, kumovi, prijatelji... legende povrh svega

SUDIONIČKI BORČEVIH NAJVEĆIH USPJEHA

Miro je već kao petnaestogodišnjak, daleke 1958. godine, obukao Borčev dres, koji će skinuti i okačiti o klin 1975. godine. U tom periodu s Borcem će osvojiti pet titula prvaka Jugoslavije i šest titula pobjednika jugoslavenskog kupa. Istovjetan broj titula ima samo još jedan igrač Borca, proslavljeni zlatni olimpijac Nebojša Popović, koji je apsolutni rekorder u Borcu po broju odigranih utakmica (oko 400) i broju postignutih golova (oko 1.700). Mada je u Mirino vrijeme Prva liga Jugoslavije imala mali broj klubova, nanizao je Miro 236 prvoligaških nastupa i pritom postigao 392 gola, ne računajući sedmerce. I po broju prvoligaških nastupa i broju postignutih golova u tim nastupima, Miro je na sedmom mjestu Borčeve liste velikana za period od osnivanja kluba (1950. godine) pa do 1975. godine, kada je, kako već rekosmo, Miro skinuo i o klin okačio Borčev dres. Svojevrsan kuriozitet je da je Miro i na dresu imao broj sedam, tako da je kod njega sve bilo u znaku broja sedam.

Kao ljevoruk, Miro je igrao na desnoj strani, skoro isključivo kao desno krilo. Imao je dobar i za oko lijep ulaz-skok u golmanski prostor i precizan šut. U njegovo vrijeme u Jugoslaviji je na poziciji desnog krila bila izuzetno velika konkurencija, tako da se Miri nije posrećilo da obuče dres s državnim grbom. Jednom je ipak bio pozvan na pripreme reprezentacije Jugoslavije, ali mu se zalomilo: mada je došao na stanicu, propustio je voz. I otišla je mast u propast, kako je znao prokomentarisati taj svoj propust. Nakon toga, druga prilika mu se nije pružila.

Učestvovao je Miro i u Borčevom pohodu ka tituli evropskog prvaka. U sezoni 1974/75 Borac je u Dortmundu u finalu izgubio od istočnonjemačkog Forverca. Miro je odmah nakon te utakmice donio odluku: dosta je s rukometom. Kada je u narednoj sezoni započeo novi Borčev pohod ka tituli evropskog prvaka, trener Pero Janjić je uspio nagovoriti Miru da se reaktivira. Tako se, eto, i Miro našao u ekipi koja je 11. aprila 1976. godine u Banjoj Luci, pobjedom u finalnoj utakmici s danskom Fredericijom, postala evropski prvak. Ta utakmica bila je definitivni kraj Mirine impresivne igračke karijere.

BEZ DLAKE NA JEZIKU

Nije Miro Bjelić, nakon igračke karijere, napustio rukomet i, ne daj Bože, okrenuo leđa Borcu. Još kao igrač počeo je da se kali u menadžerskom poslu. Dok je još igrao, obavljao je i poslove sekretara kluba. Godinama je, ako to nije pretjerano reći, Miro bio alfa i omega u Borcu. On se nije mogao mimoći ni kada je u pitanju organizacija kluba, dovođenje trenera, dovođenje igrača... Bio je, zahvaljujući čojstvu koje ga je krasilo, posebno tijesno vezan za igrače, koji su u njemu imali najveću podršku.

I u jugoslavenskom rukometu Miro je, nesumnjivo, visoko kotirao. Možda je o Mirinim menadžerskim sposobnostima najbolju ocjenu svojevremeno dao legendarni Veselin Vujović, najbolji jugoslavenski i svjetski rukometaš 80-ih godina prošlog stoljeća. Kaže, naime, Vujović: „Miro Bjelić je učinio mnogo za rukomet, bio je čovjek ispred svog vremena, vukao je dalekovide poteze 70-ih i 80-ih godina. Spoznao sam to ne samo iz tih poteza, nego i iz razgovora s njim u njegovom kafiću. On je, po mom mišljenju, rukometna legenda.“ A kada to kaže Vujović, onda je to tako i nikako drugačije.

Miro nije sjedio skrštenih ruku ni kada, zbog podmaklih godina, više nije bio član Borčevog rukovodstva. Nerijetko se oglašavao i u sredstvima informisanja – kada je u pitanju banjolučki sport, a napose rukomet, odnosno Borac. Opravdano je kritikovao, dobromjerno savjetovao, konstruktivno predlagao... Čak i onda kada to nije imalo nekog efekta i kada je to sve više ličilo na borbu onog Cervantesovog Don Quijotea protiv vjetrenjača. On drugačije nije mogao ili, bolje rečeno, nije htio... pa puklo gdje puklo, što je uobičajavao reći. Govorio je Miro ono što je mislio, a što se nekima – iz njihovih sitnošičardžijskih interesa – nije dopadalo. Takvima je Miro bio trn u oku, a s njima on nije htio da ima bilo kakav kontakt. Bilo o kome da se radilo.

Miro je u Banjoj Luci bio poznat i još po nečemu, u njegovom životu ne manje važnom. To je Kafe bar 988. Od 1980. godine, kada je i ponio ime 988 te kada je po prvi put primio goste, pa sve do danas, ovaj ugostiteljski objekat, jedan od prvih ove vrste u Banjoj Luci, kultno je okupljalište prije svega sportista, nerijetko vrhunskih, ali i ljubitelja sporta uopšte. Rukomet je, kada je u pitanju veza ovog kafića i sporta, u prvom planu. Ništa čudno. Vlasnik kafića decenijama je bio Miro Bjelić (sada je to njegov sin). I upravo je Miro bio taj oko koga se okupljaju sportisti i ljubitelji sporta, kao što se oko matice okupljaju pčele. Tako je bilo od prvog dana pa sve do njegovog nedavnog odlaska u bolnicu, iz koje se nije vratio. Istina, on je svoj nekadašnji cjelodnevni boravak u kafiću posljednjih godina bio sveo na otprilike dvosatni boravak (najčešće oko podneva), što za njegove godine i njegovo narušeno zdravlje nije bilo baš ni malo.

IME ZLATNOM NITI IZVEZENO

Nedostajće Miro ponajprije svojoj djeci (kćerki i sinu), unučadi i rodbini te svojim Banjolučanima, ali i mnogobrojnim prijateljima diljem prostora od Triglava do Đevđelije. Posebno će nedostajati rukometašima s kojima je igrao, ali i onima protiv kojih je igrao. Njegovim odlaskom s ovog svijeta, u rukometu jugoslavenskih prostora ostaće jedno prazno mjesto. I Kafe baru 988 će nedostajati Mirine kratkotrajne posjete, ali će, uvjeren sam, Mirini prijatelji još dugo nastaviti posjećivati ovaj kafić... i evocirati uspomene na druženje s Mirom. Živjeće tako i priča o Miri Bjeliću, jednoj od istinskih legendi grada na obalama zelenog Vrbasa. Legendi, čije će ime u istoriji ovog grada biti zlatnom niti izvezeno. Neka ti je laka banjolučka zemlja, legendo.

Miro (u donjem redu, četvrti slijeva) u ekipi Borca, evropskog prvaka

Savez Banjalučana u Švedskoj

Dolaze sve teža vremena

Piše: Mirsad FILIPOVIĆ

Na sjednici Glavnog odbora našeg Saveza odlučeno da se godišnja skupština održi 5. aprila 2025. u Halmstadu – Sve je neizvjesnije redovno izlaženje našeg magazina „Šeher Banja Luka“, koji je ostao bez podpore i stalnih izvora finansiranja - Teška povreda člana GO

Teško ekonomsko stanje i saobraćajna nesreća u kojoj je teško povrijeđen Faruk Sarajlić - bili su u središtu redovne sjednice Glavnog odbora Saveza Banjalučana u Švedskoj, održane 30. novembra u pitomom gradiću Alvesti. Na dnevnom redu su se našle neke važne odluke koje su bile predmet opsežne diskusije, a koje su jednoglasno usvojene. To se posebno odnosi na odluku o domaćinu slijedeće redovne godišnje skupštine, čiji će domaćin biti udruženje „Kastel“ iz Halmstada. Zbog nedostatka finansijskih sredstava, slijedeća redovna sjednica Glavnog odbora bit će održana u martu, u digitalnoj formi.

„ŠEHER BANJA LUKA“ BEZ ŠTAMPANIH IZDANJA:

Jedna od tačaka ove sjednice bila je i sve teža ekonomska situacija u našim udruženjima, ali i u Savezu, što se negativno odražava i na izdavanje našeg magazina „Šeher Banja Luka“, najviše zbog sve većih troškova štampanja i distribucije (čitaj poštarine) do čitalačkih domova u Švedskoj i inostranstvu. U narednom periodu magazin će, nažalost, izlaziti u digitalnoj formi, i tako do boljih mjeseci, ili do potpunog gašenja. A to nikako ne bismo smjeli dočekati, i dozvoliti, jer je to ono što nas povezuje i podstiče da tražimo rješenja i kad nam se čine nedostižna. „Šeher Banja Luka“ je naš trajni „Vezeni most“, koji nas i ljeti dovodi na obale naše rijeke i naših druženja.

PORUKE OHRABRENJA POVREĐENOM FARUKU SARAJLIĆU: Sjednicu je obilježila i teška povreda našeg dugogodišnjeg aktiviste i člana GO Saveza Banjalučana Faruka

Sarajlića - samo nekoliko dana prije održavanja ovog skupa. U toj teškoj nesreći Faruk se spasio neželjenog tragičnog ishoda, ali mu slijedi višemjesečno liječenje, a potom rehabilitacija. Dan poslije sjednice posjetio sam ga u bolnici u Noršepingu i prenio mu iskrene poruke članova GO, da nam se što prije oporavi.

PODRŠKA NOMINACIJI ZA NAGRADU „ASTRID LINDGREN“: Na sjednici se govorilo i o prestižnoj književnoj nagradi koja nosi ime književnice za djecu Astrid Lindgren, a koja se tradicionalno dodjeljuje svake godine u Švedskoj. Među nominiranim piscima je i naš dugogodišnji prijatelj i saradnik, Ismet Bekrić, kojemu pružamo punu podršku. A već i sama prihvaćena nominacija veliko je priznanje, jer time autor ulazi u red značajnih pisaca. To osjećamo i kao priznanje brojnim Banjalučanima u Švedskoj, kao i ostalim građanima iz BiH, a i našem glasilu u kojem smo godinama pisali i o kulturnim i književnim vezama i mostovima saradnje.

Recimo još na kraju ovog sažetog izvještaja, da su se domaćini potrudili da nas lijepo ugoste, uz neizbježne Brajlović ćevape, i kajmak, te proizvode iz firme Plivit Trade. Naš domaćin i vodič, Džemil Vajrača, uložio je puno pažnje da nam bude ijepo u ovom prekrasnom gradiću, i mi se i ovom prilikom iskreno zahvaljujemo za ovo gostoprimstvo.

Stihovi i snovi Biti dio svoga grada

Kako bi to bilo
bez »Šeher Banje Luke«,
bez mirisa lipa,
žubora Vrbasa,
kako bismo radosno
širili ruke
šetajući, i u mislima,
od »Bosne« do »Palasa«.

Pitanja i želja
zaista je dosta –
kako da se radujemo
svakom ljetu,
kako bez čamaca
i »Veznog mosta«
i riječi što nas
spajaju u svijetu.

Pišući ovaj izvještaj o sjednici Glavnog odbora Saveza Banjalučana u Švedskoj, spontano su nam potekli i ovi stihovi, da nas podstaknu da uvijek budemo uz svoj grad, i u svome gradu, zajedno sa svima onima koji ga vole i koji u njemu ili za njega žive. Dio grada i zajedničkih sjećanja i želja možemo biti i kad pišemo za svoje glasilo, i kad ga čitamo, predstavljamo, i u Banjaluci, na »Vezenom mostu«, i širom svijeta gdje sada bivamo, vraćajući se u svojoj nostalgiji i u njegovo ozračje i na njegove obale. Vjerujemo, da ćemo svi zajedno uspjeti da nastavimo izdavati naš magazin, u kojem su samo naše pozitivne, prijateljske, komšijske riječi.

Predsjednik i domaćin

Radno predsjedništvo

Članovi GO

Mesud Bajraktarević - Laholm

Mujo Metaj - Halmstad

Džemil Vajrača - Alvesta

“Mi, djeca Sarajeva”

**svjedočanstvo o životu
djece i ljudi kojima je bilo
važno obrazovanje
tokom opsade grada**

“Mi, djeca Sarajeva“ prva je knjiga koja se bavi tematikom obrazovanja u periodu od 1992-1996. godine. Autorica Mensura Burrridge, novinarka po profesiji, istraživačkom obradom svjedočanstava nastavno-obrazovnog kadra, učenica i učenika, bibliotekarke, trenerice, te članova DTV (Dječije TV), vratila nas je u vrijeme opsade, neimaštine i preživljavanja.

Knjiga je pisana na bosanskom i engleskom jeziku. Svjedočanstva likova u knjizi, kroz potresne i vrlo emotivane priče, vode nas iz jednog dijela grada u drugi. Iako je mali broj stanovnika opkoljenog Sarajeva predstavljen, svaka priča za sebe je posebna. U početku opsade ljudi su se samoinicijativno organizovali u podučavanje djece. Formirale su se male grupe po skloništim, podrumima, poslovnim prostorima. Od februara 1993. godine nastava postaje obavezna i prosvjetni radnici se uključuju u nastavni program koji je vrijedio prije stanja opsade. Pozvane su osobe iz struke, kao ekonomisti, poznavaoći stranog jezika, i ostali, a koji nisu bili uključeni u odbranu grada. Najčešće su to bile žene. Korištene su stare knjige.

Uz pomoć Civilne zaštite u gradu su osposobljeni svi sigurni prostori za okupljanje djece. Stanovi, skoništa, podrumi, stubišta, vrtići i svi drugi prostori koji su bili sigurni za djecu, a nastavnice i nastavnici su dolazili na te lokacije. Prozvali su ih punkтови, odnosno punktovske škole. Niko nije znao koliko dugo će trajati opsada i blokada grada. Učenici su koristili stare sveske u kojima su brisali napisano i ponovo u njih pisali. Međunarodna humanitarna pomoć je obezbje-

dila školski pribor i teke kao i odjeću i obuću u jednom periodu opsade.

Vrijednost ove knjige je u vjernom opisu života djece i ljudi kojima je bilo važno obrazovanje i rad. Svi nenormalni uslovi života, za njih su bili normalni. Svakodnevna granatiranja, snajperski hici, neimaština u kojoj su živjeli bez vode, hrane, grijanja, struje, plina i lijekova. Prihvatili su takvo stanje i održali svijest o preživljavanju. Život nije smio stati!

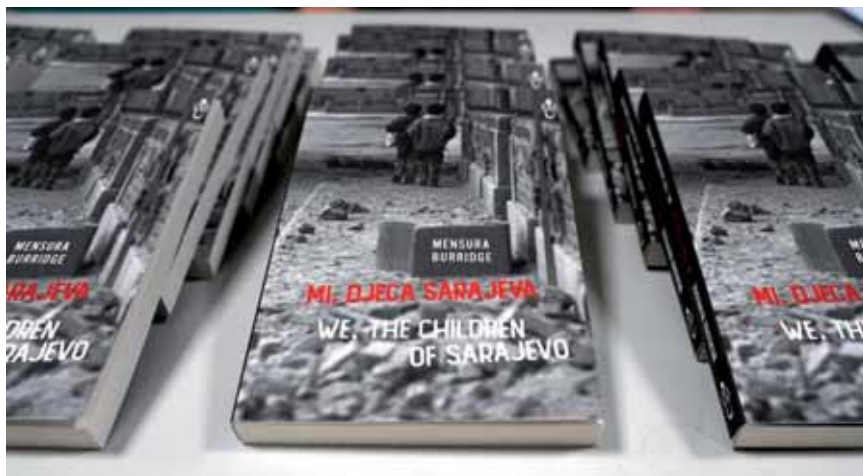
Knjiga izvorno priča o multietničkom i multinacionalnom Sarajevu, gdje mržnja i osveta nisu postojale. Djeca iz knjige, a danas odrasli ljudi, govore svoju poruku mira i suživota.

Ova knjiga je vrijedno štivo za djecu cijelog svijeta. Ono šta su stanovnici grada Sarajeva prošli u 1425 dana okupacije, možete prepoznati i doživjeti kroz ovu knjigu.

Protekle sedmice u Jelićevoj ulici održana je promocija knjige “Mi, djeca Sarajeva” i na taj način je predstavljena sarajevskoj publici.

Autorica Mensura Burrridge (mensura.tuvy@gmail.com) novinarka po profesiji, poznata je po svom radu u oblasti kulture, pisanju poezije i produkciji kratkih dokumentarnih filmova. Njena bogata karijera uključuje istraživanje i dokumentovanje kulturnih dešavanja. Živi i djeluje na relaciji Velika Britanija-Hrvatska- Bosna i Hercegovina.

BHDINFODESK-BIRMINGHAM

RATNI I PORATNI “HEROJI”

Ilustracija: Goran MULAHUSIĆ

Napisao: mr. sci. Marjan HAJNAL

Ako kriminalci, sadisti, ubice, siledžije, pedofili, kabadahije i hulje postanu nečiji heroji, jasno je na kom je nivou svijest onih koji su od njih stvorili svoje idole. Taj fenomen nije teško objasniti: obožavatelji destruktivaca i sami su potencijalni destruktivci. Bez njih ne bi se kriminalci, sadisti, ubice, siledžije, pedofili, kabadahije i hulje ni uzdigli do nivoa narodnog kulta. To govori i o pojedincima i o narodu koji ih izrađa, njeguje, štiti, jatački prikriva, abolira, beatificira. Da nije takvog mentaliteta zar bi u jednom normalnom društvu ikada, čak i u ratu i posebno u ratu, takvi mogli postati uzori, legende, heroji?

Ratovima prethodi period totalne samodestrukcije društva koje je postalo imuno na svaku konstruktivnu kritiku. Ne samo da se ne sprečava srozavanje kriterija humanosti, samosvijesti, moralnih i civilizacijskih normi do samoponištenja, nego se njihovom razaranju aktivno doprinosi, prije svega preko korumpiranih subjekata mas-medija.

Rat počinje znatno prije oružane forme, već naizgled banalnim ges-

tama poklanjanja u početku sitnih pa sve krupnijih poklona učiteljicama, ljekarima, direktorima, opštinskim inspektorima, policijskim i vojnim komandantima, advokatima i sudijama. Kad korupcija postane pravilo, pitanje je dana kada će brutalno nasilje postati legalizovano, a u ratu, prema uvjerenjima lidera, čak neophodno. Zato se prljav posao prepušta pripadnicima najnižeg mentalnog sklopa.

Zadugo, ako ne i zauvijek, tkivo naroda ostaje inficirano tim neizlječivim zlom kulta amnestije i heroizacije kriminalaca.

Koliko će još voda proteći dok u narodu ne prevlada svijest o tome da mu je najveću nesreću i bijedu donijelo projektovanje vlastite oboljele kriminalizovane podsvijesti sa plana imaginacije na plan konkretne realizacije? Kao u već viđenim scenarijima, kad se sva silina destrukcije prelijevala preko granica razuma i humanosti, perfidnim manipulatorima nije teško pilatovski oprati ruke, pronalazeći egzekutore za svoje patološke zamisli. Ključ njihove dominacije je u dugotrajnoj pripremi i socijalnoj desenzibilizaciji širokih masa iz kojih se bez problema regrutuju ekstremi. Često se oni okrenu jedni protiv

drugih, ali, u već zaživjelom kulturnom i okultnom miljeu uzajamnog "herojstva".

Za divno čudo, u tu zamku padaju i progresivniji umovi, ne ostajući samo u revirima svojih iluzija, već i nametljivo šireći svoje vizije o "junacima" krvavih epizoda matične povijesti. Pri tome se i ne zapitaju kako su kriminalci, sadisti, ubice, siledžije, pedofili, kabadahije i hulje, postali "heroji"? Koliko li je samo škola, fakulteta, ulica, mostova, udruženja, nazvano po ratnim zločincima, to samo Bog dragi zna. Koliko Sarajlija i turista bez obraćanja pažnje prođu pored ove table uz obalu pored Miljacke na kojoj piše da je u periodu 1941-1945 bila "Obala Adolfa Hitlera"?

Čija li je to bila ujdurma? Sigurno nekih ovjekovječenih "heroja", prošlih, sadašnjih, budućih.

Post festum, nažalost, suvišnim postaje i pitanje: zašto se ruše spomenici pravih narodnih heroja? Kad se u ime nacionalnih i klerikalnih interesa svjesno degradiraju kriteriji kozmopolitizma, nadnacionalnog patriotizma i istinskog heroizma i umjesto njih preferiraju falsifikati povijesti i prikrivaju ili u potpunosti brišu dosijei psihopata-destruktivaca, širom se otvaraju dveri izjednačavanja stakusa žrtava i njihovih dželata.

PANSION VILLA EVA

OMIŠALJ - OTOK KRK

SAMO 5km od aerodroma RIJEKA

*Bara 5 km från flyggplatsen Rijeka
otvoreni smo cijelu godinu*

Vi har öppet hela året

Privatna plaža, restoran i pizzeria u sklopu pansiona
Privat strand, Resturang och Pizzeria tillhörande själva pensionat
 više informacija na WWW.VILLA-EVA.COM

Mer informatio på

Dopis za medije

Obilježavanje Dana državnosti Bosne i Hercegovine u Švedskoj: (Samo)održivosti državne i nacionalne baštine - Dijalog, kultura i zajedništvo

Neprofitna organizacija APU mreža već 20 godina radi na području Švedske na očuvanju bogatog naslijeđa Bosne i Hercegovine, držanju zajednice BH građana zajedno, promociji naše kulture i privrede u Švedskoj te, generalno poticanje pozitivnog razvoja Bosne i Hercegovine kroz saradnju dviju zemalja.

“Upravo je današnji Dan državnosti BiH - dan kada se osim dostojanstvenih proslava, trebamo i posjetiti na zajedničke vrijednosti Bosne i Hercegovine, ali i izazova koje nažalost državnost naše zemlje i dalje trpi”, poručuju iz APU Mreže, a što su svojom organizacijom svečane proslave 23.11.2024. u Geteborgu i potvrdili. Ovaj događaj je potvrdio da dijaspora želi i mora biti uključena u važna pitanja za Bosnu i Hercegovinu.

Potaknuti zabrinjavajućim scenarijem zatvaranja Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine (NUBBiH), na svečanoj proslavi Dana državnosti, APU Mreža je u saradnji sa Ambasadom BiH u Kraljevini Švedskoj, Republici Finskoj i Republici Estoniji, okupila eminentne intelektualce i kulturne djelatnike iz BiH i Švedske. Oni su mnogobrojnim gostima večeri u nekoliko panel diskusija govorili o temi (Samo)održivosti državne i nacionalne baštine, te adresirali značaj kulturnih i nacionalnih institucija za državotvornost i nacionalni identitet građana Bosne i Hercegovine. Apeliralo se na djelovanje koja će spriječiti ponavljanje scenarija od ratnog uništavanja Vijećnice, do mirnodopskog zatvaranja Zemaljskog muzeja i slično.

U nadahnutom uvodnom govoru, specijalni gost večeri, ambasador Bosne i Hercegovine u Kraljevini Švedskoj, Nj.E. Bojan Šošić, je istakao da kontinuitet bosanskohercegovačke državnosti nije samo pravni okvir definisan dejtonskim sporazumom, već je ukorijenjen u

antifašističkoj borbi naroda BiH tokom Drugog svjetskog rata. Principi ljudskih prava i sloboda su ukorijenjeni u BH državnost još od Deklaracije o ljudskim pravima građana BiH, donesene na Drugom zasjedanju ZAVNOBiH-a 1944. godine. Ovaj temeljni dokument svjedoči o viziji Bosne i Hercegovine kao zemlje u kojoj prava pripadaju svima podjednako, a ne privilegovanim grupama, a što je i potvrđeno dejtonskim mirovnim sporazumom - kao „pobjedom za sve one koji žele da vjeruju u multietničku demokratiju“, prema riječima američkog sekretara Warren Christophera, a što je i dalje ključni cilj i obaveza svih koji rade na očuvanju države BiH.

O temi “(Samo)održivost državnosti kroz opstanak institucija i angažovanost dijaspore” u prvom panelu večeri Nj.E. Bojan Šošić, Edin Osmančević i prof. dr. Adnan Mahmutović, govorili su o sinergiji državnih institucija i dijaspore u očuvanju državnosti i razvoju privrednih veza.

Šošić je podvukao kako diplomatija može postati ključni most između dijaspore i matične zemlje, dok je angažman dijaspore neophodan u očuvanju demokratskih vrijednosti kao i stabilnosti i razvoju domovine. Edin Osmančević, ekonomista sa višedecenijskim iskustvom u bankarskom sektoru i stručni savjetnik u Općini Geteborg, ukazao je na praktične aspekte ekonomske saradnje, ističući važnost investiranja u obrazovanje i razvoj domaćih resursa kao temelja jačanja institucija. Njegova poruka bila je jasna: privreda i obrazovanje su stubovi dugoročne stabilnosti. Prof. dr. Mahmutović, profesor književnosti i predsjednik Saveza bh. udruženja u Švedskoj, govorio je o intelektualnom angažmanu dijaspore kroz kreiranje obrazovnih i kulturnih politika koje afirmiraju vrijednosti tolerancije i zajedništva.

Virtuelnim uključenjem prof. dr. Vahidin Preljević sa Filozofskog

fakulteta Univerziteta u Sarajevu, istaknuo je duboku historijsku važnost prvog zasjedanja ZAVNOBiH-a, koji je postavio temelje na kojima je izgrađena savremena bosanskohercegovačka državnost. A kako je naša kulturna baština bila i ostala unikatna i ukorijenjena u te temelje, tako su i naše kulturne i obrazovne institucije danas na udaru.

“Kulturna baština kao temelj državnosti” je tema o kojoj su narednom panelu diskutovali Amra Hećo, prof. Senada Bešić i prof. dr. Midhat Ajanović. Hećo, predavačica filmske umjetnosti na Univerzitetu u Geteborgu, je govorila o značaju kulturnog otpora kao ključnog elementa u očuvanju identiteta Bosne i Hercegovine, posebno u turbulentnim historijskim okolnostima. Objasnila je da to nije samo čin suprotstavljanja nasilju ili okupaciji, već i stvaralački proces koji objedinjuje vizuelnu umjetnost, književnost, muziku i druge medije kao alate za prenošenje univerzalnih poruka o pravdi, slobodi i dostojanstvu. Prof. dr. Ajanović, karikaturist i autor, istakao je značaj umjetnosti kao moćnog alata za stvaranje zajedničkog narativa koji povezuje tradiciju i suvremenost. Prema njegovim riječima, umjetnost ima sposobnost da na jedinstven način prevaziđe vremenske i kulturne barijere, kao i oblikuje kolektivni identitet, spajajući našu bogatu historijsku baštinu s potrebama i izazovima savremenog društva. Prof. Senada Bešić, umjetnica i književnica, istakla je važnost angažmana mladih u procesu očuvanja kulturnog identiteta. Prof. Bešić je naglasila kako se kroz umjetnost i obrazovanje može stvoriti most između prošlosti i budućnosti, i pozvala je na veću saradnju između institucija, umjetnika i zajednice kako bi se stvorili uslovi za očuvanje tradicije i njenog prenošenja na buduće generacije.

APU Mreža je također ugostila i g. Sanjina Hamidičevića zamje-

nika izvršnog direktora udruženja Obrazovanje gradi BiH (OGBiH) – Jovan Divjak, koje već više od 25 godina ulaže u obrazovne inicijative u Bosni i Hercegovini. U svrhu doniranja novca za stipendiranje djece kroz OGBiH organizovana je prodaja knjiga “Ne pucaj” Jovana Divjaka na samom događaju, a naši gosti prof. dr. Midhata Ajanovića i prof. Senade Bešić su također velikodušno donirali svoja autorska djela za prodaju u ovu plemenitu svrhu.

Pored panel diskusija, gosti su te večeri mogli uživati u dobro poznatim recitacijama, ali i novonapisanim stihovima mladog autora Adija Jašarevića, te u izvođenju bosanskih sevdaliki i poznatim hitovima muzičke scene našeg područja u aranžmanu benda Dzeny & Bosnia Express.

Ovaj događaj od značaja su pomogli Ambasada Bosne i Hercegovine u Švedskoj, NBV, kao i privredni subjekti iz Švedske i Bosne i Hercegovine: Nomad Hostel Group, Miljö 24, Swedish Living, Valuetheque, BS Group Travel Real Estate, Authority Partners i Bazerdžan, te volonterski organizacioni tim iz APU Mreže.

APU mreža je organizacijom ovog događaja pokazala da je vjeran sljedbenik temeljnih vrijednosti Bosne i Hercegovine i da svojim djelovanjem jača veze sa matičnom zemljom, kao i da aktivno učestvuje u oblikovanju miljea u kojem živi današnja i u kojem će živjeti buduća generacija građana Bosne i Hercegovine u švedskoj dijaspori.

Ovo je također, bio veliki iskorak za APU Mrežu - po prvi put aktivnosti su organizovane na zapadnoj obali Švedske, najavljujući aktivnosti u Geteborgu i Malmeu, te šaljući poruku da je APU Mreža tu za BH dijasporu, ma gdje se ona nalazila u Švedskoj.

APU Mreža/ APU Network

Intoniranje himni BiH i Ujedinjenog Kraljevstva

Bosanska kuća u Birminghamu

Izaslanik kralja Charlesa III prisustvovao proslavi Dana državnosti BiH

Preko tristo Bosanaca i Hercegovaca te gostiju se okupilo u Bosanskoj kući (Birmingham, Velika Britanija) u dva navrata, prvo u četvrtak 21. novembra, a zatim i dva dana kasnije, u subotu 23. novembra, kako bi zajedno proslavili Dan državnosti Bosne i Hercegovine.

Svečanost je u oba navrata trajala uz dvosatni program, intoniranje himni BiH i Ujedinjenog Kraljevstva, muzičke dionice **Elvira Solaka** na gitari i operске pjevačice Narodnog pozorišta u Sarajevu **Lejle Jusić**, zatim nastupe djece iz bh. škola u **Hertfordshireu** i **Birminghamu**, te **KUD "Fahira Hasedžić"**. Sevdalinku je zapjevala penzionisana učiteljica škole u Birminghamu, **Azre Bašić**, a nastupio je i **Iulij Marcu**, učenik ukrajinske školen čija se nastava održava upravo u Bosanskoj kući i **Aurora Rayes**, umjetnica iz Italije.

Svečanost je u organizaciji BH UK Network održana uz brojne zvaničnice među kojima su bili ambasador BiH u Velikoj Britaniji, njegova ekselencija **Osman Topčagić**, izaslanik kralja Charlesa III za regiju Zapadni Midlands, **Lord - poručnik Derrick Anderson**, više od 20 vijećnika gradskih vijeća Birminghama i Coventryja, uključujući gradonačelnika Birminghama **Lorda Kena Wooda** i zamjenika gradonačelnika Koventrija **Rachel Lancaster**.

U birminghamskom naselju Sparkhill su se dalje našli i Jasmina Sarajlić (ambasada BiH u Velikoj Britaniji), **Dr Waqar Azmi**, predsjednik organizacije „Remembering Srebrenica“ (Sjećanje na Srebrenicu) i patron BH UK Network, **Hajrudin Isović**, predsjednik RVI Dijaspore, **Hamdija Draganović**, predsjednik Platform BiH (krovna organizacija bh. udruženja u Holandiji), **Aida Olujić** i **Željko**

Javor (Platform BiH - Holandija), **Amir Grabić**, predsjednik bh. omladine u Holandiji, **Enisa Bukvić** (Italija), bh. književnica i predsjedavajuća udruženja „Žena sa knjigom“, **Naida Ribić**, glavna urednica Radio BH Dijaspore sa sjedištem u Holandiji, **Dr Kim Sadique**, predsjedavajuća „Remembering Srebrenica“ odbora za regiju Istočni Midlands i predsjedavajuća akademskog odbora BH UK Networka, **Zaim Pašić**, predsjednik BH UK Networka, **Sabit Jakupović**, dobitnik najvišeg odlikovanja (MBE) Britanske monarhije, profesorica **Irina Lindley** itd.

Član predsjedništva BiH, **dr. Denis Bećirović**, se prisutnima povodom praznika obratio putem video poruke.

Organizatori iz BH UK Network u Birminghamu su se potrudili uz svečanost osigurati i bogatu zakusku za sve prisutne.

- Ulažemo sve napore da naš novi centar postane najbolje mjesto za sve one kojima je potrebna podrška. Nastojimo da budemo uzor drugim zajednicama i spremni smo da učimo najbolje prakse od drugih. Postigli smo mnogo i osjećamo da možemo još više uz pomoć naših prijatelja i partnera. Svim našim zemljacima širom svijeta i prijateljima naše domovine čestitamo Dan državnosti jedne nam jedine Bosne i Hercegovine – poručio je Dr Anes Cerić, direktor BH UK Networka.

Dan državnosti Bosne i Hercegovine se obilježava 25. novembra, a na taj dan 1943. godine, na prvom zasjedanju Zemaljskog antifašističkog vijeća narodnog oslobođenja Bosne i Hercegovine (ZAVNO-BIH-a) u Mrkonjić Gradu je usvojena Rezolucija ZAVNO-BIH-a, u kojoj je izražena odlučnost naroda BiH da njihova zemlja bude zajednica u kojoj će biti osigurana ravnopravnost svih unutar buduće SFRJ, a sa historijskim granicama koje su datirale još iz vremena srednjovjekovne Bosne.

Lord - poručnik Derrick Anderson, Aida Olujić, gradonačelnik Birminghama Ken Wood, dr Anes Cerić

Škola Hertfordshire

Ambasador Osman Topcagić

Lejla Jusic i Elvir Solak

Lord - poručnik Derrick Anderson, gradonačelnik Birminghama Ken Wood, dr Anes Cerić

Škola Birmingham

Više od 300 gostiju na proslavi Dana državnosti u Bosanskoj kući u Birminghamu

Manifestacija održana u svečanoj sali Bosanske kuće

55 godina od najjačeg zemljotresa u Banjaluci

Piše: **Gordana KATANA**

Ovaj zemljotres ostavio je dubok trag u kolektivnom sjećanju građana i razvoju infrastrukture u Banjaluci, kao i na način na koji se zajednica organizovala kako bi se suočila s posljedicama prirodnih katastrofa.

Na banjalučkom Trgu Krajine nalazi se sat na kojem kazaljke vječno stoje zaustavljene na 9 sati i 11 minuta. Neki su ga prozvali “krivi sat” zbog toga što je ovaj sat postavljen na metalnoj šipci koja ima oblik sinusoide.

Ali ovo nije nikakav “krivi sat” već isti onaj sat koji je stajao tu 27. Oktobra 1969. godine kada je Banjaluku pogodio naj snažniji zemljotres u njenoj istoriji .

Kada je zemlja počela da podrhtava 27 oktobra u 9 sati i 11 minuta sat koji je stajao na ovom trgu zbog nestanka električne energije je prestao sa radom . Kasnije je samo postavljen na novi stub koji može simbolizovati i lom koji je nastao u gradu ili grafikon koji prikazuje zemljotres.

Ovom zemljotresu prethodio je onaj koji se desio 26. oktobra u 16 sati i 36 minuta, a kojeg su registrovale i druge seizmološke stanice u svijetu. Da je zemljotres bio izuzetno jak govori i procjena da je napravio štetu od 50 miliona američkih dolara.

Danas sat “zaustavljen u vremenu” podsjeća Banjalučane na taj naj snažniji zemljotres u njenoj istoriji , koji je odnio 15 života, a 1.117 ljudi su bili teže i lakše povrijeđeni. Razaranja u gradu su bila mnogo veća jer oko 20.000 objekata je oštećeno, a više od 200 zgrada je potpuno srušeno. Osim toga, mnogi objekti su kasnije morali biti srušeni zbog

ozbiljnih oštećenja ili strukturnih problema.

Mali broj žrtva ovog zemljotresa je bio zahvaljujući dobrim potezima rukovodstva Skupštine opštine (SO) Banjaluka koje su nakon što se desio zemljotres manjeg intenziteta u Banjaluci 26. oktobra iste godine, donijeli odluku da djeca ne idu školu a radnici na posao. Ovo je sigurno spasilo veliki broj života.

Taj najjači zemljotres, koji je pogodio Banjaluku 27. oktobra u 9 sati i 11 minuta bio je jačine 6,4 stepeni po Richterovoj skali, koja označava seizmičku energiju proizašlu iz potresa. Hipocentar ili žarište zemljotresa je bilo 20 kilometara ispod grada. Po Merkalijevoj skali ovaj zemljotres imao je intenzitet od 8 stepeni u epicentralnom području. Merkalijeva skala definiše pojave i promijene koje zemljotres izaziva kod ljudi i životinja, uz ocjenu veličine štete na objektima i sagledavanja promjena u prirodi koje nastaju kao posljedica zemljotresa.

Prema ljestvici koju je 1935. godine definirao američki seizmolog Charles F. Richter zemljotres u Banjaluci spada u jake i može izazvati štete u naseljenim područjima 160 km od epicentra, a ovakvi zemljotresi se obično javljaju jednom u 120 godina.

Za mnoge građane Banjaluke ovaj zemljotres bio je šok , jer je došao u vrijeme kada se smatralo da su se veliki zemljotresi na ovom području rijetko događali. Prema nekim podacima prvi zabilježeni jači zemljotres u Banjaluci se desio 1888. godine. Onaj koji se desio 1935. godine bio je jačine 5,5 stepeni Richterove skale, a nakon toga se desio ovaj 1969. godine. Jači zemljotres od 5.4 Richtera potresao je Banjaluku i 1981. godine.

Oni koji su doživjeli zemljotres 1969. godine sigurno se sjećaju i potmule tutnjave koja dolazi iz zemlje, i jata ptica koje su uznemirene izletjele iz svojih gnijezda. Nakon toga su počeli da padaju dimnjaci , dijelovi zgrada ili čitave zgrade, a iznad grada se digao veliki oblak prašine.

Ovakvo je o zemljotresu 1969. izvještavao BBC

Većina djece ovom zemljotresu se obradovala jer je to za njih značilo da nema školske nastave i da se mogu slobodno igrati po ulicama do mile volje jer boravak u kućama i stanovima se nije savjetovao dok

ZA PRVI BROJ "BILTENA"

Osposobili smo se da u okviru Službe za informacije izdajemo i Bilten, u kojem ćemo objavljivati najaktuelnije informacije o zbivanjima u banjalučkoj opštini kao i reagovanju jugoslovenske javnosti i inostranstva, radnih kolektiva. Bilten treba da pomogne i efikasnijem informisanju sredstava masovnih komunikacija /štampe, radia, televizije/.

Bilten će izlaziti najmanje dva puta dnevno.

U Biltenu su istovremeno sabrani i svi službeni pedasi svih organa Skupštine opštine Banja Luka.

Napominjemo, da je od jučerašnjeg dana počeo izlaziti i list "Glas", a Radio stanica je već preuzela svoje funkcije.

SLUŽBA ZA INFORMACIJE

komisije ne procijene njihovu statiku. Samo oni najhrabriji su spavali u kućama, dok je većina Banjalučana noći provodila pod šatorima ili u garažama.

Opštinske vlasti su odmah nakon zemljotresa brzo reagovale. Prvi dan najveći problem su bile bolnice i kako zbrinuti ranjene. Poseban problem je bio što je zbog zemljotresa Opšta bolnica u Banjaluci postala praktički neupotrebljiva, pa je organizovana improvizirana bolnica. Najtežih 15 ranjenika prebačeno je helikopterima, a 50 autobusima u Zagreb i druge medicinske centre. Zbog posljedica zemljotresa naknadno su umrle 3 osobe, a dvije se vode kao žrtve iako su stradale u saobraćajnoj nesreći.

Veliku pomoć pružali su i vojnici JNA koji su odmah izašli na banjalučke ulice i počeli raščičavati ruševine. Osim toga oni su obezbjeđivali objekte jer je postojala bojazan da će se početi krasti po napuštenim stanovima i kućama.

Već 30. oktobra počeo je da izlazi i opštinski bilten, iz kojeg su građani mogli da se informišu šta se dešava u gradu. Iz prvog broja mogli su saznati da su samo dva dan nakon zemljotresa Radio stanica Banjaluka i novine Glas osposobljene za rad.

Pomoć u Banjaluku počela je da stiže ne samo iz tadašnje Jugoslavije već iz cijelog svijeta. Tokom i nakon zemljotresa, solidarnost među građanima bivše SFRJ bila je izrazita. Mnogi su se mobilisali kako bi pružili pomoć, donacije i smještaj za one koji su izgubili domove.

Različite organizacije, uključujući Crveni krst, organizovale su akcije prikupljanja pomoći. Ljudi iz drugih gradova su dolazili da pomognu u

obnovi i pruže podršku pogođenima.

Jedna od zanimljivosti je i da su Banjalučani nakon ovog zemljotresa mogli u Italiji kupovati tehničke robe bez carine.

Uz pomoć su dolazile i delegacije iz cijele SFR Jugoslavije – Beograda, Sarajeva, Leskovca, Kranja, Pirota itd. – nudeći konkretnu pomoć. U Banjaluku su došli i sve tada značajne političke ličnosti SFR Jugoslavije.

Dva dana nakon zemljotresa helikopterom u Banjaluku došao je i Josip Broz Tito. Bez uobičajenih do tada sigurnosnih procedura prošetao je Banjalukom pozdravljajući Banjalučane, a posebno djecu. Priпадnici sigurnosnih službi zbog toga su kasnije imali problema, a za pretpostaviti je da Titova posjeta nije bila najavljena. Naknadno su sve one koji su imali kontakt sa Titom pitali o čemu ste pričali, šta vam je rekao, itd?

Tri dana nakon zemljotresa održana je i prva sjednica SO Banja Luka na kojoj je tadašnji predsjednik Skupštine opštine Živko Babić podnio izvještaj.

Stambeni fond je pretrpio ozbiljna oštećenja. Stambena komisija koja je počela sa radom odmah nakon prvog zemljotresa 26. oktobra, a kojoj su se priključili i stručnjaci iz Skoplja, već u prva tri dana pregledala je većinu objekata što se može vidjeti i iz ovog izvještaja.

Ovo danas zvuči nevjerovatno ako se pogleda šta su aktuelne vlasti u BiH uradile u Jablanici u prva tri dana nakon katastrofalne poplave i odrona 4. oktobra 2024.

Većina obrazovnih i kulturnih objekata doživjela je takva oštećenja da rad u njima dalje nije bio moguć. Zbog toga je veliki broj učenika i studenata morao da se šalju na nastavu u neke druge gradove u Jugoslaviji. Banjalučki gimnazijalci tako su otputovali u Crikvenicu.

Ista situacija je bila i sa privrednim objektima, ali se odmah počelo i sa njihovom obnovom.

Banjalučka je pretrpjela veliki gubitak infrastrukture, a obnova je trajala godinama. Grad je izgubio značajan dio svoje ekonomske aktivnosti, što je uticalo na životni standard građana. Socijalna struktura je također trpjela zbog raseljavanja i gubitka domaćinstava, a nakon zemljotresa zbog velikog doseljavanja jer je Banjaluka postala veliko gradilište.

Također, zemljotres je uticao na promjene u građevinskim normama i pravilima, vodeći ka jačim standardima građenja u regionu. Zbog toga dosta jak zemljotres koji je zadesio Banjaluku 1981. godine nije ostavio veće posljedice.

Ovaj zemljotres ostavio je dubok trag u kolektivnom sjećanju građana i razvoju infrastrukture u Banjaluci, kao i na način na koji se zajednica organizovala kako bi se suočila s posljedicama prirodnih katastrofa.

Portal Društvena Istorija Banjaluke

Stručna komisija danonoćno vrši pregled i označavanje objekata. U ove komisije uključuju se i stručnjaci, koji su nam pritekli u pomoć. Do 16 časova obradjeni su podaci za 6.850 od ukupno 17.000 stanova koji su pregledani u proteklom vremenu. Od ovog broja mogu se useliti 2.646 stanova, u 2.817 stanova useli će se nakon većih popravaka, a mora se porušiti 1.394 stana. Inače, do ovog časa pregleda o je više od 10.000 stanova čiji se podaci zorno obradjuju, tako da ćemo u toku noći imati i podatke.

Banja Luka - SR BiH - SFRJ: 19.12.1988. Štamparija "Glas" - Prvi broj lista "Prelom" - Redakcija PHOTO: Slobodan Rašić Bobara

Kako je nastao "PRELOM": Omaž jednoj generaciji koja je gajila ideale

Piše: Drago TALIJAN

Kad je Arif Sitnica, kasnije tehnički urednik, predložio da se list Opštinske konferencije Saveza socijalističke omladine Banja Luka nazove „Prelom“ nismo ni slutili da će biti toliko simbolike sa vremenom koje dolazi. Došlo je do toga da se tako surovo prelomi i nestane SFR Jugoslavija, zajednica, do tada bratskih naroda i narodnosti, sklopčana na uvijek nemirnom balkanskom tlu i hronično boleljiva, do tad od izlječivih bolesti. Zajedno sa Jugoslavijom prelomile su se i sudbine miliona ljudi koji su osjetili strahote rata, neprimjerene civilizacijskim vrijednostima na prelasku u novi Milenijum; mnogi od njih su stradali, ostali bez imovine, napustili svoja vjekovna ognjišta i obreli se na svim kontinentima tražeći parče neba za sebe. Nadasve, Bosna i Hercegovina je doživjela i trodimenzionalnu deintegraciju. Htjeli smo na to upozoriti i pomoći da se ne desi.

Da li smo tad osjećali da će se dogoditi nešto tako otužno, apokaliptično? Jesmo, jer je došlo do krize ideologije i sistema vrijednosti, ali nismo vjerovali da se možemo vratiti u srednji vijek, da čovjek čovjeku postane vuk. Umjesto da procvjetamo na krilima digitalne tehnološke revolucije i prosperiteta, što su sanjali i tražili mladi naraštaji, doživjeli smo sunovrat, o kome će se dugo pričati ali nikada neće biti potpuno jasno kako i koje su to mračne sile nadvladale zdrav razum, i empatiju, na kojima mora da počiva svaka civilizacija.

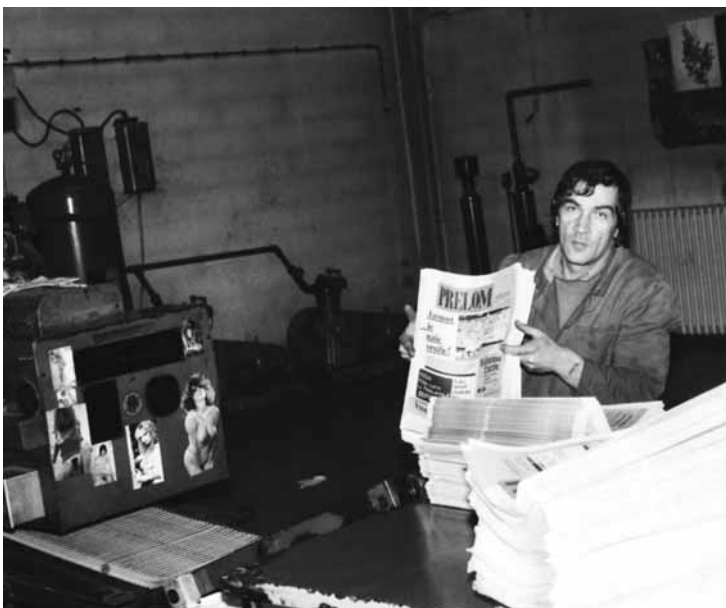
Ideja o omladinskom listu je bila dio moje programske platforme za djelovanje SSO Banja Luka u mandatnom periodu 1988.-1989. godine, ali je trebalo neko vrijeme da se stvore uslovi da LOK (List omladine Krajine, prestao sa izlaskom 1974. godine) dobije dostojnog nasljednika. Prve najave novog omladinskog lista u Banja Luci nisu bile rado prihvaćene od aktuelne banjalučke vlasti, oličene kroz UKT (Ujedinjeno koordinirajuće tijelo, sastavljeno od nosilaca političkih funkcija u gradu u kome je učestvovao i predsjednik omladine), iz veoma razumljivih razloga; omladina je počela da strši i narušava dugo njegovanu i prividnu harmoniju političkog dijaloga lišenog konkurencije ideja koje bi dale rješenja za nagomilane probleme. Omladinska štampa u Jugoslaviji je, u to vrijeme, bila veliki kritičar sistema sa zahtjevima za korjenite promjene u društvu, jer je

PRELOM

sinergija proturječnosti, koje su izjedale državu, svakim danom postajale sve vidljivije i dobijale na težini. Na kraju, stvorena je, da se izrazim inženjerski, tako moćna centrifugalna sila koja je razorila sve zajedničko, pa i mnoge, do tad srećne porodice.

Moja srećna okolnost je bila što sam na mjesto predsjednika omladine Banja Luke izabran bez saglasnosti opštinskih kadrovika, prvi put tajnim glasanjem i između više kandidata. To mi je dalo za pravo da imam privilegiju na svoje mišljenje i da na idejama istrajavam do kraja, pa je tako, umjesto nuđenog podlistka u Glasu, nastao Prelom. Nakon toliko godina moram priznati da je bilo i neprijatnih situacija kad ste potpuno usamljeni sa svojim stavovima, u odnosu na većinu

*Banja Luka – SR BiH – SFRJ: 19.12.1988.
Štamparija "Glas" - Prvi broj lista "Prelom"
PHOTO: Slobodan Rašić Bobara*

koja je tada upravljala Banja Lukom. Tako je bilo i sa Prelomom, nastao je mimo volje i bez podrške političkih struktura.

Da bi se došlo do realizacije, i prvog broja, morali smo proći uobičajene procedure i obezbijediti finansijska sredstva, prije svega inicijalane troškove za štampu.

Evo i malo faktografije u prilog tome. Iako je Predsjedništvo OK SSO Banja Luka već bilo opredijeljeno u vezi lista, bilo je potrebno testirati ideju među banjalučkim novinarima i ljudima od pera. Prvi zvanični sastanak na temu omladinskog lista, ne računajući uže krugove i pojedinačne rasprave, održan je 05.07.1988. godine sa odabranim pojedincima koji su mogli dati doprinos ovoj ideji. Pomenuću neke od diskutantata: Mirko Kisjan, Ilija Durbić, Mladen Ivanić, Goran Kušić, Božo Marić, Fadil Smajić, Milenko Stojičić i dr. Prelistavajući zabilješke sa sastanka, moram primijetiti da je i tada bilo dosta opreza ali je na kraju data i potpuna podrška. Na sjednici Predsjedništva OK SSO održanoj 27. oktobra, raspravljalo se o konceptu i nazivu lista, izboru redakcije i glavnog i odgovornog urednika i imenovanju novinskog savjeta. U konkurenciji za naziv lista je bio i prijedlog da se nazove „Ozon“. Tom prilikom izabrana je redakcija; za glavnog i odgovornog urednika je izabran Amir Osmančević, mada je glavni kandidat bio njegov brat Samir, za zamjenika je izabran Ajnur Islamović a za članove prve redakcije Oleg Sladoljev, Mirsad Halilović, Mišo Vidović, Božo Marić, Zlatko Opolcer, Ružica Kasalović, Milutin Lazić, Bernarda Filipović, Slobodan Rašić, Vlado Antonijević i Predrag Milašinović.

Kasnije je sastav redakcije u nekoliko navrata mijenjan a spisak saradnika se širio, tako da su svojim tekstovima „Prelom“ obilježili i mnogi koji su već bili afirmisani novinari, profesori ali i početnici koji su kasnije stasali u dobre novinare, na čemu im se i ovom prilikom treba iskazati zahvalnost, jer je većina radila bez ikakve naknade ili honorara. Jedino je bila određena plata za glavnog i odgovornog urednika, ali se moglo desiti da ni njemu nije plaćeno sve što je zaradio.

Banja Luka – SR BiH – SFRJ: 19.12.1988.Štamparija "Glas"- Prvi broj lista "Prelom"- Mišo Vidović PHOTO: Slobodan Rašić Bobara

U novinski savjet su imenovani: Miodrag Živanović (predsjednik, kasnije pokretač „Novog preloma“), Goran Simić, Nebojša Radmanović, Zekija Haznadar, Marija Škundrić, Ilija Durbić, Rajko Kuzmanović, Muhamed Kulenović, Rajko Kasagić, Slobodan Popović, Nikola Deretić, Anton Kasipović, Milenko Stojičić, Ibrahim Tabaković, Muris Dujsić, Drago Talijan, Mićo Milovanović, Igor Radojičić, Goran Šironjić i Amir Osmančević. Danas bi svaka novina poželjela ovako reprezentativan savjet koji je, kad zatreba, štitio leđa i redakciji i osnivaču, i usmjeravao uređivačku politiku ali bez značajnog intervencionizma.

U startu smo obezbijedili sredstva za troškove štampe za prvih 10 brojeva, i po sjećanju, uplatili štampariji Glasa unaprijed. Nažalost, to je bio i konačan budžet „Preloma“, jer novo rukovodstvo OK SSO u narednom mandatnom periodu nije uspjelo obezbijediti sredstva za ove svrhe.

„Prelom“ je upisan u registar javnih glasila 13. decembra, prvi broj je izašao iz štampe 6 dana kasnije a poslednji u februaru naredne godine. U kako teškom vremenu, i ekonomskoj situaciji, se pojavio i izlazio Prelom, govore i podaci da je cijena prvog broja u prodaji bila 1.000,00 a devetog 30.000,00 dinara. Deseti broj je nakon čuvene devalvacije dinara koštao 4,00 dinara, ili ako prerečunamo, danas bi to iznosilo 0,57 KM (DEM).

Ne mogu da se sjetim početnog tiraža ali znam da se tiraž vrlo brzo ustabilio na 10.000 primjeraka, što je bilo nestvarno za ta vremena i za te prilike. Gotovo čitav tiraž je prodavan u Gospodskoj ulici mada je distribuiran i na širem prostoru. Glavni kolporter je bio student Tvrtko Maračić, koji je duhovito i nadahnuto, sa megafonom u ruci, najavljivao sadržaj novog broja. Bilo je tu, bez sumnje, kršenja komunalnog reda i prevelike buke, ali se niko nije suprotstavljao energiji generacije koja je tražila promjene, koje se nažalost nisu i dogodile. Štand sa novinom je bio postavljen preko puta Pivnice (danas Citadela) a Tvrtko se sa megafonom šetao Gospodskom ulicom, često ostavljajući pazar u kartonskoj kutiji, gdje je skupljao novac od prodaje, a nikad se nije požalio da nešto fali. Za danas nezamisliva slika; niti bi neko mogao izazvati takav interes i pažnju javnosti, niti bi ko dozvolio da se novina prodaje na takav način, niti bi se tako mogla ostaviti otvorena kutija sa novcem.

Uz prvi broj Preloma sam napisao: „...Dugo najavljivani i očekivani Prelom mora da bude otvoren i beskompromisan u stvaralačkom traženju novog i progresivnog, da postane sredstvo uticaja mlade generacije na društvene procese u cjelini, da se bori za realizaciju i afirmaciju društvene uloge i funkcije omladinske generacije, da se slobodno i kritički okreće konkretnim društvenim kretanjima, da prezentuje vlastiti identitet i izraz i dostignuća mlade generacije, da

Banja Luka: 20.12.1988.

Gospodska, odnosno ulica

Veselina Masleše

– apoteka stand, prodaja lista

OK SSOBiH Banja Luka

“Prelom”

PHOTO: Slobodan Rašić Bobara

postane javna tribina i stub srama, da postane prepoznatljiva novina...“

Da li je Prelom postao ono što smo htjeli, ni danas, nakon distance od preko 25 godina, ne može se prosuditi objektivno, bez privida. Sad vidim, htjeli smo nemoguće, nije bilo snage za političku eureka koju je tražilo to vrijeme. Pri ponovnom čitanju nekih tekstova primjećuje se odsustvo redakcijskog uticaja na njihov sadržaj i potpuna sloboda autorskog izražaja, pa bi se za neke od njih moglo reći da su bili na granici učtive etičnosti, ali tom vremenu je i to bilo primjereno. Uređivačka politika je bila bez cenzure osnivača, potpuno u rukama redakcije i savjeta, tako da se OKSSO nije ni bavila analizom sadržaja, čak ni kad je „Prelom“ bio pod žestokom kritikom i polemičkim osporavanjima. Danas bi vjerovatno bila drugačija paradigma prema nekim pitanjima ali kad bi se sve ponovilo, vjerovatno bi bilo isto, jer je teško shvatiti vrijeme u kome se to sve događalo.

Nisam ni primijetio, u to vrijeme, da je „Prelom“ veoma malo pisao o aktivnostima Predsjedništva OK SSO, zbog želje da proširi regionalni značaj, a trebao je biti glavni promoter naših ideja i djela, među kojima je bilo i zaista vrijednih pažnje javnosti. Možda je zgodna prilika da se na ovom mjestu pomene i jedan događaj koji je izazvao ogromnu pažnju javnosti u cijeloj BiH pa i na širem prostoru države. Naime, Predsjedništvo OKSSO je donijelo odluku da se 6. marta 1989. godine organizuje miting jugoslovenstva u Banja Luci, pod nazivom „Ne damo Jugu nemamo drugu“, u vrijeme kad se o mitinzima u BiH nije smjelo ni pričati a kamoli nešto raditi. Koliko je bila škakljiva situacija govori i podatak da je Predsjedništvo OKSSO, koje je uglavnom odlučivalo sa velikom većinom glasova ili jednoglasno, odluku o organizovanju mitinga donijelo sa minimalnom natpolovičnom većinom, pri čemu je moj glas bio jezičak na vagi, pošto sam glasao posljednji. Zanimljivo je pomenuti i to, da se nakon što se čulo da „neko u Banja Luci“ organizuje miting, ekspresno organizovao sastanak međuopštinskih funkcionera regije Banja Luka sa Predsjednikom predsjedništva BiH, na njegovu inicijativu. O značaju ovog sastanka govori i činjenica da se uglavnom išlo „na raport“ u Sarajevo a u ovom slučaju se došlo „po raport“ u Banja Luku. S obzirom da me je organizacija mitinga potpuno zaokupila, nisam dao značaj ovom događaju i nisam bio prisutan na sastanku. Predsjednik je tokom sastanka veći dio vremena bio okrenut jednom mladincu, mom kolegi, koga je očito zamijenio sa mnom, i stalno mu

se obraćao dajući mu poseban značaj, pa ovaj nije mogao da otrpi toliku pažnju, ustane i usred diskusije kaže – „Druže Nikola (Filipović), nisam ja Talijan“. „Prelom“ je ovom događaju dao manje prostora, nego režimska štampa, iako je na miting došlo, po izvještajima mnogih, oko 50.000 ljudi.

Godine 2008. povodom 20-te godišnjice od izlaska prvog broja Preloma, na svečanosti u Vijećnici Banskog dvora u Banja Luci, okupio se veliki broj aktera ovih vremena i događaja, što je bila prilika da se podsjetimo na lijepe trenutke i evociramo uspomene na dane mladalačkog bunta. Tom prilikom je štampana kompilacija odabranih tekstova kao poseban broj „Preloma“. Nadam se da će biti okupljanja i oko novih jubileja jer je „Prelom“ bio jedan vrisak na koji možemo biti jako ponosni.

Ovaj tekst je napisan sa ciljem da nesavremenici „Preloma“ shvate kako je nastao „Prelom“ i šta smo htjeli. Jahali smo na talasima čistih ideala, naivni u vjerovanju da se možemo suprotstaviti regresivnim elitama u nastajanju i rušilačkoj stihiji koja je uslijedila potom. Ostali smo u velikoj manjini!

Portal Društvena Istorija Banjaluke

Banja Luka – SR BiH – SFRJ: 19.12.1988.

Redakcija – Prvi broj lista “Prelom” - Mirsad Halilović – Fićo

PHOTO: Slobodan Rašić Bobara

MOJA MALENKOST U SKUPŠTINI SRBIJE

(ODGOVOR MINISTARKI
DUBRAVKI ĐEDOVIĆ
HANDANOVIĆ)

Dinko Osmančević, Banjaluka, aforističar i pisac

Satiričar je uvijek na ivici da se nađe u marici, kaže jedan moj aforizam. I zaista, sudbina aforističara i satiričara uopšte je da se na neki način nađe na udaru vlasti. Nedavno, jedan moj aforizam i moja malenkost prozvani su i pročitani u Skupštini Republike Srbije. Koliko je god to prozivanje od strane ministarke Đedović bilo zlonamjerno, ipak joj mogu biti i zahvalan, jer učinila me je besmtrnim. I sam Branislav Nušić bi mi mogao pozavidjeti. Vjerovatno da sam prvi aforističar u svijetu čiji aforizam je pročitao u jednom državnom parlamentu, u direktnom prenosu i pred milionskim auditorijumom. Moj odgovor ministarki Đedović Handanović, najavljen na naslovnici i objavljen u uglednom beogradskom dnevnom listu Danas, donosim u potpunosti u nastavku teksta:

Prošlog vikenda, u Bosni i Hercegovini, održani su lokalni izbori. Nisam se kandidovao, pa nisam ni mogao očekivati ulazak u lokalni, banjalučki parlament, ali sam se neočekivano, prečicom, obreo u Skupštini Republike Srbije! Za to pobrinula se ministarka rudarstva i eneogetike, u Vladi Srbije, Dubravka Đedović Handanović. Tokom njenog izlaganja, na sjednici Skupštine, a povodom prijedloga opozicije za donošenje zakona o zabrani kopanja litijuma, ministarka Đedović Handanović prozvala me je u veoma negativnom kontekstu, citirajući jedan moj aforizam. Tačnije, citirala je samo dio tog aforizma! Ministarki je očigledno bio cilj da me ocрни i svrsta u neke njene, kako mogu da shvatim, neprijatelje Srbije, u one koji vode takozvanu kampanju i hajku protiv kopanja litijuma u Srbiji i kompanije Rio Tinto, a moj aforizam je po njoj kulminacija te hajke. (Svrstala me je u ekipu, zajedno sa Cecom Bojković, Vladimirom Štimcem, Canetom Partibrejkersom, Milojkom Pantićem i drugim.)

Najprije da vidimo kakav sam to neprijatelj Srbije.

Ovde bih posebno istakao moje kolumne koje godinama objavljujem u banjalučkim Nezavisnim novinama, uglednom i

poštovanom mediju u Bosni i Hercegovini. Ako zavirimo šta sam pisao u svojim kolumnama, a one se sve i danas mogu pročitati na portalu ovih novina, a pozivam vas kao i ministarku Đedović Handanović da ih pročitate, vidjećete da sam uvijek promovisao mir, pomirenje među državama i narodima, izgradnju mostova povjerenja, toleranciju i suživot. Teme koje su od esencijalne važnosti kako za Bosnu i Hercegovinu i njene građane, tako i za cijeli Zapadni Balkan. Jer, samo takva društva, oslobođena bremena mržnje, i koja međusobno iskreno saraduju, će krupnim koracima grabiti ka boljem životu i Evropi. Mladi će vidjeti sigurnost, perspektivu i ostajati u svojoj zemlji, a ne bježati daleko od svojih kuća i postajati neki novi dobrovoljni janičari. (Danas smo ionako na ivici demografskog kolapsa.) Nisam, pak, vidio ni ministre, niti istaknute političare regiona da su se tako energično zalagali za pomirenje i toleranciju, za istinske evropske vrijednosti. Čak štaviše, upravo su oni glavni krivci za stagnaciju pomenutih vrijednosti, za trenutne nacionalne tenzije, za zatvaranje u vlastite torove, za mržnju i za strah i zebnju da se krvavi ratovi, progoni i zločini, poput onih iz devedesetih godina prošlog vijeka mogu ponoviti, čak i u skorijoj budućnosti!

Takođe, nerijetko, u svojim kolumnama veoma sam afirmativno pisao o Srbiji, o prirodnim ljepotama ove zemlje, o kulturno-istorijskom blagu i spomenicima, pozdravljajući svaki uspjeh Srbije, kako u sportu, tako i u svim aspektima života. Podesilo se da nedavno napisah i tekst o vidikovcu na Kablaru, o značaju gradnje ovog objekta za lokalno stanovništvo, ali i za turizam Čačka, pa i šire, cijele Srbije. A upravo je iza vidikovca i njegove gradnje stajala vlast, i gradska i republička, a ne opozicija, čak su iz nekih ekoloških udruženja bili izričito protiv! (Sam gradim svoje mišljenje sistematično istražujući, bez da mi ga serviraju ili vlast, ili opozicija, u Bosni i Hercegovini ili u Srbiji, a pogotovo ne nakaradni mediji kojih je i previše u Srbiji, a koji su zaista dno dna, ali koji, recimo, ne smetaju ministarki Đedović Handanović. Njoj smeta isključivo Danas!)

Da pomenem i to da mi je mama bila Šapčanka, da sam najljepše raspuste provodio kod bake u Culjkoviću u Pocerini, pa otuda imam pravo biti zabrinut za budućnost tih krajeva. (Iako moj pomenuti aforizam nije samo u kontekstu Jadra i iskopavanja litijuma, njegov kontekst je mnogo širi.) Na kraju, i moja supruga Maja je Srpkinja, Čačanka, iako ne volim to prebrojavanje krvnih zrnaca!

A sada, što se tiče aforizma. Aforizam je kratka forma, u kome zna biti bitan i jedan zarez ili apostrof, a ministarka Đedović Handanović, očigledno nedovoljno poznaje ovu književnu formu. Nije korektno citirala moj aforizam! Tačnije, prečutala je gotovo pola aforizma, drugu kompletnu rečenicu. Rekao bih i namjerno. Aforizam glasi ovako: „Što se bude više kopao litijum, više će se kopati i rake. Ma, važno da se nešto radi.“ Poruka je sada i više nego jasna, da uvijek treba dobro vagati između života i(li) novca. I daleko je širi kontekst, kako već rekoh, od teme kopanja litijuma u Srbiji. (Glupo

mi je, ali nužno ovo objašnjavanje značenja aforizma.) Najbolja potvrda tačnosti datog aforizma, koji je zaista objavljen u Danasu još 19. jula ove godine, jesu tragične bujične poplave koje su ovih dana pogodile Bosnu i Hercegovinu. Malo mjesto, Donja Jablanica zbrisano je sa lica zemlje ponajviše zahvaljujući nelegalnom kamenolomu iznad sela! Izgubljeni su životi, cijele porodice su nestale. (Zato i rudarenje litijume nikako ne treba olako shvatiti. Radi se o veoma krupnom pitanju, a količina decibela ministarke Đedović Handanović nisu argumenti.)

Na kraju, da kažem i to da vrijeme svemu sudi. Za nekoliko godina ili decenija, neko će pasti u zaborav ili završiti na smetlištu istorije, a neka imena i dalje će da sijaju na nebu našeg glumišta, poezije, muzike... Da, i to bih na kraju pomenuo, moje aforizme do sada vrijeme još nije demantovalo.

Dobar glas se daleko čuje...

Tekst i foto: Mirsad FILIPOVIĆ

Sjećanje na jednu banjalučku ulicu, na čuveni banjalučki ćevap, Mujin, i na jednu skromnu i vrijednu Banjalučanku koja je ostala nezaboravna u plejadi dragih banjalučkih likova – na našu Minu...

Moji dolasci u Banjaluku iz daleke Švedske obavezno su unaprijed imali svoj plan i program. Posjete rodbini i prijateljima, druženja pred „Palasom“ i sudjelovanje u pripremi i početku „Vezenog mosta“ – to su bili prioriteta, a ostalo slobodno vrijeme provodio sam šetajući gradom koji se ubrzano mijenja, gradi se i gdje treba i ne treba. U strogom centru je to učestalo, a ja kroz svoje spontane šetnje zapažam i one najmanje promjene.

Kada uđem u ulicu moga djetinjstva, uhvati me snažna nostalgija i uvijek se pokušavam sjetiti šta je tu bilo šezdesetih godina, a zatim, naravno, nadolaze poređenja s prijašnjim i sadašnjim stanjem. Ulica se tada zvala Fra Grge Martića, počinjala je od Opštine, presijecala Gospodsku i vodila skoro do obale Vrbasa. Zašto se ona sada zove Srpska, za mene nije toliko presudno, jer ona će uvijek za mene biti - Martićeva.

Sjetim se i školske kolegice...

U samoj ulici moga djetinjstva nalazilo se nekoliko kulturnih objekata, kada gledam iz sadašnje perspektive, a u blizini su se nalazila još četiri kina, fudbalski i rukometni stadion, gradsko i dječije pozorište, Dom kulture, „Bašta sljezove boje“, hotel „Bosna“, kafana „Zora“, gostione „Mostar“ i „Aleksinac“, slastičarna „Minjon“. A u mojoj ulici je živjelo mnogo poznatih banjalučkih ličnosti iz oblasti sporta, kulture i društvenog života. Prolazeći kroz ulicu uvijek se pokušavam sjetiti tih ljudi, mojih najbližih komšija i školskih drugova iz naše škole „Mirko Višnjić“. Neki su nas odavno napustili, sa nekima se čujem i susretnem, a za neke i ne znam gdje su. Tamo, gdje smo se najviše igrali, sada je veliki gradski parking.

A na tom prostoru nalazio se povelik park, i jedna nevelika montažna građevina koja je za mene, a i za mnoge druge, imala posebno

značenje, i neizmerno sam je volio. Naravno, riječ je o „Mujinoj ćevabdžinici“. Sjećanja naviru na bosonogu i znojnu (poslije silnih fudbalskih utakmica na velike i male golove) parkićku djecu i njihov srdačni odnos s dobroдушnim Mujom i njegovim besplatnim namočenim lepinjama.

Sjetim se i nešto starije školske kolegice koja se već od svoje dvanaeste godine učila zanatu kod svoga oca i od njega naslijedila mir-

noću, dobroдушnost i umijeće pečenja, po meni, najboljeg i najpoznatijeg banjalučkog ćevapa. Znao sam da je Emina bila bolesna u zadnje vrijeme, ali me njen odlazak duboko pogodio.

S njom je, nažalost, otišao i jedan bolji dio mog djetinjstva.

U rijetkim trenucima, kada smo mogli i popričati, ona je bila obično za roštiljem, i sada mi je žao što nije bilo vremena, ili što ga nismo našli, „ukrali“, i da kroz razgovore oživimo, još više, i sjećanja na naše djetinjstvo i našu ulicu.

Mina je znala za naša nastojanja da se družimo i kroz organizovane susrete, i naše programe. Podržavala je naš rad, dolazila je na naše manifestacije, kada je god mogla i imala slobodnog vremena, pomagala je banjalučke pisce, bila je darežljiva i humana.

Sjećam se, kad mi je, u više navrata, književnik i urednik edicije „Banjalučki žubori“ Ismet Bekrić govorio kako je Mina voljela te knjige sjećanja i viđenja, kako ih je i finansijskih pomagala, ali nije željela da se o tome išta piše i da se to ističe na stranicama tih izdanja. Jednostavno, za nju, kao i za dobar broj naših sugrađana, i knjige su

Melisin osmijeh sve govori

Mina, u bijeloj majici, ispred ovog kulturnog banjalučkog objekta

bile „hrana“, za dušu. Jer, samo zapisano i ostaje.

Ostala je i priča kako je počela raditi kod oca, uz roštilj, i tamo ostala iako je završila ekonomsku školu i mogla raditi u kancelarijama i foteljama.

Iz ranog djetinjstva se sjetim jednog sleta na Borčevom stadionu povodom obilježavanja Dana mladosti. Tada su učestvovali učenici iz osnovnih škola. Ja - šesti, a Mina - osmi razred. Bili smo u istoj grupi vježbe koju je osmislio tada mlađahni profesor fizičkog i gimnastike, Enver Kučuković Tender. Mi mlađi smo u izvođenju vježbe tiho pričali iako je to bilo zabranjeno, a Mina nas je ušutkivala.

Gospodin Minin ćevap

Mnogo kasnije, kroz razgovore sa Tenderom, znao sam mu spomenuti i taj slet i koji je to bio veliki ispit i za njega a i za nas.

Slatka tajna Mujinog ćevapa

Poslije katastrofalnog zemljotresa, moja porodica je bila snještена u dvoetažnom engleskom autobusu, a blizu nas Mujo, Irfan i Emina su neumorno radili i istovremeno pomagali mnoge sugrađane. Naviru mi slike velikih redova ispred njihove ćevabdžinice i početka izgradnje robne kuće „Zenit“. Većina porodica iz ulice se preselila u novoiz-

Mina u Domu kulture prati otvaranje Vezanog mosta

Umjetnik pečenja ćevapa

građene zgrade u Boriku, jer su kuće u kojima su živjeli prije zemljotresa, potpuno devastirane. Međutim, ćevabdžinica je nastavila da širi svoj miris, nismo joj više bili „prve komšije“, ali smo i dalje znali čekati u redu da dobijemo malu u cijeloj lepinji, popularnu sindikalnu, veliku sa još jednom dodatnom lepinjom, ili jednostavno – namočenu lepinju.

Poslije planiranog etničkog čišćenja devedesetih i naših prvih stidljivih dolazaka u grad, jačala je ponovo veza sa banjalučkim ćevabdžinicama i, naravno, sa Mujinom. Mina je nastavila, na naše veliko zadovoljstvo, tu lijepu tradiciju porodice Đuzel i otvorila tri ćevabdžinice, uključivši u porodični posao svoju djecu, Amira i Adisa.

Tajna pravljenja Mujinog ćevapa ostaje u porodici, a Mina je često govorila i o drugim aspektima pravljenja i pečenja njihovih specijaliteta. Higijena, kvalitet mesa, lepinja, usluga, ispunjeni zahtjevi mušterija garancija su uspjeha. Nije slučajno da je njihova ćevabdžinica toliko poznata. Dobar glas se daleko čuje i nije čudno da mnogi turisti i namjernici posjećuju njihove objekte. Volio sam otići do starog kina „Kozare“, gdje je Mina pekla svoje specijalitete, malo popričati sa njom, i naravno pojesti neizbježne ćevape sa kajmakom, nekad krpice, nekad šiš i uvijek dovesti svoje goste kod nje. Mina je radila svoj posao sa stilom i ljubavlju, iako je taj posao za roštiljem veoma zahtjevan i traži potpunu koncentraciju. Ona ga je sa lakoćom obavljala,

Ovo je jedno od najljepših banjalučkih mjesta kaže Melkina

Šta više reći: Rahmetli Enes Zahić i sarajevski gost Goran Mulahusić

istovremeno je, primajući narudžbe i računajući broj porcija, ugađala prohtjevima mušterija i ljubazno odgovarala na pitanja znatiželjnika. Po tome je bila jedinstvena i kroz ove sve godine je nikada nisam čuo da je povisila svoj glas iako je zato, ponekad, imala i razloga.

Kada me ponovo navede put do Muje u Martičevoj ili preko Vrbasa, uvijek će se pojaviti slika lijepe skromne djevojke velikog srca, školske, kako sam je volio zvati.

Naši gosti iz Olova željno iščekuju naručene ćevape

TERMALNE VODE GORNJEG ŠEHERA

NEISKORIŠTENO BLAGO BANJA LUKE

Piše: dr Salih Karabegović

Na području Banja Luke prisutno je veliko nalazište vodenih bogtstava mineralnih, termalnih i ljekovitih voda, koja datira još iz vremena Rimljana na području Gornjeg Šehera, gdje nastaje banjско naselje. Dokaz da banje u Banja Luci potiču iz rimskog vremena su dijelovi građevinskog materijala koji se i danas vide u dvorištima današnjih kuća u Gornjem Šeheru i ostaci kanala za dovod termalne vode.

Posebno se ističe plaža „Vrućica” uz rijeku Vrbas gdje se nalazi nekoliko izvora tople termomineralne vode, pa je pogodna za banjanje u ljetnjim i zimskim danima. Inače, Gornji Šeher se nalaze na desnoj strani rijeke Vrbas u podnožju brda Šehitluci (Banj brda) na putu Banja Luka – Jajce, a sa kontinuiranim razvojem od predrimskog i rimskog doba, te od srednjovjekovne utvrde u sastavu bosanske države Gornji Šeher doživljava svoj urbani i kulturni razvoj u periodu osmanske države - područje oko riječice Suturlije i rijeke Vrbas, te brdskom padinom Šibova. Baš u tom aglomeratu izviru termalne vode. Obzirom na tektonske uzroke izviranja, postoji velika sličnost sa banjom Ilidža kod Sarajeva, pa je vjerovatno to mjesto u Gornjem Šeheru dobilo ime Ilidža. Temperatura vode je od 31-36°C. Voda je svuda u bazenima bistra, u čaši na vazduhu muti se brzo, jer

se izdvaja zemno-alkalni karbonat, miris vode je ilovast, a ukus bljutav. Specifična težina je 1,0016 g kod 15,40°C, jačina svih izvora je 880 litara u minuti. Prema prof. Ludvigu u 1 kg vode ima kationa: K, Na, Ca, strancijuma, Mg, Fe, a u 1 litru vode ima aniona, hlora sulfajona, hidrofosfat jona, metasil. kiselina, organske materije, CO₂ (ugljen dioksid), O₂, azota.

Padom jajačke banovine 1528. godine ovi krajevi su došli pod osmansku vlast, što uslovljava proces urbanizacije koji teče vrlo brzo. Organizacija naselja se provodi jasnom logikom po načelu strogo

diferencionalnih zona-čaršija, a ispod banjalučkog brda Šehitluci nalazi se više vrela koja su bila svojina 11 banjalučkih porodica. Taj dio grada gdje se nalazi izvor tople mineralne vode nazvan je ilidža. Ti izvori nakon kratkog toka se ulijevaju u Vrbas ili pak izviru u samom dnu rijeke. Topla voda ovih izvora stoljećima se koristila u pokrivenim termalnim kupatilištima (hauzima) i dobili imena kuća u kojima su se nalazili (Ebin hauz, Gušića hauz, Demirovića Hauz, Šeranića hauz, Osmančevića hauz, vojnički hauz Direklija, nazvana po rimskom stubu koji je podupirao jedno od kupališta u stijeni), zatim Kraljičina banja ili Kraljičina ilidža – Trokića vrelo uz obalu Vrbasa (koja je ime dobila po legendi da su se u njima kupale kraljice). Tu je i ljekoviti izvor Šugavica (za liječnije kožnih oboljenja) koji izvire unutar manje pećine na obali Vrbasa i ostaci banje Žbana, a sve imaju status Nacionalnog spomenika kulture Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. Ovi izvori su po ljekovitosti za mnoga kožna i reumatska oboljenja bili poznati u rimskom dobu. U ovim banjama se banjao i sultan Sulejman Veličanstveni kada se vraćao sa vojskom poslije opsade Beča.

Da je ljekovitost termalnih voda u Gornjem Šeheru zaista prisutna uvjerio sam se lično, kada sam radeći kao ljekar u periodu od 1980-1985. godine i od 1987-1988. godine u Mikrorejsnoj zdravstvenoj stanici „Gornji Šeher” Banja Luka utvrdio kod pacijenata koji su mi dolazili na pregled u ambulantu, poslije banjanja, da se kod istih poboljšalo liječenje reumatizama, bolesti mišića i zglobova, razne neuralgije i ginekološka oboljenja, te kožna oboljenja. Pored toga, termalne vode Gornjeg Šehera su se upotrebljavala za piće, jer liječe gastritis i probavna oboljenja. Tako da sam po dolasku u Mikrorejsku zdravstvenu stanicu „Gornji Šeher” Banja Luka, dao inicijativu za izgradnju banjisko-rekreacionog centra putem MZ „Gornji Šeher” i izgradnju bazena. Zato je vrlo važno da se pokuša revitalizirati staro jezgro banje Ilidža sa autentičnim izgledom, a isto tako bi bilo važno da se obnovi stara kuća porodice Šeranić koja se nalazi uz motel u Gornjem Šeheru, kao i ostale stare kuće u okruženju banja koje predstavljaju zajedno sa Gornjim Šeherom prvi uticaj Zapada sa Istokom i njihovom kulturom.

Prvi lov na mjesečini

Piše: Antun Džaja – Bosanac

Foto: Arhiva autora

Bio sam mlad sa malo lovačkog staža, 1956. kada sam pozvan od starih lovaca u lov na zeca. Popodnevnom vlakom stižemo u Mišin Han do našeg domaćina Čire Valentića, kod kojega ćemo ostati na konaku. Polovica je prosinca lijepo pro hladno vrijeme sa malim snijegom pršićem prava hora. Poslije večere nahranili smo pse i smjestili ih pod nadstrešnicu na prostirki od slame. Bilo mi je dosadno sjediti u zadimljenoj prostoriji pa sam se krišom izvukao uzeo moju orožaru, otišao po svoju kujicu Boru, kada su se ostali psi uznemirili, ali su bzo prestali lajati kao da im je ljepše bilo ostati ležati na toploj prostirki.

Vedra noć bez daška vjetra sa jakom mjesečinom. Tišina je, još se čuje po neki glas lovaca iz kuće. Zvižduk lokomotive para noćnu tišinu uz kloparanje točkova, pokatkada škripi snijeg pod nogom a u selu čuje se prigušeni lavež pasa zavučenih u kućice. Polako idem po dobroj vidljivosti prema bregovitoj Bobiji obrasloj bjelogoricom. Kada sam stigao do raskrižja puteva pustio sam kujicu koja je ubrzo digla zeca glasno ga goneći desetak minuta. Mirno sam čekao očekujući da ću ga ugledati. Evo ga ravno prema meni zastajkuje svaki par skokova osluškujući glasanje psa. Prolomio se pucanj uz oblak dima od crnog baruta kada sam ugledao zeca do koga je stigla Bora. Polizala ga je i nestala. Nakon desetak minuta ponovo se oglasila zvonkim glasom goneći divljač. Slabije se čula iz duboke udoline. Ugledao sam panj sa koga sam skinuo snijeg, sjeo i uživao u krajoliku obasanim punim Mjesecom. Slušao sam “oštru gonjavu” očekujući zeca.

Studen me je natjerala da krenem kolskim putem prema gustoj branjevini. Čujem Boru iza leđa kada, ugledam lisicu u trku na koju “dupliram”. Ubrzo je stigla kujica, prestala štekati što je bio znak da je lija ostala. Probijam se kroz gustiš, dolazim do velikog lisca sa prekrasnim krznom prve klase. U to se vrijeme sa nekoliko kožica zeca i dobrog krzna lisice moglo platiti godišnju lovnu kartu. Pokupio sam lovinu, dozvao Boru i krenuo prema konačistištu po jakoj mjesečini. Vidim kuću domaćina u kojoj nema svjetla. Na trijem vješam zeca i lisca. Tiho sam ušao u kuću i legao na slamu. Svi spavaju dubokim snom, dugo ne mogu zaspati razmišljajući o mom prvom lovu na mjesečini koji je bio uspješan.

Zimski je dan, kasno sviće, domaćica ustaje prva i u tišini loži vatru i priprema veliki đezvenjak za jutarnju kavu. Gostinjsku sobu obasjava zalazeći mjesec ispunjenu mirisom vatre i kave. Poslije jutarnje kave i čašice rakije najstariji lovac Marko Pejaković, koji dobro poznaje teren, napravio je raspored i pravac kretanja. Izlaskom iz kuće odjekivao je veseo šteketa pasa koji su jedva čekali da budu pušteni sa lanca. Brzo stižemo do podnožja Bobije, puštamo pse koji za par minuta podižu divljač. Vrijeme tiho sa malim snijegom po kome se vidi bezbroj noćasnijih zečjih tragova. Prava hora. Stariji lovci krenuli su podnožjem Bobje a mlađi sredinom gore. Psi neumorno rade, na sve strane čuje se pucnjava uz povike gotovo - gotovo. Lijepo je slušati visoke i duboke glasove brakiraca koji se isprepliću što je za lovčoo uho najljepša glazba. Vrijeme je za ručak, odjekuje dozivanje lovaca hop-hop.

Po dogovoru trebamo se sastati u bukviku uz izvor. Kao najmlađi, prvi sam došao na dogovoreno mjesto prikupio drva i naložio vatru. Ubrzo smo svi na okupu. Vežu se psi, iz ruksaka se vadi hrana i postavlja na snježnu sofru. "Zubato" je sunce i blizina jakog ognja godi. Požurili smo sa ručkom, pogasili vatru i nastavili loviti do mraka. Svakom lovcu iz ranca virile su ukrštene noge zečeva. Ddan je kratak, krećemo prema željezničkoj postaji. Ulazimo u čekaonicu u kojoj je bila peć bubnjara crvena od jake vatre. Okupljeni oko peći u razgovoru o uspješnom lovu, gledam naše vjerne pomagače kako su se sklupčali uživajući u toplini. Lovci prepričavaju rad pasa i kada spomenu ime nekog goniča on bi na trenutak podigao glavu i gledao gazdu.

Prometnik nas je upozorio da vlak stiže za par minuta. Izlazimo van i u daljini vidimo svjetla lokomotive koja se oglasila sirenom. Vozeći se do Banja Luke dogovaramo se za lov iduće nedjelje.

Bijeli golub ponovo (ne) leti 567 “IZVOZ” PASA LUTALICA

Objavljeno: 04.11.2024

Piše: Sead Hambiralović

*Kad se zbroji sa onima koji su spakovali kofere sa kartom u jednom pravcu- posebno mladima- reklo bi se da nam “odlično” ide... * Nastavak kolumne 565: Nije vijest ako pas ujede čovjeka, već obrnuto (2)*

Čovjek koji taži svjetlo naslov je predavanja premijerno održanog u tuzlanskoj Kristalnoj dvorani ljeta 2018. U ovim turobnim (ne)vremenima nije da ga sasvim nema. Gdje god može pokušavam da okrenem na vedrinu, a u najtežim situacijama, kao početka oktobra trebalo imati sreće i još koječega da izađe na dobro. Jesam bio uzdrman zbog niza okolnosti, a samo godinu dana nakon udruženog poduhvata spašavanja prvooptuženog sa sudskim epilogom koji je za vjerovali ili ne i moj javni oprost svim akterima – imenovanim, pa ako se ikada sami sa sobom ponešto ljudski zapitaju. U ovom slučaju životinju neću da krivim- do grupe je pred UKC-om, koji su u toku problema (hvala, odmah uputili na Ortopediju!), onda zdravstvenog sistema, a oko vakcina dovoljno i pametnom dosta. To je Bosna i ne prestajem se pitati je li opravdanje- haman naviklo gdje god dođeš: ko miii !

U toj drami crnih slutnji zbog nedavnog ugriza psa <https://boljatuzla.ba/bijeli-golub-ponovo-neleti-565-nije-vijest-ako-pas-ujede-čovjeka-vec-obrnuto-1/> ukazalo se svjetlo u tuzlanskoj Veterinarskoj stanici u Bukinju. Sve je dobro završilo pa ispunio obećanje da dođem

na kaHvu. A kao dobrodošlica uvod od strane direktora prof.dr.sc **Jasmina Ferizbegovića** da je upućen u zvorničku ratnu tragediju- posebno pogodila smrt dobrog čovjeka i veterinar **Izeta Sabirovića**, predratnoj roli stomatologa **Asima Juzbašića**, dr **Muhameda Jelkića**...A kad se ono hoće- zajednički prijatelj nekadašnji rektor Univerziteta u Sarajevu, prof.dr. **Faruk Čaklovića**...

Naravno odmah sam „kliknuo” kada sam ugledao velikog psa na reklami specijalnog vozila kojim se prevoze naše lutilice za udomljavanje u zemlje EU. I moguće nova priča, a ovako stoji u jednoj fusnoti: *Norveški golden retriever ušao je u dom bosanske familije u Bergenu 1997. godine i proveo lijep i uzbudljiv pseći život. Sretnim okolnostima i znatno produžen zahvaljujući Idi i poznatom “Szent Istvan University of Veterinary Medicine” in Budapest. Kada je diplomirala, vratila se u Norvešku sa Budijevom urnom i novim psom. Onda je jednog dana neko došao na njenu kliniku sa molbom da se “uspava” mačak. Bilo joj je žao, pa je Stela dobila brata mačka Dagfina i odlično se slažu...(roman Bijeli cvijet iznad puta, S.H.)*

UIGRANI TIM JAKIH REFERENCI

Ranije dogovorili šta zanima i dočekala savršena *priprema* posjete- oštampani odgovori na pitanja ukombinovani sa poslaničkim za jedinice lokalne samouprave u FBiH. Poduže je sedam stranica- zamolio da se krati. Jasno zašto nije udovoljeno – svako neka radi svoj posao! E pa ja više nisam novinar, ove kolumne su nekog drugog cilja i – ne naplaćujem! A oko “materijala” doajen Kjašif je bio svoj na svome- majstor da od 10, 20, 30 strana izvuce *šlafnu* ipo. S početka u *komitetu* prigovarali, pa je tadašnjim zvorničkim *lokalcima* objasnio “pravila”- nikakve *ponjave*, na jednoj strani minimum tri teksta i fotos. Moglo mu se- na koncu bio je uposlenik državnog lista..!

Intervencija na zubima jednog psa koju pomno prate dvije praktičantice...

Opšti dojam i ključno- riječ o instituciji koja može uz rame svjetskim! A posebno dopalo toplo ozračje na licima stručnog osoblja, 5 dr.vet.med. (dva doktora veterinarskih nauka, od kojih je jedan prof.dr.sc), sa 2 hirurga, anesteziolog, vet. tehničar i dva hvatača. Na fotosima vidi se i nekoliko praktikanata.

Najproblematičnije je oko napada uličnih pasa. Evo tabelarnog prikaza broja povrijeđenih osoba prema podacima Zavoda za javno zdravstvo TK-a.

Prema zadnjim ovogodišnjim podacima osjetna tendencija opadanja. Ostaje problem, pogotovo zbog mogućnosti prenošenja bjesnila, sa oprečnim mišljenjima oko vakcine. I ne ponavlja iskustvo iz prošle kolumne.

Za primjer da tuzlanska Veterinarska stanica raspolaže funkcionalnim azilom sa oko 200 mjesta za pse u skloništu Udruženja građana *Nirina*. A pored zaštite u svrhu sterilizacije, čipovanja, tretmana protiv bjesnoće, izdavanja pasoša...I prvi je BiH centar za smještaj i humano udomljavanje pasa. A posebna zanimljivost je nabavka specijalnog vozila kada je prije četiri godine krenuo “izvoz” naših pasa lualica u neke zemlje EU koje su zainteresovane za “udomljavanje”- do danas ukupno 7.569.

PAS NIJE IGRAČKA...

Kućni ljubimci su posebna priča. Pored tolikih problema u državi, okrenuće neki, treba brinuti i o psima. *Čuj treba zasebno groblje* (kao u uređenim zemljama), a nezna šta će se sa ljudima. Čista psihologija da je najlakše *cukicu za uzicu*- a poznato kako se komšiluk (*ne*)kona u većim zgradama, ponegdje ne zna ni ko je prvi susjed. A moj *izvor* za ova *opšta pitanja* kako su djeca kupila psa osamljenom ocu pa nake *voda* pored rijeke. Kobiva najbolje rješenjehaman vidjeli ili čuli kako je na zapadu.

Iskustva su razna, najčešće mnogi se brzo “zasite”- i cuke i uzicevalja se brinuti o životinji! Ostao u sjećanju *znakovit* davni prizor na šetalištu prema Vivali u Örebrou dobro plaćene studentice koja je sa snopom sastavljenih uzica izvela u *šetnju* desetak cuka. Imam negdje taj fotos, kao i jedne mlade vlasnice psa u tuzlanskom parku kako se sagela da pokupi izmet. Jedva pristala na *repeticiju*, ali da stavi kapuljaču na glavu!, kolumna [Bijeli golub ponovo \(ne\)leti 354: KAD MOŽE PRINCEZA...](#)

E pa, na Google ukucati jedan od naslova: *Obaveze vlasnika pasa o čuvanju i držanju životinja, sa porukom na kraju: pas nije igračka, već biće za koje se treba brinuti!*

P.S. A kada neki opaki virus krene onda nema granica, ni entitetskih, niti državnih a prenosi na razne načine. I preko životinja. Pismo namjere oko otvaranja najavljivanih relacija TZ-ZV pod motom *NOVO MEDUGORJE SVE DO DRINE* juče je dopunjeno odaslato na nekoliko adresa i onima sa sjajnim referencama *da su u toku*. U zadnji čas i na adresu direktora tuzlanske Veterinarske stanice.

Kolumne i objave u funkciji regionalnog projekta u osnivanju *Da-BudeBolje & GljivaMira*; Reference osnivača projekta [OVDJE](#) Pre-nose portali: BHDINFODESK ili BIH DIJASPORA INFODESK, Bolja Tuzla; Regional.ba, Šeher Banjaluka u Švedskoj i Fb. stranice GljivaMira i Zvornik kroz sela, mahale i čaršiju; Kontakt: info.glijvamira@gmail.com & dabudebolje@gmail.com

Švedski kralj Karlo XII. i Osmanlije

Piše: mr. Mirza Ajdinović

Na twitter-nalogu Švedskog instituta (Sweden.se), osvanula je 2018. godine objava koja je uzбудila domaću švedsku javnost, ali i zaintrigirala međunarodnu medijsku pažnju. Objava je glasila: „Švedske ćuftice zapravo se zasnivaju na receptu koji je kralj Karlo 12. donio kući iz Turske početkom 18. stoljeća. Držimo se činjenica”.

Reakcija je bilo mnogo, jer se ne radi o bilo kojem jelu, već samom dragulju švedske kuhinje, “kjöttbullar”, odnosno poznatim švedskim ćufticama. Mada mnogi smatraju da je tvrdnja upitna, priča je ipak previše dobra da padne u zaborav.

Zato sam odlučio da u ovom članku tragom dva recepta tradicionalne švedske kuhinje pokušam otkriti neke manje poznate podatke iz skandinavijske historije. Ovo je ujedno i uzbudljiva priča s jakim uzajamnim vezama sjeverno-evropskog kralja i carigradskog sultana, tj. dva velika carstva toga vremena, Švedskog i Osmanskog. Pa krenimo.

Ko je bio Karlo XII.?

Naš glavni lik u ovoj priči je kralj Karlo XII. (1682.-1718.), jedan od najpoznatijih, ali i najkontroverznijih švedskih kraljeva. Mada je prijedstolje naslijedio kao petnaestogodišnjak, ubrzo je stekao reputaciju hrabrog vojkovođe, stratega i vještog taktičara. Bio je poznat po svojoj vojnoj taktici brze pokretljivosti i iznenađujućih napada. Imao je dobro oko za odabir bojnog polja i insistirao da lično predvodi svoje Karolince (pripadnici švedske vojske za vrijeme vladavine Karla XI i Karla XII) u bitkama. Sve navedeno objašnjava zašto je dobio nadimak "Aleksandar Sjevera".

Veći dio svoje vladavine proveo je u vojnim pohodima tokom Velikog sjevernog rata (1700. – 1721.), koji se vodio između dvije evropske velesile - Švedskog i Ruskog Carstva. Obje strane imale su koalicijske partnere.

Danska-Norveška (Norveška je u tom periodu bila pod danskom krunom) borila se na ruskoj strani u ovome ratu.

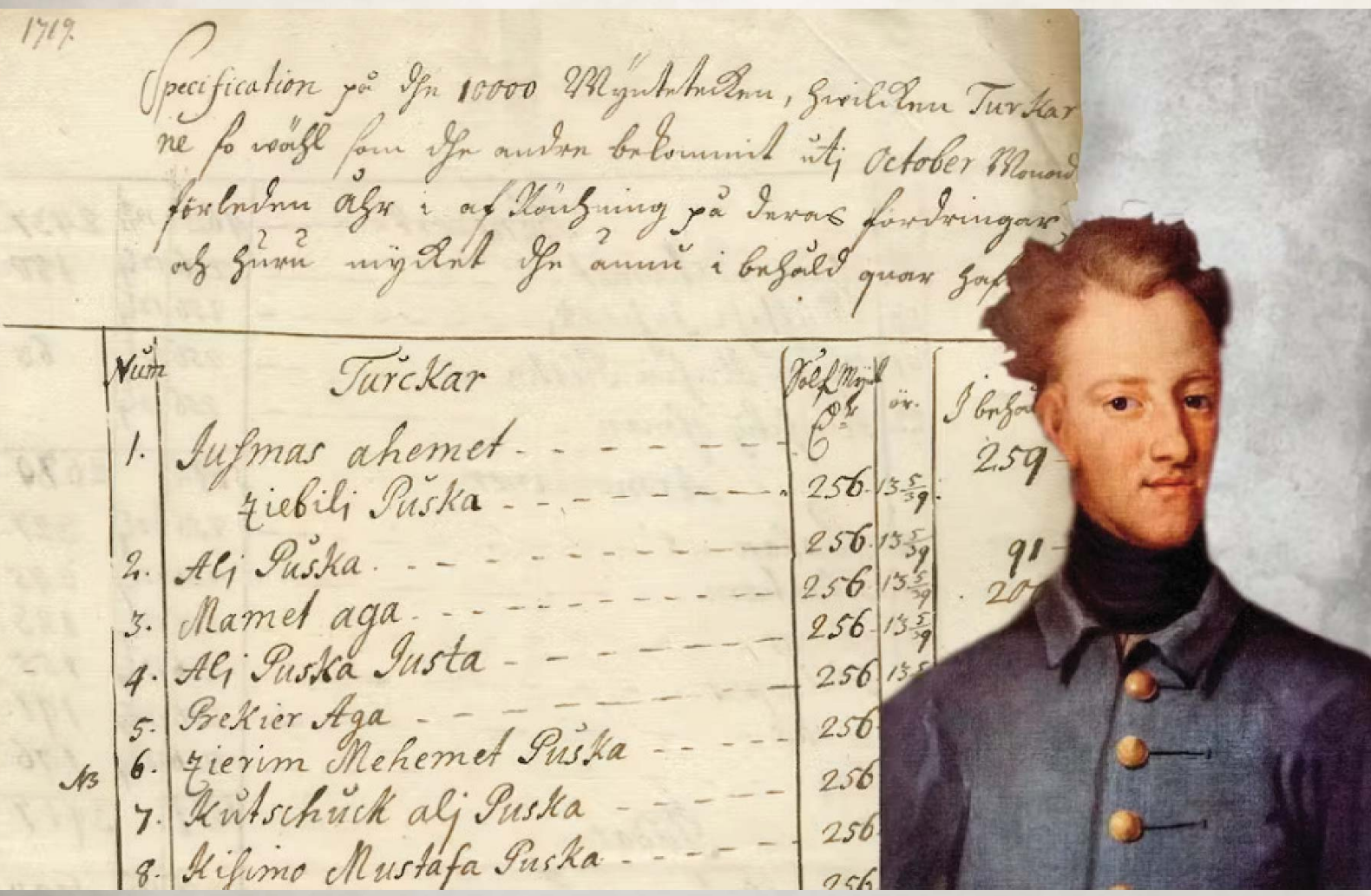
Mada su Rusi prvi napali, Karlovo vodstvo i taktičke vještine su doprinijeli početnim uspjesima u ratu, kada su Šveđani i njihovi saveznici izvojevali nekoliko važnih pobjeda. Ratna sreća se mjenja tokom Karlovog pohoda na Rusiju, u jesen 1707. godine, koji završava njegovim odlučujućim porazom u bici kod Poltave 1709. godine. Kraljeva vojska je kapitulirala pred Rusima, a Karlo XII. je sa svojim trupama, njih oko 1800, prešao rusko-osmansku granicu u blizini Crnog mora i tako se spasio ruskog zarobljeništva. Poslao je pismo osmanskome sultanu Ahmedu III, gdje je iskazao svoju namjeru da u

njegovom carstvu ostane kraći period, što je sultan prihvatio uprkos ruskim prigovorima te je poslao svoje snage u ispomoć švedskom kralju.

Osmanlije su velikodušno otvorile svoju državnu blagajnu kako bi se pobrinuli za svog kraljevskog gosta, te dozvolile uspostavu švedske kolonije u gradu Benderu u današnjoj Moldaviji, koja je u to vrijeme bila dio Osmanskog carstva. Iz svog logora nazvanog Karlopolis, Karlo XII. je vodio švedsku vladu u egzilu. Da bi se osvetio Rusima za ponižavajući poraz, htio je što prije uvući Osmanlije u sukob sa Rusijom, te je intenzivno lobirao kod sultana da Rusiji objavi rat. To se uskoro i desilo. Rat

prihvatiti, te je od Karla zatražio da napusti carstvo. Prvobitno Karlo to odbija učiniti, no na kraju ipak pristaje, ali uz uslov da dobije brojčanu janičarsku pratnju. Sultan se na ovaj zahtjev nije mogao obavezati, te Karlo još neki period ostaje u svom logoru. Tenzije dostižu vrhunac u februaru 1713. godine, kada janičari, uz podršku lokalnih mještana, pokušavaju uhapsiti Karla.

U borbama koje su uslijedile, a u kojima je učestvovao i sam kralj, poginulo je više stotina vojnika na obje strane. Nakon što je bio primoran da napusti Bender, Karlo je proveo godinu dana u kućnom pritvoru u Jedrenama (Edirne), prije

je trajao godinu dana, a Rusi su poraženi u bici kod Pruta pod komandom osmanskog generala Baltaci Mehemed-paše. I sam Karlo XII. učestvovao je u bitci.

Osmanlije su prihvatile ruske uslove za mir, no Karlo XII. ih je odbio. Ovakvo direktno miješanje u osmansku vanjsku politiku i švedsko inzistiranje na nastavku rata sa Rusima, sultan nije mogao

konačnog povratka u Švedsku u septembru 1714. godine. Dugi put do Švedske Karlo je prejahao na konju za samo petnaest dana.

Izdržavanje švedskog kralja koštalo je Osmanlije toliko da je Karlo dobio nadimak "Demirbaş Sarl", što bi se moglo prevesti kao "Nepokretna imovina Karlo", radi velike količine novca koju je Porta izdajala za svog rasipnog gosta, kao i na činjenicu da

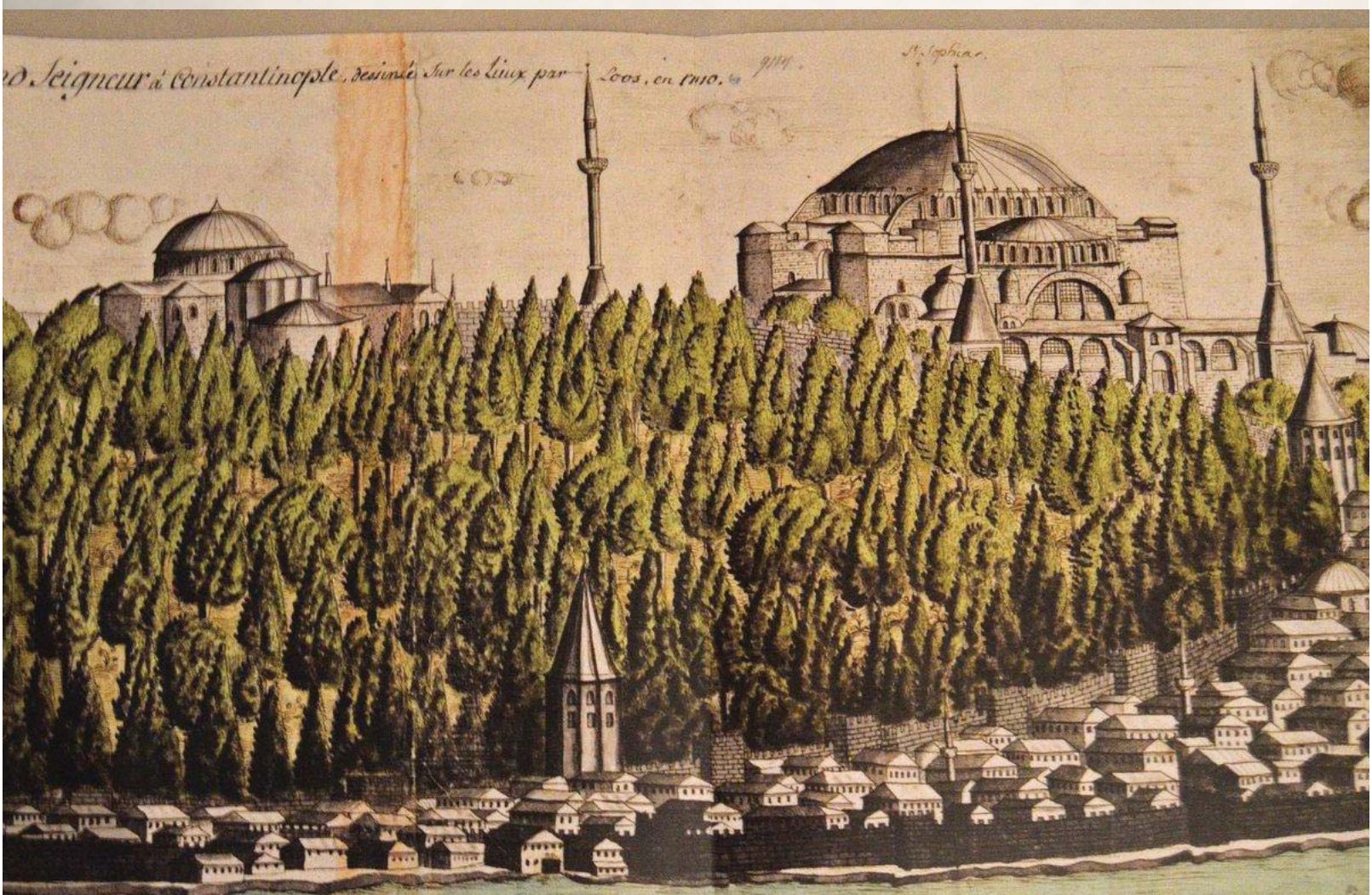
da je njegov boravak trajao mnogo duže od očekivanog. Dio sredstava dolazio je iz osmanske carske blagajne, a ostatak iz zajmova lokalnih trgovaca; turskih, jevrejskih, grčkih i armenskih.

Do trenutka kada je 1714. napustio Osmansko carstvo, Karlo XII. je nagomilao ogroman dug. No prijateljstvo prestaje ondje gdje dug počinje, te Porta dugi niz godina šalje ambasadore u Švedsku sa zadatkom da naplate svoje dugove. Nedugo nakon Karlovog povratka kući, 1716. godine dolazi i prva grupa osmanskih trgovaca zahtijevajući da im se vrate njihovi zajmovi. Tako dolazi do osnivanja i prvih švedsko-osmanskih zajednica u Karlshamnu i Karlskroni. Prema tadašnjem crkvenom zakonu, svaki stanovnik Švedske mogao je samo biti protestantni kršćanin.

Da bi muslimanski i jevrejski zajmodavci izbjegli represalije, Karlo XII izdaje dekret o izuzeću kako bi oni slobodno mogli obavljati svoje vjerske obrede. Uslov je ipak bio da se sva vjerska praksa mora odvijati iza zatvorenih vrata. Osmanski kreditori su čekali dugi niz godina da dobiju povrat svoga novca i mnogima se ovaj period itekako odužio. Mada za sobom nisu ostavili značajnije demografske tragove, pošto su živjeli kao izolirana zajednica, njihov je boravak ipak bio dovoljno zapažen. U državnim arhivama sačuvani su interesantni dokumenti o svakodnevnom životu i neizvjesnom čekanju posjetilaca iz Osmanskog carstva. Meni najupečatljiviji je slučaj Habila Puške (interesantnog li prezimena, možda je bio našeg porijekla?), koji je odlučio ovaj period provesti u gradu Lundu

proučavajući turske knjige u univerzitetnoj biblioteci.

Nagodba za otplatu duga trajala je više od dvadeset godina. Švedska je platila većinu svojih dugova privatnim kreditorima do 1725. godine, a ostatak duga je, uz određene olakšice, u potpunosti otplaćen tek 1738. godine. Osmanlije su prihvatile ponudu da se dio duga otplati u oružju. No kada je brod koji je prevezio oružje na pola puta potonuo, Osmanlije su se ipak odlučile otpisati ostatak duga, u želji da održe dobre odnose sa Švedskom radi zajedničkog neprijatelja Rusije. Diplomatske veze između Švedske i Osmanskog carstva znatno su osnažene dugogodišnjim kontaktima, što je rezultiralo trgovinskim sporazumom između Švedske i Osmanskog carstva sklopljenim 1737. godine, kao i odbrambenim

savezom 1739. godine. To je bio prvi savez ovog tipa kojeg su Osmanlije potpisale sa nekom kršćanskom državom.

Dok je Karlo XII. bio odsutan iz carstva, Švedska je izgubila praktično sve, uključujući i Finsku i južnu obalu Baltičkog mora koje su zauzeli Rusi. Nedugo nakon povratka u Švedsku dao se u akciju. On pokreće prvi napad na Norvešku (koja je bila dio danske krune, vječitog švedskog rivala), a dvije godine kasnije, 1718., i drugi, veći napad koji završava kobno. Dok je 30. novembra 1718 tokom opsade Fredriksthald, današnjeg Halde- na, neumorni monarh lično pregledao rovove, pogodio ga je zalutali metak i usmrtio. Kraljevi Karolinci su prenijeli posmrtnu ostatku svoga kralja sa jugozapada Norveške u Štokholm. Ovaj dramatični zimski marš, u kojem je veliki broj Karolinaca stradao od velike studeni, izvanredno je oslikao švedski umjetnik Gustaf Olof Cederström, više od 150 godina kasnije.

Veliki sjeverni rat završava 1721. švedskom kapitulacijom. Švedska time ujedno prestaje biti velika evropska sila, a Rusko Carstvo dobiva prevlast na prostorima uz Baltičko more, čime u evropskoj politici stiže novu dominirajuću ulogu.

Osmanlijski uticaj na skandinavsko društvo i kulturu

Sa sigurnošću možemo konstatirati da je petogodišnji boravak Karla XII. u Osmanskom carstvu imao trajni uticaj na ustroj švedskog kraljevstva, a donekle i neke kulturološke aspekte društva. On je proučavao društveni, vojni i tehnološki napredak carstva, a pri povratku u Švedsku implementirao je neke od stvari koje su mu se tamo svidjele.

Jedna od ovih reformi bila je institucija ombudsmana, koja je uspostavljena 1713. godine po uzoru na praksu osmanske Porte. Postoje jasne paralele između ovlasti velikog vezira i vrhovnog ombudsmana. Vrhovni ombudsman imao je kraljev pečat, uputstva u ime kralja i predsjedavao je forumima i sastancima kao kraljev ovlašten predstavnik. Veliki vezir je također imao sultanov pečat i djelovao je u sultanovo ime. Prilikom obljetnice ovog historijskog datuma švedska ambasada u Ankari 2013. godine organizovala skup „Švedski ombudsman – osmanska ideja obilježava 300 godina postojanja“.

INSTRUCTION,

Swed efter
Kongl. Maj:ts

Nådigsst will/at des

Högsta Embudz Man /

uti
Des Embete/

Sig skal hafwa at råtta.

Gifwen Timurtafsch den 26 Octobr. Anno 1717.

Cum gratia & privilegio S. Reg. Majestatis.

STOCKHOLM/
Hos JOH. HENR. WERNER, Kongl. Boftr.
1717.

Karlo je bio posebno fasciniran osmanskim urbanističkim planiranjem, te je nedugo nakon povratka, dao svojim službenicima u zadatak osnivanje parkova po uzoru na Konstantinopol. Proučavao je osmansku mornaricu, a dva kraljeva ratna broda preimenovana su u Jilderim i Jaramaz prema osmanskim izrazima "yilderim" (munja) i "yaramaz" (razbojnik). Karlo je također naučio da igra šah i ljubav za ovu istočnjačku igru prenio je na svoje oficire.

Riječi kao što su "kalabalik" (švedski: buka; turski: gužva), "kiosk" (köşk), "divan", "dolma" (punjeno), "sorbet" (šerbet) i sofa vremenom postaju dio švedskog jezika. Šveđani su naviku ispijanja kafe dobili od Osmanlija, a Švedska je danas jedna od zemalja u kojoj se najviše pije kafa na svijetu.

Tokom godina provedenih kao sultanov gost, kralj je naučio poštivati islam, pa mu se čak i diviti. Prva polovina 18. stoljeća tako postaje vrijeme procvata bliskoistočnih studija u Švedskoj. 1710. Karlo XII. šalje naučnu ekspediciju u muslimanski svijet pod vodstvom mladog oficira Corneliusa Loosa.

Misija počinje svoj istraživački rad u Carigradu, a odatle nastavlja put duž istočnog Mediterana, sve do Egipta. Ekspedicija je imala za zadatak "vidjeti postojeće raritete i spomenike, te crtati i mjeriti". Cornelius Loos se vraća sa zadatka 1711. godine sa preko 250 crteža. Kralj je imao viziju da objavi enciklopedijsko djelo o Bliskom istoku, no ovaj san je ostao neostvaren jer je većina crteža zauvijek nestala u požaru u vojnom logoru 1713. godine. Samo četrdeset devet crteža je spašeno i ova zbirka crteža danas se čuva u Nacionalnom muzeju u Štokholmu.

Postoje tvrdnje da je nekoliko osmanskih kuhara jedno vrijeme živjelo na kraljevom dvoru nakon što se vratio u Švedsku, i pripremalo mu hranu na koju se navikao tokom boravka kod Osmanlija. Možda odatle i potiče popularna tvrdnja da je kralj Karlo XII. itekako cijenio osmanske "köfte", a da je recept ponio sa sobom pri povratku u Švedsku.

Ćufte, od perzijskog naziva za "mesne kolačiće", popularno je jelo koje možemo naći u mnogim kulturama, sa različitim varijacijama u veličini, sadržaju i ukusu. Nama najbliža i najdraža vrsta ćufti su ćevapčići. Mislim da je prikladno reći da kao što mi volimo ćevapčiće, šveđani vole svoje "kjöttbuller", koje smatraju nacionalnim jelom. Švedski historičari pak smatraju da ne postoje dokazi da su ćufte u Švedsku došle iz Osmanskog carstva sa Karlom XII. Međutim, veze ova dva

carstva ne prestaju Karlovim povratkom u Švedsku, nego se nastavlja putem osmanskih državnih i privatnih delegacija još par decenija. Ove veze su sasvim sigurno dovele i do povećanog interesa za osmansku kulturu, i neizostavno gastronomiju.

Prvi put se "kjöttbuller" spominju 1754. godine u kuharu Cajse Warg. Recept se sastoji od mljevenog mesa, rendanog kruha i jaja. Začinjene su biberom, solju i muškatnim oraščićem.

Karlo je navodno najviše volio jesti ćufte kao užinu, uz piće ili kafu. Ova tradicija se održala dok je ćuftice samo jela viša društvena klasa, ali 1800-ih ćufte se sve više mogu naći i u običnim domaćinstvima. Danas su švedske ćufte najpoznatija švedska delicija, a tradicionalno se poslužuju sa krompirom (kuhanim ili pireom), džemom od brusnica i krem sosom.

Važno je napomenuti da je ovo jelo poznato i u ostalim skandinavskim zemljama. Kada je riječ o norveškoj kuhinji, "kjøttkaker" su mnogima jedno od najdražih nacionalnih jela, te se smatraju sastavnim djelom kulturne baštine i tradicije Norveške. Način pripreme i serviranja jako liči švedskim ćuftama.

Mada je tvrdnju o osmanlijskom porijeklu švedskih ćufti naučno teško dokazati, mnogi su mišljenja da je jedan drugi švedski specijalitet još bolji dokaz dugogodišnjih švedsko-turskih veza

Radi se o "kåldolmen", odnosno dolmi u kupusu. Sami naziv jela sačinjen je od švedskih riječi kål (kupus) i dolma (punjeno). "Kåldolmen" se priprema od listova kupusa umjesto listova vinove loze (koji su rijetki u Skandinaviji), a servira se sa sosom od borovnica, koji prati gotovo sva švedska jela.

Sweden
@Sweden

Swedish meatballs are actually based on a recipe King Charles XII brought home from Turkey in the early 18th century. Let's stick to the facts!

Najstariji recept ovog jela u Švedskoj spominje čuvena kuharica Cajsa Warg 1765. godine. Dolme se prema tom receptu pripremaju sa nadjevom od teleetine i riže, a od začina se koristi biber, muškadni oraščić, karanfilić, sol, luk i cijedeni limun. Warg preporučuje da se "dolma" priprema na orijentalni način sa listovima od vinove loze, mljevenom govedinom i iscjeđenim limunom, ali i dodaje da oni koji nemaju lišće vinove loze, mogu koristiti listove kupusa.

Slične rolade od kupusa mogu se naći i u drugim dijelovima istočne Evrope, ali one samo u Švedskoj nose turski naziv "dolma". Interesantno je spomenuti i to da je švedski kralj Carl XVI Gustaf u jednom svom govoru 1994. godine spomenuo "kåldolmen".

On je tada rekao: "Naše tako tipične švedske dolme od kupusa su tursko jelo koje je kući donio Karlo XII i švedizirao." U novije vrijeme Šveđani svakog 30. novembra, na godišnjicu smrti Karla XII., obilježavaju „Dan dolmi od kupusa” ("Kåldolmens dag").

Tokom svog boravka u Osmanskom carstvu, kralj Karlo XII. bio je u neposrednom kontaktu sa bogatom i raskošnom osmanskom kulturom i tradicijom.

Ova iskustva su ga inspirirala i potaknula da unese određene promjene u Švedsku, tako da je osmanska kultura ostavila svoj pečat na određene aspekte švedskog društva. Kralj Karl XII. i njegova avantura u Osmanlijskom Carstvu nam pokazuje koliko je kulturna razmjena i susret s drugim kulturama važan za oblikovanje identiteta jedne nacije.

Ova priča nas podsjeća da su putovanja, susreti i dijeljenje ideja ključni za razvoj i obogaćivanje društava. Važno je također istaknuti da kulturna razmjena ide u oba smjera. Mi smo svi proizvod različitih utjecaja, a naš se identitet neprestano razvija i u određenoj mjeri mijenja kroz interakciju s drugima.

U konačnici, historija nas uči da otvorenost prema drugim kulturama i njihovim doprinosima može biti bogat izvor inspiracije i inovacije.

Bosanac ili Bošnjak

Foto: Goran MULAHSIĆ

Piše: Prof. Vasvija Dedić-Bačevac

Država Bosna i Hercegovina je jedna drevna i jedinstvena evropska država, mjesto na kojem je priroda pokazala sve svoje moći stvaranja magične ljepote kojom je predodređena da bude turistički dragulj u srcu Evrope. Kako se čovjek često brutalno odnosi prema

ljepoti i darovima prirode Bosna je upravo školski primjer krvavih obračuna, političkih intriga, ljudskog zla i sjemena mržnje koje se silovito čuva i generacijski prenosi s koljena na koljeno donoseći podjele, netrpeljivost, ratove i siromaštvo. Bosna i Hercegovina je mjesto gdje historija nije učiteljica života već oruđe kojim se kontinuirano razračunava i obračunava.

A kto je ta da prostiš zemlja rekti?

Pita se pjesnik, ali i bosanski čovjek i žena i dijete kojima se brutalno i kriminalno osporava bosanski identitet i bosanstvo i krvnički smanjuje državna teritorija i stanovništvo. Prljave radnje koje prate historijski razvoj zemlje i naroda. Radnje koje u ovoj magičnoj i prekrasnoj državi punoj raskošnih darova prirode oduzimaju pravo da

bude svoja da bude jedinstvena i suverena i da njeno stanovništvo živi jedan miran i kvalitetan život.

Sve što je prirodno i logično u drugim državama nije u Bosni i Hercegovini. Na tom mjestu logika prestaje i zle vođe kolo vode. To je mjesto gdje autohtoni Bosanci i Bosanke ne mogu biti to što jesu već se moraju opredijeliti ili biti neopredjeljeni. Kada se korov zla raširi i razbuja prestaje svaka logika i smišljeno se stvara kriza identiteta, kriza državnosti i kriza svih vrijednosti. Razum se gazi a ludost caruje.

U toj strašnoj borbi protiv agresora oživio je i zaživio je drevni naziv Bošnjaci. U političkom smislu to je slamka spasa da se prestane sa nenormalnim i inkvizitorskim nazivom Muslimani. koje se bezobrazno i hajkači koristi od nekih visokih predstavnika političke elite koja vodi Bosnu i Hercegovinu u ćorsokak već više od tri decenije.

Sam termin Musliman je uveden u popisu stanovništva 1971. god. Odrednicom Bošnjak je zamijenjen na posljednjem Bošnjačkom saboru septembra 1993. god. da bi se ispravile političke pogreške koje su imale za cilj da podijele Bosnu i da njen autohtoni narod uništi i iskorijeni. Ubačeno sjeme zla je uspjelo da korov zla uvijek truje narod i ostavlja krvavi trag.

Naziv Bošnjak se koristi i da bi se jasno definisalo ko je žrtva, a ko je agresor. To je vrlo važna odrednica koju je autohtoni dio bosanskog naroda morao prihvatiti da bi stvorio jasnu sliku vlastitog stradanja i golgote. To je naziv koji logično prati novonastali model države zasnovanog na podjelama. Modelu po kojem jedva opstaješ ili si na rubu da nestaneš.

U cijelom svijetu je naziv Bošnjak/Bošnjakinja postao naziv i odrednica za narod koji je žrtva brutalne agresije. To je imenica koja jasno odvaja i imenuje žrtvu. Cijeli svijet je shvatio i prihvatio ali jedan dio naših intelektualaca to ne može i neće da shvati, ne shvatajući da svaki normalni državljanin Bosne i Hercegovine zna da je Bosanac ali da i iza tog logičkog i neoborivog naziva postoji pozadina modela podjela u kojoj moraš da se vežeš za svoj etno-kulturološki habitus ili ćeš nestati. Šta je tu teško shvatiti? Radi se samo o biti i ne biti, a to je u Bosni vječno pitanje.

Bosna i Hercegovina je država u kojoj svaka logika prestaje. Taj prestanak logičnosti je počeo od zle kobi mijenjanja samog naziva države kao i političkog programa Garašanin, kojim su se stvorile podjele sa nesagledivim konsekvencama.

Bosanski narod i bosanstvo su žrtva političkih igara, intriga, i sjemena zla koje kontinuirano klija i donosi nesreću cjelokupnom prostoru i narodu koji tu živi. U historijskom pogledu stotina i nekoliko stotina godina ne znače puno. Čovjekova svijest se razvija polako i često radi sama protiv sebe koristeći vlastite tehničke izume da ubija i razara. Ratovi donose veliki profit određenim grupama ali i veliko siromaštvo i gubitke narodu. Oporavak je dugotrajan a cijena preskupa. Uvijek je narod žrtva loše i fašistoidne politike. Narod je žrtva loših odluka ali i svog vlastitog nemara, nezrelosti i neosvještenosti.

Iako je bosanska agonija duga, teška i puna zla ipak moramo biti svjesni da će jednog dana sve biti drugačije i da će uslijediti velike promjene. To je neminovno jer da nema tih promjena svijet bi davno propao. Jednog dana će većina ljudi koja živi na prostoru Bosne i Hercegovine shvatiti da su mržnja, podjele, sukobi, obrčuni, netrpeljivost, zatvaranje samo gubici prava na normalan i kvalitetan život, prava na miran san, ljubav i dobru ekonomiju...A ko želi biti gubitnik?

Zvuči kao bajka u okolnostima komfuzije i mraka duboke podijeljenosti. Ali...

Ponekad i bajke postanu stvarnost. Najljepša obistinjena bajka budućnosti bi bila da mladi ne odlaze iz države Bosne i Hercegovine već da uzmu stvari u svoje ruke. Da naprave državu u kojoj će vladati mir, a ljudi poslovno i prijateljski sarađivati, državu u kojoj neće biti najvažnija stvar koje si vjere i jesi li Bošnjak, Hrvat ili Srbin već kakav si čovjek i šta znaš da radiš. Bajke su bajke ali ponekad postanu i stvarnost i ne samo čudom već čestitim radom i zdravim temeljima. Do tog obistinjenja neka naziv Bošnjak/Bošnjakinja čine i dalje neodvojivi dio bosanstva, i jedne dragocjene kulture stećaka, sevdalinke, bogatstva umjetnosti i neprocjenjivih prirodnih ljepota u kojima se još uvijek vile i vilenjaci na izvorima umivaju i kupaju.

razglašavanju buržoaskog društva u opšte, nužno je bilo u to vrijeme postaviti i neka goruća konkretna pitanja, kao što su:

su predstavljale određene teškoće, a posebno nepismenosti i politička zaostalost.

Zenar je bilo ograničeno kretanje u društvu uopšte u mušk društvu posebno.

sve bez bilo kakve naknade, odnosno nagrade za obavljen posao.

po rukovodn se u red boraca denje naše z

Biseri "Budućnosti"

Piše: Atif TURČINHODŽIĆ

A onda, i danas, pred napuštenom baštom i prostorima našeg društva, ožive stare, drage slike "u Šeheru kraj bistrog Vrbasa"...

Priče moje mladosti o danima i godinama u našoj "Šeher Banjaluci" odsjaji su sjećanja na sve ono što nas veže za naš grad, naše obale, rijeke, aleje, kestenove, mostove, Halilovac, Liman... I tako u nedogled... Vjekovna ljubav i jedno ušće rječice Suturlije u Vrbas, svima dobro poznato, a posebno nama Banjalučanima. Tu, gdje je cvjetala najveća ljubav naših "bisera" - Vrbasa, Suturlije, Šehera i Tabaka... Baš tu su rođene mnoge ljubavi, a nedaleko, na padinama naših Šibova i Šehitluka, koje su se pružale prema smaragd-nim vodama, nikla je jedna mala varoš, a zatim i sama čaršija sa dućanima, radnjicama, pekarom, slastičarnom i okolnim mahalama, lijepim curama i momcima, pa otuda i najljepše sevdalinke - "Odkako je Banja Luka postala", "U Šeheru kraj bistra Vrbasa", "Vrbas voda nosila jablana", "Put putuje Latif -Aga"...

Sjećanja su kao rijeke, imaju svoje tokove, svoje izvore i ušća, pa me vratiše u neke davne godine kada sam, uz moju rahmetli majku i oca, sjedio sa meni posebno dragim ljudima i našim akšamlijama uz naš Vrbas, ponekad i po cijeli dan, do kasno u noć, upijajući i slušajući svaku pjesmu, svaku priču i doživljaje onih vremena, o njihovim ašikovanjima, druženjima, teferičima tamo negdje na Devinići, u kanjonu Suturlije, kod Sećija, pa kraj naše Vrbanje i Crnog vira.....Sjećanja naviru.....

Jedan doček Nove godine u "Budućnosti"

Bila je to noć koju ću pamtiiti cijelog života, kad sam prvi put, kao desetogodišnjak, dočekao Novu godinu u Gornjem šeheru, u

domu društva “Budućnost”, i opet sa mojim roditeljima i njihovim društvom. Zanesen muzikom, i harmonikom našeg rah. Irfana Galešića, te našeg Priliplije i njegove gitare, slušao sam sevdalinke za koje me vežu sretni dani moga djetinjstva.

Sjećam se, kao danas, i našeg Ruje koji je radio u tadašnjem kinu, sjećam se svih njegovih cigar-pauza, kad je prekidao prikazivanje i nije baš mario za nas, ostavljajući nas u sali u vrisci i galami, a onda ponovo film, i tako i po dva-tri puta... A filmovi... “Šejn”, “Saskačevan”. “Ne okreći se, sine”, “Ajvanho”, “Bijelo pero”....

U sjećanju je razgranato stablo još više širilo svoje grane na samom ulazu, gdje su nas prvo dočekivale stepenice, na kojima se moglo i sjediti u hladu pod tim krošnjama, i to samo onda kada bismo došli ranije i zauzeli mjesto. Iz blizine je dopirao miris kahve, kojem se nije moglo odoljeti, i koji se širio cijelom baštom, pa čak i do Trokine pekare i Hađine krojačke radnje. Miris koji je mamio one koji su znali uživati u prelijepoj bašti našeg Doma KUD-a “Budućnosti”, sručiti prve gutljaje friško pržene kahve u nekom “dolafu”, pa otud i sav miris koji se rasprostirao svuda naokolo. Na njega se nadovezivaao i miris iz te čevapčine, pa miris Trokinih lepinja... Znao sam doći i na poznato šehersko korzo kraj same “Budućnosti”..., eeeee, sjećanja moja, sjećanja djetinjstva i neprolaza...

Kako je počelo

Po pričama mojih roditelja, koji su i sami bili među inicijatorima osnivanja KUD-a “Budućnosti”, počeci su vezani i za djelovanje prvog predsjednika, bravarskog radnika Idriza Masle, čije će ime, kao narodnog heroja, dobiti poslije rata ulica u Tabacima. Oni se živo

sjećaju i njegove žene, a sestre moje majke, Hatidže, koja se djevojački prezivala Mašinović.

Tadašnji režim je pokušavao da na razne načine spriječi rad ovog naprednog kulturno -umjetničkog društva, ali upornost ljudi i predsjednika Idriza, te naprednih omladinaca Gornjeg šehera, bila je nezaustavljiva. Osjećalo se to i u zamahu omladinskih radnih grupa, kojima je rukovodio Smail Sobo. Zbog velikog odziva, a skučenosti prostora, neke sekcije su radile i po privatnim kućama. To se nije dopadalo tadašnjem režimu, pa je i policija počela da prati neke članove misleći da su bili i u Partiji i SKOJ-u. “Budućnost” je vremenom postalo jedno od najbrojnijih društava u tom periodu.

Generacije za pamćenje

Tokom svih godina djelovanja ovog društva, a posebno u vremenu nakon drugog svjetskog rata, prošlo je mnogo generacija kroz razne sekcije - od folklorne, muzičke, dramske, fudbalske, šahovske... Bilo je i gostovanja u bivšoj Jugoslaviji, velikih uspjeha, kod nas su dolazile i poznate ličnosti i zvijezde scene, djelovao je i hor i orlestar. Nezaboravni su i dječiji muzički festivali, posebno kad je u društvu s djecom i mladima radio muzičar i kompozitor Idriz Turčinodžić, pod čijom su dirigentskom palicom izrastali i naši najveći banjalučki talenti, posebno Gornjeg šehera.

U tom vremenu KUD “Budućnost” doživljava svoj procvat i postaje nezaobilazni faktor svih muzičkih događanja grada Banje Luke. Muzičari i folkloristi bili su rado viđeni gosti i na Jadranu, gdje su nagrađivani velikim aplauzima i novim pozivima. Tada je u izvršnom odboru bilo dosta aktivnih članova, sa predsjednikom Tasom Mešinovićem i potpredsjednicima Ibrahimom Robovićem i Isom

Mostaracem. Predsjednik izvršnog odbora bio je Asim Mundžić a potpredsjednik Rifet Beglerović. Konferenciju društva sačinjavali su: Tasim Mešinović, Kemal Galešić, Rifet Beglerović, Ibrahim Robović, Ljubo Skorić, Idriz Turčinhodžić, Elmaz Turčinhodžić, Munira Turčinhodžić, Rašid Gunić, Šefket Maglajlić, Azra Kobilj, Ramiza Mešinović, Katarina Tica i drugi... ..

Sjećanja moje majke

Žive i u meni sjećanja moje majke, i o društvu, i o prvim susretima s Elmazom. Tako je bilo i u jednoj novembarskoj noći, kad je još jednom, po ko zna koji put, počela njena priča, rasipajući se kao biseri utisnuti u moju dušu. Kao da je i sada gledam, u već odmaklim godinama, treće godine poslije očevo odlaska. Tihi razgovor počinje mojim pitanjem: "Je li, mama, gdje ste se prvi put vidjeli i upoz-

nali?" Ona pogleda u mene, pa onako, ispod oka, i naočala, s onim svojim iglama za heklanje reče:

"Pa koliko sam ti puta to, dragi Atife, ispričala?"

Malo zastade, kao da želi ponovo da prizove te drage slike, pa nastavi: "Bila sam kod moje sestre Hatidže i zeta Idriza u Tabacima, čuvala sam im djecu. Tu sam spavala i, naravno, odlazila povremeno u Sitare i na našu Pržinu kod moje majke i oca, a zatim ponovo kod sestre. I tako skoro šest godina..Sve se to dešavalo prije drugog svjetskog rata, a tada sam imala šesnaestak godina..." Ponovo joj priča zastade, kao da traži što ljepše riječi, pa opet poteče: "Jednog dana sa prozora sestrine kuće ugledala sam moga Elmaza kako ide prema Šeheru, a kasnije sam čula da je bio potpredsjednik društva "Budućnost". Moj Elmaz je bio lijep, imao je rolnavu crnu kosu uredno

začešljanu. Jednoga dana sam otišla na probu u našu “Budućnost” i tamo on mi je prišao na jednoj pauzi, kad sam izašla na svjež vazduh. Upitao me je što sam izašla kad je ovako pohladno... Ja sam ga zamolila da mi donese moj kaput... Te večeri poslije probe otrpao me je i do kuće...”

Bio je to početak ljubavi i zajedničkog života koji je trajao sedamdeset godina. Sagnula je glavu i nastavila kerati. Iгла i konac pleli su i dalje tu priču.

Kad god dođem u Banjaluku, šetnja do Šehera i kroz Šehir postala mi je navika. Od Alibabe, pa prema Sitarima, moj put se najčešće završava prolaskom kraj moje i naše “Budućnosti”. Zastanem, i nikad ne znam koliko se tu zadržim, jer se sve slike vraćaju, sjećanja ostaju, ne blijede. Čini mi se da su svaki put sve sjajnija i ljepša... Želio bih da ostanu zauvijek, a ko to zna?

Sve je tu, ali nas nažalost nema. Stoji sada još ljepše drvo i sjećanje na hladovinu, tu je naša bašta, kao kroz maglu vidim naše šahiste, našu ćevabdžinicu, eno i našea Ruje... Iz prostorija se čuje žamor, i muzika, i trčanje iz jedne sale u drugu, i smijeh... Otvorena vrata i na njima naša omladina ...

Bio je to san koji mi i budnom dođe pred oči kada prolazim pokraj bašte, i zastajem. Ostaje pogled, zaleđen, sada na zapušteni dom i kino salu, uz samu ulicu, i vrata onako odškrinuta, sivilo i zapuštenost, da čovjek zaplače...

A onda i veliki uzdah, i duboka razmišljanja, gdje su sada “biseri Budućnosti”? I opet na početak, tamo gdje sam počeo da ovo pišem, i jedina utjeha, naša Suturlija kako žuri u vječni zagrljaj svome biseru Vrbasu. I tako ostavlja nadu i našem banjalučkom biseru, našem KUD-u “Budućnosti” i našoj budućnosti.

Tkanja od sjećanja

»Banja Luka – nedovršena priča«:

treća knjiga »zavičajne trilogije« Sadika Beglerovića

Napisao: Ismet Bekrić

Sadik Beglerović, jedan od brojnih Banjalučana, Šeherlija, koga su prognanički putevi krajem 1994. godine odveli u Švedsku, u gradić Vaxjo, znao je da »samo zapisano ostaje«, pa je svoja sjećanja, i – kad su stvarali uslovi - svoje povratke u rodni grad, i nove susrete i doživljaje, uplitao u nova »tkanja« i objavljivao na stranicama knjiga.

I, sjećanja su ovog Banjalučanina i Šeherliju vratila i u djetinjstvo, zatim i u godine iz sredine prošlog stoljeća, pa i u najteže vrijeme kada je, sa svojim sugrađanima, morao napustiti rodni grad.

Tako je već 2015. godine nastala njegova knjiga neizbrisivih sjećanja na godine kojima ipak nije dao da se zaborave, nego da postanu i vrelo neke nove snage, koja će se nadahnjivati dobrotom, prijateljstvom i ljubavlju. Njegova, i naša, »Čaršija u Gornjem Šeheru«, prva knjige iz zavičajne trilogije.

Njegov Gornji Šeher se sada ponovo budio, ljudi su dolazili, dođuše više na tri-četiri mjeseca, tokom ljeta, kada je i Sadik obnovio svoju kuću, te nakon nekoliko godina pripremio i napisao i svoju novu knjigu, s naslovom »Kad ožive obale Vrbasa«, u kojoj nas slikom i riječju vodi kroz Gornji Šeher, pokazujući i ono što još treba uraditi, a još više one svakodnevne slike i detalje koje »kolijevci Ban-

jaluke« udahnjuju više radosti i ljepote, podstičući da se ne zastane, da se nastavi zajednički put do starog/novog Gornjeg Šehera.

A sada je pred nama, i sa nama, i nova, treća knjiga ovog »zavičajnog kruga«, monografsko-publicistička hronika »Banja Luka – nedovršena priča«, u koje čitaocima uvode recenzenti koji su također osjećali svakodnevne nostalgije – pjesnikinja i kulturologinja Beisa Romanić i publicist i literat Mersad Rajić. U predgovoru knjige, u kojoj su, kao i u ostalima, i prilozima putopisaca, hroničara, književnika, slikara, muzičara, naučnika, publicista, dajakčija, i dr., ističe se autorova ljubav prema svakom žitelju, i svakom mostu, svakom slapu, svakom kestenu i lipi u alejama, svakom susretu sa znanima i neznanima, i svakoj riječi koja poziva na zajednički život, komšiluk, gradnju i stvaranje boljeg života.

O ovoj zanimljivoj i nadahnutoj knjizi pisat ćemo i u broju našeg i vašeg »Šehera« kad bude najavljivao još jedan »Vezeni most« u našem gradu, jula 2025. godine, a sada u pozivu na čitanje jednog odlomka iz ovog naslova – nekoliko preporuka iz recenzija pjesnikinje Beise Romanić i publiciste i novinara Mersada Rajića.

Ulaz u Hipotekarnu banku

Zgrada Gradske uprave

Higijenski zavod, UKC Banjaluka

Poslije Prvog svjetskog rata, Versajskim sporazumom stvorena je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. Od 1929. godine država se naziva Kraljevina Jugoslavija. Do tada je bila podijeljena na županije, a od 1929. godine na devet banovina s glavnim gradom Beogradom. Jedna od banovina je Vrbaska. Prvi ban je bio Svetislav Tisa Milosavljević, koji je za četiri i po godine (od oktobra 1929. do aprila 1934. godine) u Banjaluci sagradio monumentalni gradski centar. Izgrađena su pedeset i dva komforna stana za banske činovnike, Banska palata, Banski dvor, hotel "Palas", Sokolski dom, Higijenski zavod, Narodno pozorište.

U toku Drugog svjetskog rata, od 14. aprila 1941. godine, pa do 22. aprila 1945. godine, nalazi se pod okupacijom fašističke Njemačke. Čitavo to vrijeme u Banjaluci je djelovao narodno-oslobodilački otpor, a sve više je jačao i radnički, sindikalni pokret i široki narodni front kroz narodne mase, a glavni nosioci i organizatori su bili najsvjesniji i najbrojniji komunisti. Poseban doprinos revolucionarnom pokretu dao je najborbeniji dio srpskog, hrvatskog i muslimanskog naroda, za ideju zajedničke borbe, ideju bratstva i jedinstva. Narodnooslobodilački pokret u BiH kao i u Banjaluci vodio je borbu na nekoliko različitih poprišta. Upustivši se u bespoštedni rat protiv okupatora, on je istovremeno morao da savlađuje politiku bratoubilačkog cijepanja Srba, Hrvata i muslimana, na kojoj je svoj opstanak zasnivao ustaški pokret i njegova država. Takođe su se morali boriti protiv četničkog pokreta i srušiti iluzije koje su četnici sijali među srpskim dijelom stanovništva. Revolucionari su u prvi plan istakli svoje borbene političke akcije i ideju zajedničke borbe za bratstvo i jedinstvo, a u toj ideji pored ostalih narodnosti svoj doprinos i živote su dali i muslimanski revolucionari.

Starac duge bijele brade, s ahmedijom oko glave, pred ulazom u Bezistan kao da je izašao iz "Hiljadu i jedne noći".

Pogled na Bezistan sa glavne ulice.

52

Treća i najpoznatija banjalučka čaršija je bila pokrivena i zvala se Bezistan. Sa obje strane bili su dućani nanizani kao grozd jedan uz drugi, a između je bio slobodan prolaz za građanstvo i izlaz na pijacu. Dućani su sagrađeni uglavnom od drvene konstrukcije. Sa prednje strane su imali drvene kapke, takozvane ćepeneke, iz dva dijela, koji se preklapaju jedan na gore, drugi na dolje. Gornji se kači na plafon, a donji na drvene nosače, na kojem se izlagala roba i obavljala trgovina. Sjećam se, kao dječak, da je bilo svih vrsta zanimanja: šusteri, šnajderi, pekari, tišleri, mesari, slastičari, ćevabdžije, burekdžije, piljari, brice, bojadžije, mehandžije, trgovci i mnogi drugi. Nažalost, godine 1955. Bezistan je porušen, meni do dana današnjeg iz nepoznatih razloga. Danas bi Bezistan bio atrakcija u Banjaluci, kao što je Baščaršija u Sarajevu.

Jusufage Šimića Bezistan 1873. godine.

Ulaz u Bezistan sa glavne ulice.

Kada ti srce kuca ritmom tvoga grada

Ova knjiga Sadika Beglerovića otkucava i diše velikom ljubavlju i nostalgijom prema rodnom gradu u kojem je proživio djetinjstvo, mladost i život pun nezaborava..., to je Grad-Majka u punom značenju...

Ovo je knjiga monografskog narativa, protkana čežnjom, žalom za minulim vremenom, vječito prisutnim u svakoj pori i emociji. Upravo taj bol i potraga su agensi, koji su nadahnuli autora u njenom stvaranju, u bogatstvu događanja i osjećanja među koricama...

Ova knjiga ima preuzvišen cilj, kako da edukuje, tako i da bude amanet mladima, da nikad ne zaborave svoj grad, da se vrate, da sačuvaju svoju kulturnu baštinu i tradiciju, jer Banjaluka pripada jednako svima, i onima koji su se tu rodili i onima koji tu trenutno žive... Zapravo ljudima koji je vole i žele da je izgrađuju u miru, zagledani u njenu bolju budućnost.

Beisa Romanić
kulturolog

Grad koji nam priča

...Sadik Beglerović, Banjalučanin, Šeherlija, uradio je za nas, a i za svoju dušu, kao zaljubljenik u svoj zavičaj, i prikupio je i obradio more podataka o Banjaluci u periodu od 1950. do 2020. godine. Teško je reći da li je nešto bitno ispustio, ali čitaocu je pružio mogućnost da pronade mnogo znanih i neznanih podataka za koje je možda ili čuo, ili o tome slušao, ili negdje to pročitao. Važno je napomenuti, da je autor u nekoliko navrata naglasio da je Banjaluka multietnički, višenacionalni grad - bio i ostao takav kroz vjekove.

U prvom dijelu knjige, autor se osvrnuo na istorijat grada, od njenog početka 1494. godine, kad se prvi put spominje, pa sve do današnjih dana, navodeći mnoge značajne datume, događaje i dešavanja u tom veoma burnom periodu grada. O tim događanjima govore mnogi zapisi, sjećanja ali i mnogi spomenici kulturne baštine iz prošlosti...

Kao i prethodnom knjigom, u kojoj se bavi posebno s Gornjim Šeherom, ovaj hroničar nastoji da prezentira sve ono što je bilo važno u prošlosti grada, njegove istaknute građane, sportiste, ljekare, pjesnike, slikare i mnoge druge, jer je Banjaluka bila veoma važan centar, ne samo u oblasti industrije, urbanizma, školstva, zdravstva, turizma, nego i sporta i kulture...

Vjerujem, da će ovom hronikom, uz autora i izdavača, „Nezavisne novine“ u Banjaluci, biti veoma zadovoljni, i zahvalni i svi oni koji vole svoj grad, a u čijim se rukama nađe ova knjiga, ova saputnica koja želi da nas vodi onim ljepšim, boljim putevima, mada ne želi da zatvaramo oči i pred onim što nije bilo dobro i što ostavlja neželjene tragove. Ona će biti ostavljena kao amanet mlađim generacijama, da im pokaže kako je nekada, kroz istoriju, prolazio ovaj grad, i njegovi stanovnici. Ovakva knjiga je dragocijenost koju svaki Banjalučanin treba da ima u svome domu, na polici kraj uzglavlja. Listajući ovu knjigu svako od njih će obnoviti ono što je znao ali i naučiti mnogo toga što nam je u knjizi objelodanio ovaj Banjalučanin koji voli svoj grad i sve njegove stanovnike, ne gledajući na imena ili nacionalnu pripadnost...

Mersad Rajić (U Kanadi 25.08.2023. godine.)

Sadik Beglerović - Burek

Čardak Sededina Gunića,
Ljeva Novoselja.

Čardak Atifa Redžepovića,
Ljeva Novoselja.

Čardak Denisa Tufeka,
Ljeva Novoselja.

ZLATKO LUKIĆ

Karadžoz

AUTOROVA BIOGRAFIJA

Rođen sam u srijedu, 11. 02. 1953. u 07:15 u Zagrebu, dakle u znaku Vodenjaka, a i u podznaku. Pamtim mlijeko u prahu i Trumanova jaja. Od prve godine živio sam u Banjaluci, gdje sam se školovao. Prvu priču sam napisao sa četrnaest godina, a prvu sam objavio sa dvadeset. Cijelo vrijeme gimnazijskih dana pišem, uglavnom pripovijetke i dramske tekstove. Poslije gimnazije sam studirao dvije godine pravo, a usput slušao i predavanja iz književnosti na Pedagoškoj akademiji u Banjaluci. Putovao sam i nastupao čitajući svoje “rane radove” od Triglava do Đevđelije jer sam kao dijete iz mješovitog braka vjerovao u “bratstvo i jedinstvo”.

Sa dolaskom demokracije i rata odlazim u Švedsku, a prethodno sam izbjegao pet regrutacija u vojsku RS. U izbjegličkom logoru u Ystadu predajem bosanskoj djeci maternji jezik, povijest i zemljopis od 5. do 8. razreda. Zajedno sa Senadom Angelov i Mehmedom Mešićem sam autor čitanke i radne sveske “Naši mostovi” za bosanski jezik koje su finansirali Ministarstvo prosvjete Kraljevine Švedske. U Stockholmu radim kao animator kulturnih manifestacija u bosansko-švedskom udruženju “Ljiljan” i voditelj recitatorsko-dramske sekcije za djecu i omladinu. Radim u redakciji “Glasa BiH”

(Stockholm, 1993/95.), i objavljujem eseje u kulturnom listu Bošnjaka “Behara” (Zagreb, 1995). Prelaskom u Norvešku radim kao dopisnik za europsko izdanje “Oslobođenja” 1995/96., “Bosanske pošte” (Oslo, 1995/98.), “Bosanske riječi” (Göteborg 1996.) i na radio “Beharu” u Oslu 2000.

Između 1996. i 2000 četiri puta se vraćam u BiH i radim na radiju, redakciji novina i televiziji (sve u Federaciji), ali u zemlji koja je podijeljena između političara i tajkuna ne uspijevam nigdje jer ne želim pripadati ni jednoj političkoj stranci. Zato od 2002. lutam Europom (Köln, Frankfurt, Amsterdam, Beč, Dubrovnik) i zaustavljam se u Sarajevu. Nastojim prezentirati radove koji su nastali u u egzilu međutim pošto nisam bio u domovini “kad je grmilo” ne uspijevam ništa.

I dalje vjerujem da ima nade za nomade i pišem, pišem, pišem... Nudim izdavačima sve ono što Bosna nema, a treba imati (“Bosansku seharu” – zbirku poslovice, “Bosanski rodoslovi” – genealoške karte bosanske kraljevske dinastije Kotromanića i visokog plemstva) – međutim to njih ne interesira. Demoraliziran prelazim u Split i tada nastaje moj književni uspon...

V. ĆITABHANA⁸⁰ (1630.)

Nastavak iz prošlog broja

– Ništa ja ne tvrdim. Ovo što ispričah samo su ljudska razmišljanja. Ima li čovjek pravo da misli? Ima, a to pravo mu je dao sam Bog. Zar da bude hereza to što se neko moje mišljenje, recimo, ne slaže s nekim vašim mišljenjem, ili obratno? Šejh, Karadžoz, bilo tko od nas, ima pravo da misli, a vi imate pravo da se ne slažete s njihovim mišljenjem, zar ne?

– ...Gospodo, – javi se rabin Manaše ben Rafael – moga pradjeda rabina iz Granade, protjerali su španjolski katolici. Da li ja zato sada trebam da mrzim ovog gvardijana? Nezamislivo je to što su uradili na samom početku XVII. stoljeća u Vatikanu. Spalili su onog svog dominikanca, Giordana Bruna, zato što je između ostalog tvrdio da postoji bezbroj Svjetova... Ne piše li tako i u Kur'anu?? – okrenu se rabin imam, a ovaj klimnu glavom, a Manaše nastavi – A znate li zašto su naša plemena izabrala da azil potraže baš u Bosni? Pa Bosna nema inkvizicije! Ni jedan Židov, Ciganin, astrolog, kabalist, alkemičar nije ni sasječen, ni spaljen. Ja nosim Jeruzalem u srcu, ali Bosna je moja domovina... A mojoj djeci je, kao i meni, ova Banjaluka zavičaj...

– Predstava karadžoza je lijepa. – opet se uključi paša – dobro je urađena i meni se sviđa. Mislim da je dobro što se nije igrala pred cijelom čaršijom. Mi, ovdje viđeniji u čaršiji – neka smo je vidjeli... Ali bojim se da bi njeno prikazivanje izazvalo po mahalama različita tumačenja... Zato, da dizdar, kadija, imam, muftija, a i ja ne bi imali suvišnih problema, predlažem da se umjesto ove, pripremi jedna nova predstava... Iz ovog karadžoza treba preuzeti sve one lijepe stvari kao što je; miris đule, šedrvanske kapljice, plač maksuma, one boje... A u centru novog karadžoza neka bude, eto – priča o Safikadi...

– Ali svijetli vezire! – diže imam glas.

– Suadefendija, ne prekida me. Narod, raja mora imati svoju razbibirigu. Karadžoze, opiši tu njihovu ljubav što ljepše. Može ti u tome pomoći šejh Husamudin. Neka se vidi da su vlasti bile za taj brak. Ali neka raja uvidi da su mahalske priče krive za njihov kismet. Zli jezici

su krivi. To je grijeh: musliman muslimana, a i nemuslimana ne smije ogovarati. Pročitaj imame to kod Buharija. Evo defterdara, dat ću novac za tog karađoza.

5.

Tako se završi noć u kojoj se rodila poznata banjalučka legenda (jedna od varijanti) o Safikadi. Šejh Husamudin i Banjaluka mogu to da zahvale pašinoj cenzuri karađoza o povijesti Abelarada i Heloize, mada to nitko od njih nije znao. A zašto bi i morao znati? Važnije od

toga je što je u predstavi o Safikadi, šejh, koji je napisao tekst – prvi put uveo u Banjaluku i gregorijansko računanje vremena. Na oglasu za karađoz stajalo je da se igra ima održati ne samo u ramazanu 1042. godine, već i u februaru 1631. Banjaluka se time malo približila Europi, pa je sada osim hidžretskog, bizantsko–pravoslavnog, judaističkog, postojao i kršćanski kalendar.

”Legenda o Safikadi” je jedino kazališno djelo šejha Husamudina Čelebije, a ni ono nije sačuvano. Izgorjelo je zajedeno s cijelom njegovom knjižnicom u toku boja pod Banjalukom, kada su Austrijanci zapalili Donji Šeher. Ali to je već sljedeća priča...

VI. BOJ POD BANJALUKOM (1737.)

Rat je bolest. On donosi i druge bolesti. Vojnici regrutirani po bijelom svijetu nosili su u sebi klicu, teške, velike bolesti, jake poput rata – kuge. Od prestanka postojanja srednjovjekovne bosanske kraljevine, crna smrt je pohađala često, vrlo, vrlo često Bosnu: 1507, 1533, 1536, 1546/49, 1555/59, 1574, 1588, 1613/18, 1653/58, 1674/76, 1730/32. a i godinu dana poslije događaja koji je predmet ove priče, a tada je epidemija trajala punih pet godina. Malobrojni bošnjački narod postajao je sve malobrojniji. Lijeka nije bilo, a ni liječnika. Sva Bosna toga doba imala je samo dvanaest ljekara u četiri grada: Sarajevu, Banjaluci, Mostaru i Travniku, a i oni su bili samo vojni ljekari.

Kad u ratovima izginu oni koji su preživjeli kugu (a ratovi su bili učestaliji nego epidemije crne smrti) – kada dakle izginu oni jači koji su mogli gurati plug, ostaje nejač koja niti može, niti zna da obrađuje zemlju i sljedećih godina po pravilu nastupa glad, glad koja opet izaziva nove bolesti, a i bune u kojima se iznova gine. Pravo je čudo kako je puk Bosne uopće uspio da preživi pored tolikih i takvih pošasti.

Banjaluka je 1639. godine prestala biti glavni grad Bosanskog pašaluka. Centar je premješten u Sarajevo, a kada je i Sarajevo zbog čestih nemira postao nesiguran za paše i pašiče, vezirski grad postade Travnik 1697. U Banjaluci se štošta toga izmijenilo. Umro je zadnji muški izdanak Ferhatpaše Sokolovića, Mustafabeg Ferhatpašić Sokolović, dizdar Kastela... Ljudi su dolazili i odlazili, a u Banjaluci su isti ostajali samo Vrbas, Kastel i ljepotica Ferhadija. Oni su postali i lice i duša čaršije.

Kada je cijeli bosanski serhat¹¹⁶ opustošen od kuge i rata, vlasti su naredile da se iz sandžaka nekadašnje Carevine Srbije nasele Srbijanci na područje Krajišta, koje će se kasnije nazvati Bosanska Krajina. I dolazili su ljudi, a kako i ne bi kada im je Bosna bila nešto novo, nešto izazovnije od njihovog zavičaja. Naseljavali su Krajinu Bosansku, a naročito po planinama Manjači i Grmeču. S njih su silazili do Knina i Drniša, u zemlju Hrvatsku kao martolozi¹¹⁷, trgovci i avanturisti. Kao martolozi, nisu pitali za novac, kao da ih nije interesiralo koliko će zaraditi ratujući. Do tada je plata malobrojnih martoloza iznosila deset akči dnevno, a kada su vlasti vidjele efikasnost srpskih martoloza u ratovanju, povišena im je plata na dvadeset akči. Osim toga, u svakom upadu u one dijelove Hrvatske koji se tada počeo zvati Vojna Krajina, martolozi su vršili pljačku, paljevinu, odvodili u roblje zatečeni puk – ne bi li što prije, za što kraće vrijeme i s manje rizika – zaradili što više. Oni bogatiji martolozi u Banjaluci kupiše zemlju, ili dućan od nekog čaršijlije–bekrije koji je već svoje imanje naćeo, ili se vidjelo da će ga brzo proćerdati, ili propiti... Malo po malo, srbijanski Srbi postadoše novi stanovnici, novi Banjalučani uz ranije malobrojne trgovce Bošnjake–pravoslavce. Tako Banjaluka poslije časne trgovačke pravoslavne porodice Delić, dobi svoje nove pravoslavne trgovce i džam-base¹¹⁸: Majkiće, Miliće, Babiće, Pišteljiće, Surutke, Bilbije i Masleše.

2.

Ipak, pošto je ovo prvenstveno pripovijest o banjalučkim Karađozima, a ne o pljački (trgovina je ipak, oduvijek i svugdje lopovluk i pljačka) da vidimo što je bilo s Husinim potomstvom.

Husin sin Nerkez¹¹⁹ igrao je manje uloge u karađozu. Kao i mnogi glumci, a i begovi, više je volio rakiju, nego svoj (kako je po čaršiji sam govorio) begovski posao – glumu. Posvađao bi se sa starim Husom svaki put kada bi trebalo igrati ”Safikadu”. Pred jubilaru, stotu predstavu, reče babi:

– Jebi ga babo! Ti hoćeš uvijek da budeš mlad. Ne možeš s pedeset i pet godina igrati Safikadinog dilbera! Budi jednom i ti imam, ili uzmi ulogu kadije. Daj meni ulogu mladog Pavlovića... Da ja malo igram sa svojom Hasibom.

– He he, šta ja tu mogu? Hercegovke izgleda više vole starije muškarce, pa makar oni bili i glumci... – zezao ga je Huso.

Kad je snaha Hasiba rodila sina, stari Huso je počeo iznositi unuka na scenu dok je još bilo u bešici. Mali Suljo je sa sedam godina imao sedam godina glumačkog staža i glumio je kao Karađoz i po. Znao je napamet naučiti tekst dugačak pet stranica. Slušao bi Husu kako govori i za njim bi naglas ponavljao tako glasno da se orila cijela kuća.

– Tko kaže da smo mi iz Bosne glupi?! – govorio bi Huso, zaboravljajući pri tom da je pola unukove krvi žustra krv iz Hercegovine.

Govorio je to i sam Suljo godinama, po smrti po smrti Huse i Nerkeza, pa i onog akšama 5. rebiul ahira 1150. godine, ili po banjalučkom računanju šejha Husamudina Čelebije, 3. augusta 1737. kada mu u dom iznenada gruhnu dizdar Kastela, Mehmedbeg Čatić.

– Akšam hajrula¹²⁰ Karađoze...

– Akšam hajrosum¹²¹ ... Bujrum! Ali, otkud ti u mome domu? – iznenadi se Suljo.

– Na um mi palo nešto... Vojska mi je nešto nemirna, nezadovoljna...

116 serhat – pogranično područje, krajina. Zbog svog položaja u Osmanskom Carstvu, Bosanska Krajina je dobila svoje ime.

117 martolozi – pravoslavni živalj koji je Osmanska carevina regrutirala za borbe na granici.

118 džambas – trgovac konjima.

119 nerkez – perz.: ljiljan.

120 akšam hajrula – dobra večer.

121 akšam hajrosum – otpozdravljanje na akšam hajrula.

Bi li ti mog'o na brzinu dati nekog karađoza za moje jerlikule¹²² u Kastelu? Al' da ne bude "Safikada", nije joj vakat, neki kažu da tu ima politike... Handre¹²³ nas one Švabe da više ne znam šta ću?

– Mogu brate, kako da ne mogu. A je li to za čaršiju, za raju?

– Jašta je! Krenuo onaj Hildunghauzen¹²⁴, hoće da nam zatre sjeme... Razgali dušu azapima¹²⁵... Nema nikog. Kapetani pobjegli prema Travniku, a hodže se sakrile. Nitko da dignu moral vojsci. Ni džilije. Vele, neće sa sutrašnjim mejitima¹²⁶ da tarlahaju¹²⁷...

– Ja hoću! Ali odmah da ti kažem da ću lajati. Je li to pije vode?

– Radi šta znaš. Ja ću ti dati bunar zlata!

– To mi ne treba... Bogata mi je duša...

3.

U prelijepom Kastelu iza akšamske molitve poče predstava karađoza na onom mjestu između dvije unutrašnje kule, gdje se vrši smotra gradske straže (dvjesto pedeset godina kasnije tu će zaista biti pozornica). Veliki bijeli čaršaf blistao je obasjan od velike vatre. Vojnici su sjedjeli na travi.

– Šta ste vi očekivali askeri?!¹²⁸ Nema pomoći iz Travnika. Alipaša Hećimoglu spava. Grije svoju bubuljičavu guzicu uz mlade Grkinje. Zna samo za svoju prdekhanu¹²⁹... A odozgo silazi, sa Save, Fridrih Saksen Hildburghauz. Hoće našu Banjaluku... Hild–burg–hauz – pa mjesto mu je u hauzu¹³⁰. Da mu spržimo guzicu u Gornjem Šeheru, ha? Jeste li vi Bošnjaci, ili curice iz mejtefa?! Boga mi Jedinoga baš mi nekako izgledate kaharli...¹³¹

Skakao je Suljo Karađoz iza platna kao sam šejtan¹³². Govorio je vikao, derao se iznad svojih glasovnih mogućnosti. Bio je gola voda već poslije petnaest dekika¹³³, a uspio je izmamiti tek dva–tri usiljena smijeha vojnika. Zato, okrenu ćurak, pa poče:

– ...Svi vi znate tko sam ja. Ja sam samo obični Karađoz. Ja ne postojim. Vi me i ne poznajete. Pa ipak ste me tražili. Kada nema Ciganki da vam plešu, dobar sam vam i ja. S nekim se treba sprdati... A znate li vi, s kim se vi sutra trebate sprdati? Braćo Bošnjaci i muslimani, vi sutra imate pred sobom najveće carstvo u Evropi. Carstvo Habsburga. Znate li vi uopće s kim se suočavate? Naravno da ne znate! Moj jaran Besim Đulić izučavao je te švapske rospije i beštije, koje vi sutra treba da umlatite. Pa bolan ne bili, znate li vi tko su oni? S kim vi imate posla, znate li? Normalo da ne znate, kada ste beteri¹³⁴. A mislite da ste neke gazije¹³⁵, da ste budući šehidi¹³⁶? Taj rod koji tamane kao štakore naši đedovi već dvi stotine i kusur godina, to vam je izrod Iblisov¹³⁷. Praunuk od osnivača te loze oplodio je svoju sestričnu k'o bavarsku kravetinu. Onda je njen potomak povalio sestru svoga amidže. A amidžin sin je sahvatao kao pile, malu od svoje tetke i zbugao joj dijete. Ljudi moji, tu, da prostite, jebe tko koga stigne! Više zinaluka nema ni u jednoj drugoj dinastiji. Oni su propala carevina. Sad zamislite da oni sutra zavladaju Bosnom?! Prenijeli bi taj svoj porok – da jebe lud zburjenog – i na nas. Ali, od kojeg smo mi zakona; njihovog, ili našeg?? Još nešto da vam velim. Isti su i Francuzi i Englezi, samo što oni to malo uvijenije rade. Ali sve vam je to ista bagra... Imate li braćo, muda, da pokažete tko ste i šta ste?! Ja vjerujem da imate muda! Ako ne vjerujete meni, uhvatite se ispod pasa... Večeras sam pričao sa Salihbegom, ćehajom našeg rahmetli Mustafebega Ferhatpašića. On mi dade ovu đulu iz šedrvaneske¹³⁸ bašče – kaže, zove se: Safikada. Pa zar onaj kabur, na kome se zaklinjemo i molimo Boga da nam pomogne, zar tu divotu da prepustimo dindušmanu?¹³⁹ Zar one đule da oni odnesu u svoju zemlju?!

Iz hiljadu grla zaori se tekbir¹⁴⁰. Suljo se naježi. Strese se i uvuče glavu u ramena. U dnu scene, kraj ruba velikog čaršafa vidje svog sina kako pije rakiju. Sin vidjevši očev pogled shvati da bi babi pomogla koja kapljica šljivovice, pa mu je ponudi. A babo, ne budi lijen, čučnu da mu se ne vidi sjena na platnu, pa potegnu dobar gutljaj. Kao da mu je Azrail skočio na grudi. Suljo poskoči poput horoz¹⁴¹. Vojska ušuti.

– Šta ja vama balegam¹⁴²?! Niti su oni Jedžudž i Mežudž,¹⁴³ niti je sutra Kijametski dan... Ako i jeste Kijametski dan – za njih je, za nas nije! Jeste li gazije? Jeste! Jeste li šehidi?! Jeste!! Je li ne damo Banjaluku, Ferhadiju ni Safikadine đule??? Ne damo!!!

I tada, vrativši se četiri–pet koraka unazad, zatrča se u zategnuto platno i skočivši, probi ga, protrča kroz njega i stade pred vojnike koji su ga oduševljeni, dočekali na nogama.

4.

Boj pod Banjalukom bio je težak, vrlo težak, ali za Bošnjake ipak uspješan. Austrijanci su ostavili svojih vojnika oko dvije hiljade mrtvih, više u Vrbasu, nego na bojnom polju. Europljani s Dunava nisu znali plivati na Vrbasu. Od kompletne studiozno planirane akcije austrijskog Generalštaba za osvajanje Bosne odustalo se. Odlučili su da čekaju neko povoljnije doba.

123 handriti – maltretirati, vidi fusnotu: taslačiti.

124 Hildunghauzen – austrijski vojskovođa herzog Ernst Friedrich Karl von Sachsen–Hildunghausen.

125 azap – pješadinac koji pretežno daje stražu.

126 mejit – mrtvac.

127 tarlahati – talasati, tresti, ovdje ima erotski značaj u smislu (vidi:) taslačiti.

128 asker – vojnik.

129 prdekhana – spavaonica, ovdje se misli na pašin krevet.

130 hauz – kupatilo.

131 kaharli – bolesni.

132 šejtan – vrag.

133 dekika – minuta.

134 beteri – loš čovjek, nezalica, budala.

135 gazija – junak.

136 šehid – musliman koji junačkom smrću pogine u borbi za vjeru.

137 Iblis – đavo.

138 šedrvan – kružna fonatana ispred džamije na kojoj muslimani uzimaju abdest (obredno pranje prije molitve).

139 dindušmanin – neprijatelj vjere.

140 tekbir – višestruko grupno izgovaranje Allahu ekber (Bog je najveći.).

141 horoz – pijetao.

142 balegati – pričati kao da goviedo izbacuje balegu iz sebe. Ovdje je u pitanju autoironija.

143 Jedžudž i Mežudž – narodi koji će pred Kijametski dan prekriti sav svijet.

Sulju Karađoza pokosila je kuga sljedeće godine. I njegovog sina. Ali unuk Fadil je nastavio porodičnu tradiciju.

Kako je Osmansko carstvo bivalo manje, tako je i u Banjaluci i cijeloj Bosni bivalo sve teže. A pogotovo Banjalučanima kojima je granica Carstva bila svega tri sahata jahanja udaljena od čaršije.

Fadil se oženio Srpkinjom Stanislavom. Bijaše izbjegla s obitelji iz Loznice kada joj je Miloš Obrenović ubio oca koji je u prvom srpskom ustanku stajao uz Karađorđa. Kada je to čaršija saznala, karađoz je stao – dvije godine nisu se igrale predstave. Nitko nije osjetio taj nedostatak osim nekoliko begovske, zatim bogatije katoličke, pravoslavne i židovske djece – koja su žalila za glumištem, kazalištem, pozorištem.

U međuvremenu, stoljetna prijateljska obitelj Karađoza, Đulići – osiromašili su uslijed kuga i buna. Hasanbeg je izgubio begovat¹⁴⁴, a njegov sin Murat i aganluk¹⁴⁵. Kasnije je Muratov sin Besim prokockao ono malo sirotinje i otišao u Sarajevo. Tek će Besimov sin ponovo doći u Banjaluku.

VII. TEFERIČ (1817.)

1.

Bosna ponosna, u svojoj ljepoti, naizgled se navikla sve lakše podnositi svoj postepeni pad. Srbi, haman¹⁴⁶ dojučerašnji pravoslavci brundali su kroz čaršiju zbog propasti Karađorđeve, a Hrvati koji su se još uvijek uglavnom sami nazivali katolicima, smirivali su i sebe i njih, jer su im dolazili dokazi preko Save – da se počinje buditi ilirska svijest koja će ujediniti sve bratske narode u borbi za slobodu. Bošnjaci, oni iskonski, koji su bili i ostali dosljedni samo Bosni i vjeri, šutjeli su i čekali. Šutjeli su i čekali begovski, ali i rajinski, jer njih je zbnjivao pokret srpskog i hrvatskog puka, a sebe nisu vidjeli u tome. Nisu se vidjeli u tome, jer su znali da su pripadnici drugačije vjere od ostala dva naroda – a sebe sami nisu znali nazvati narodom.

Poslije mnogih kuga, ratova i gladnih godina, krenule su pobune u Banjaluci, a najveća je bila 1816. godine. Na mjesto smijenjenog valije¹⁴⁷, Huršid Ahmedpaše došao je Sulejmanpaša Skopljak, Bošnjak, ali je morao skinuti banjalučkog muteselim¹⁴⁸ Kerimpašu kojeg Banjalučani nisu mogli smisliti. Na njegovo mjesto novi valija je postavio svog sina ljubimca, Mehmedbega. Ali ni taj, novi muteselim nije bio po volji silovitom banjalučkom kapetanu. Poslije muke, nemira i paljevine, stradali su i kadija i kapetan banjalučki, pošto su bili protiv valijinog sina mezimca. U martu 1817. i kadija i kapetan su ostali bez glave, ali su im obitelji ipak, za utjehu, finansijski osigurane od same Visoke Porte¹⁴⁹. Hrvati, Srbi i Židovi, hvatali su se za glave gledajući šta se događa s ljudima, Bošnjacima, muslimanima i zahvaljivali su Bogu što ne pripadaju istom narodu.

Da bi, po pravilu prakse koju je zatekao u Banjaluci, igrom smirio raj, muteselim Mehmedbeg je naredio Karađozu, Mustafi, u čaršiji poznatijem kao Mujo – Fadilovom unuku da za kujundžijski kušnama-teferič¹⁵⁰, koji su pripremale čaršijske kujundžije, baška pripremi karađoz.

2.

Skupilo se toga dana između Ferhatpašine džamije i Kastela, na meraji, raje i raje, oko pet hiljada. Sišlo ih je sa Zmijanja, s Vrhovine, iz Lijeve polja i odozdo sve do Jajca. Došla je raja iz Varcar Vakufa, Ključa, Majdana, Sane, Prijedora, Krupe, Novog, Kostajnice, Berbira, Kotor Varoši, Prnjavora, Derbente¹⁵¹, Skender Vakufa – baš kao da je u pitanju vašar cijelog bosanskog serhata. I jeste bio vašar – bijaše se skupila sva Bosanska Krajina.

Iza sabah¹⁵² namaza¹⁵³ počelo je nadmetanje bikova. Grmečki bikovi boli su se sa zmijanjskim bakovima. Na brnu su se kostriješili sanski i imljanski jarci. Boli su se i ovnovi iz Skendera i Ključa. Trgovci, zanatlije, bogatuni, a naročito doušnici, vrzmali su se među rajom, gledajući, kupeći među trepavice i u uši što puk radi i što priča. Arnauti¹⁵⁴ su nudili raj, svojim poslasticama. Roditelji su im kupovali slatkise i žurili da vide kako se bodu bikovi, jarci i kurban. Cigani su udarajući u talambase sišli s Veselog Brijega. Vodili su sa sobom medvjede, tjerali ih da plešu, da pjevaju i da se prevrću po travi preko glave. Ciganke se vikale iz sveg glasa da je danas beričetan dan za bacanje graha, gledanje u karte i u dlan. Naivne kršćanke hrlile su kao muhe na šećer, da saznaju svoju sudbinu; za koga će se udati i koliko će djece izradati?

Oko podne muslimani otklanjaše na musali namaz. Iza molitve, koju su nedaleko od njih obavile i ostale tri vjere, svi krenuše na ručak. Aščije¹⁵⁵ su nudile upravo pečene kurbane i volove.

Nastavak u sljedećem broju

144 begovat – imanje i dostojanstvo bega (veći zemljoposjednik).

145 aganluk – imanje i dostojanstvo age (manji zemljoposjednik).

146 haman – skoro.

147 valija – upravitelj pokrajine (vilajeta).

148 mu(te)selim – zastupnik paše u sandžaku (pokrajini).

149 Visoka Porta – Vlada Osmanskog Carstva.

150 Kušnama-teferič – slavlje povodom polaganja ispita za kalfu i majstora.

151 Derbenta – Derventa; dobila ime po klancu: derbent – turski: klanac.

152 sabah – zora i istovremeno naziv prve islamske molitve u zoru.

153 namaz – molitva.

154 Arnauti – Albanci.

155 aščija – kuhar.

Donatorsko veče u Värnamu: Za rekonstrukciju džamije prikupljeno 850.770 kruna

Piše: Fikret Tufek

Više od 350 prisutnih pomoglo je rekonstrukciju lokalne džamije - prikupljeno je 850.770 kruna. Gosti su bili Ismail ef. Smajlović, Idriz ef. Karaman i Eldin Huseinbegović

“Donatorsko veče” za rekonstrukciju interijera džamije u Värnamu, koje je organizovala Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, održano je u subotu, u ovom švedskom gradu.

Manifestaciju je veoma dobro organizovala IZB u Švedskoj, sa unaprijed kupljenim donatorskim ulaznicama (po cijeni od 1.250 kr), sa prisutnih više od 350 osoba i prikupljenih fantastičnih 850.770 kruna (cca 144.208 KM).

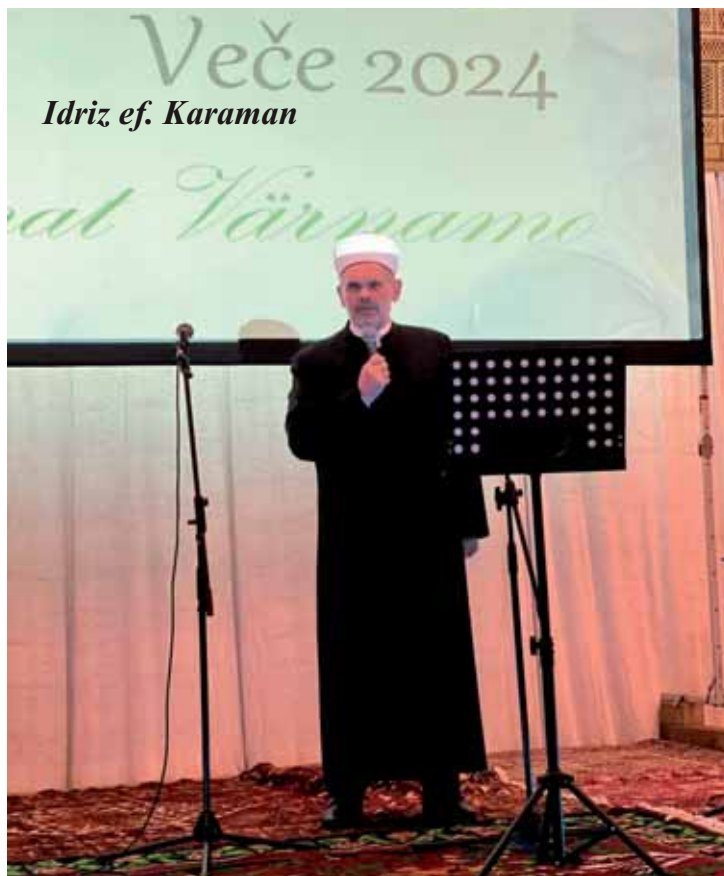
Skupu su prisustvovali: glavni imam Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj Idriz ef. Karaman i muftija banjalučki Ismail ef. Smajlović, a na svemu se zahvalio domaćin, predsjednik džemata Värnamo Miralem Mešić.

U kulturno-vjerskom programu su nastupili: džematski hor Nur Värnamo, izvođač bh. duhovno-zabavne muzike Sarajevo Eldin Huseinbegović i efendinica iz Trelleborga Rukaja Podojak-Mehtić. Uspješan moderator bio je Mubin ef. Neimarlija. iz Norrköpinga.

- Bilo je zaista predivno biti na “Donatorskoj večeri 2024” u Värnamu, gdje džemati žive za unutrašnju rekonstrukciju svoje lokalne džamije i imaju uspješne aktivnosti.- Ova manifestacija može služiti kao “muštra” za uspješnost bh. skupova i organizaciju pomoći za potrebe bh. građana u Švedskoj, kazao nam je Idriz ef. Karaman, koji je dao informaciju o ovom skupu i napravio fotografije sa “Donatorske večeri 2024” u Värnamu.

Eldin Huseinbegović

Idriz ef. Karaman

Ismail ef. Smajlović

Uspješni Banjalučanin dolazi na FLS: **Namik Hrle**, direktor je razvojnog laboratorija američkog giganta IBM-a u Njemačkoj

Na 4. izdanje Futures Leaders Summita (FLS) u organizaciji Fondacije budućnosti u BiH (BH Futures Foundation) u Sarajevu u decembru stiže više od 20 svjetskih lidera u nauci, a koji su porijeklom iz Bosne i Hercegovine.

Futures Leaders Summit čija ovogodišnja tema je "Iz BiH u svijet: Liderstvo u istraživanju, tehnologiji i preduzetništvu", počinje u petak, 13. decembra. Samit je u potpunosti posvećen studentima i njih 200 iz cijele BiH, potpuno besplatno, imaće priliku da uče od najboljih.

Na ceremoniji otvaranja FLS-a, između ostalih obratiće se Namik Hrle, potpredsjednik razvoja u IBM-ovom odjelu za softver i direktor razvojnog laboratorija u Njemačkoj. IBM je američka firma koja je jedna od pionira u razvoju računarstva i informacijskih tehnologija. IBM je skraćenica od International Business Machines i ona je osnovana 1888., a kao korporacija je ustanovljena 1911.

U intervjuu, Namik Hrle, ispričao je kakvi su bili njegovi počeci, gdje je, i šta je radio dok svoju karijeru nije krunisao ulogom direktora u jednoj od najvećih tehnoloških firmi na svijetu.

"Rođen sam u Banjoj Luci, u dijelu grada koji se zove Mala čaršija, na Mejdanu. Pohađao sam osnovnu školu "Kasim Hadžić" i banjalučku gimnaziju, matematičko odjeljenje. Kako sam htio studirati matematiku, nije bilo izbora nego napustiti svoj rodni grad, odnosno bolje rečeno, svoje roditelje, brata, mnogobrojne drage rođake i prijatelje. Otišao sam u Zagreb, gdje sam diplomirao na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu i magistrirao na Elektrotehničkom fakultetu. Radio sam u nekoliko zagrebačkih firmi, u računskim centrima, kao programer, sistemski inženjer i projektant. Krajem 80-ih sam se sa suprugom i kćerkom odselio u Australiju, u Sidnej, gdje sam razvijao sistemski software za IBM-ove velike računare (mainframe), konkretno, monitor performansi IBM-ove baze podataka Db2. Počeo sam kao programer, ali dosta brzo sam postao glavni arhitekta tog produkta. Nakon 6 -7 godina provedenih u Australiji, a tokom kojih sam često boravio u Americi i Njemačkoj, odselili smo se u Njemačku, jer sam dobio ponudu da radim u timu koji je razvijao IBM-ovu platformu za podršku SAP poslovnih aplikacija (SAP je velika njemačka softverska firma). U Njemačkoj živim i radim i danas, a u međuvremenu sam radio na nekoliko IBM-ovih razvojnih projekata koje sam sam inicirao, uglavnom kao glavni arhitekta i vođa projekta. Uvijek sam se bavio razvojem softwarea za velike poslovne sisteme, dakle organizacije kao što su banke, osiguravajuća društva, trgovački lanci, velike

industrijske korporacije, prema tome tipični IBM-ovi klijenti. Ovo je važno napomenuti, jer potrebe ovih klijenata diktiraju vrlo visoke kriterije i kvalitete, ali i inovativnosti produkata za čiji razvoj sam zadužen. Naime, ovim kompanijama je software koji koriste važan izvor konkurentnosti na tržištu tako da nema mjesta kompromisima. Od mene se očekuje da prepoznam mogućnosti unapređenja poslovanja naših klijenata i transformiram te mogućnosti u konkretna rješenja koristeći IT (informacijske tehnologije). Dakle, od identifikacije poslovnih procesa koji se mogu optimizovati ili redefinisati uz pomoć IT-a, dizajna i arhitekture novih IT produkata, te supervizije i konsultacije razvojnih timova koji te nove produkte donose na tržište. Moje obaveze uključuju i sastavljanje razvojnih timova, identifikaciju i asistenciju (mentorstvo) mladim talentima, stvaranju uslova i pružanje podrške njihovim karijerama. Ako moram izdvojiti neke od patenata onda bi to bili oni koji su rezultirali u značajnim poslovnim i finansijskim uspjesima za IBM kao što su: industrial-scale hybrid transactional/analytics processing, serverless consistent backup, adaptive query optimization... Bojim se da bi mi trebalo puno vremena i pisanog teksta da predstavim ove patente, ako je neko zainteresiran može ih potražiti u nekom od dostupnih patentnih registara. Trenutno radim na procesima implementacije umjetne inteligencije u velikim poslovnim sistemima, što je jako plodno područje za inovaciju, a onda i za patente. Na FLS-u ću podijeliti svoja mišljenja o pravcima u kojima se razvija informacijska tehnologija, a što bi trebalo biti zanimljivo onima koji namjeravaju graditi svoje karijere u IT-u, dakle, u koja znanja i iskustva treba ulagati više, a u koja manje. Kao što znate, IT je izuzetno dinamična disciplina i znanja imaju prilično kratko "vrijeme poluraspada", odnosno relevantnosti. Dakle, bitno je ne biti predugo u zoni komfora, pažljivo pratiti razvoj informacijskih tehnologija i brzo se "prestrojiti". Slično vrijedi i za druge naučne i privredne oblasti. Svojim Bosancima i Hercegovcima poručujem da damo učenju i znanju najveći prioritet, da budemo poznati po svojoj stručnosti, radnoj etici i profesionalnom integritetu, bez obzira čime se bavimo. Mi to možemo, i nadam se da će svi koji mogu pomoći ostvarenju ovakvog, vrlo zahtjevnog i naravno dugoročnog cilja, to i napraviti. Moj recept za uspjeh zvuči kao kliše, ali ja ne znam drugačije i ne mogu ponuditi ništa atraktivnije: kontinuirano učenje, zdrava ambicija za postizanje realnih ciljeva, spremnost prihvatanja promjene pogotovo kada je to povezano sa izlaskom iz zone komfora, pomoć drugima, tolerancija, respekt i podrška razlikama (u svim pogledima). I naravno, određena doza sreće." – rekao je sagovornik.

Izvor: avaz.ba

Foto: Goran Mulahusić

Nena Hava

Tekst: Aljoša Vučković

Život je satkan i od sjećanja, kao ćilim od raznobojnih niti što se spliću i raspliću, stvarajući čudesne šare i mozaike... A najljepše je kad nam iz tog šaropleta izroni neko drago lice, kao sunce iza oblaka. Kao nedavno, kad me kroz san, ili neko duboko prisjećanje, dotaknu dragi lik moje nene, kako sam zvao očevu majku, koju zapravo nisam ni zapamtio jer je umrla prije drugog svjetskog rata, dok se ja još nisam ni rodio. Ne sjećam se ni mamine majke, koja je sklopila oči pedesetih godina prošlog vijeka. Ali, one su nekako iz priča, možda i sa kakve požutjele fotografije, našle svoja mjesta u dubinama mojih sjećanja. Ili u blagom izrazu lica nekih drugih majki,

Tako sam svoju nenu našao u majci kućnog prijatelja Osmana. Zvala se Hava. Kao da je i njeno ima odavalo tu prozračnost i bliskost. Bila je to jedna nježna duša, urođena dobrota, smirena, bez naglih pokreta. Nekoliko trenutaka njena života govore o brizi za djecu. jer je osim Osmana imala sina Ibrahima i kcerku Zahidu koja je živjela uz nju, u Bosanskom Petrovcu.

Osme je u mladosti otišao u partizane. Pošto se bavio fotografijom i pisanjem, nađe se tako u redakciji TANJUG-a, te bi i živi svjedok zasjedanja AVNOJ-a u Jajcu, kada su se postavljali temelji novoj Jugoslaviji. Poslije rata postade rukovodilac novinske agencije u Sarajevu, ali 'lanuvši' nešto, ili mu "drugovi" napakovaše nešto, ode na "ljetovanje" na Goli otok.

Jednom, u toku boravka u Sarajevu, njegova majka Hava je otišla s njim u operu. Ne znam koja je bila, ali znam da na početku predstave Hava tiho upita sina:

"Osme, jesmo li mi ovo u crkvi?"

Osme je, inače, za vrijeme "boravka" na Golom otoku, znao u pismima upućivanim majci napisati i "kako im je lijepo i kako se svaki dan kupaju u moru", našto bi mu ona odposlala odgovor, riječima: "Osme, sine, ne idi u duboku vodu!"

Završivši to "ljetovanje", Osme počeo raditi u Banjaluci kao šef poslovnice lista "Borba", koji je tada bio svijetla tačka u promociji ideja za koje mnogi mladi ljudi ostaviše živote tokom NOB-a.

Hava, koja je i dalje živjela u Bosanskom Petrovcu, povremeno bi ljeti dolazila da obiđe i njega i njegovu porodicu sa dvoje unučadi. U toku kraćeg boravka dolazila je i kod mojih roditelja sa kojima je održavala dugogodišnje prijateljske veze. Usput rečeno, njen Osme je bio i kum mome starijem bratu, pa se time kućno prijateljstvo jos više učvrstilo.

Svaki njihov dolazak za mene je bio i posebno "sladak", jer sam dobivao kakav skromni poklon, ali mi ipak ostade majčina priča kako sam pri jednom njenom dolasku, igrajući lopte na livadi ispred kuće, bio pozvan da dođem, da je vidim. Na te pozive znao sam odgovoriti i pitanjem: "Šta mi je doni'la?" U to vrijeme imao sam manje od deset godina i svaka poslastica je bila veliki poklon.

Ulazeći u kuću uvijek sam imao želju da se pomazim s njom. da me svojim nježnim rukama pomiluje i milim glasom upita jesam li dobro i kako je u školi.

Njen plemeniti lik mi je ostao u sjećanju. Čini mi se, da ni nakon mnogo godina ne gubi svoj sjaj, i da mi je nekako sve bliži. Eh, šta bismo da nam u ovim daljinama i prolaznostima nema još sjećanja! Pa moja draga Hava kao da mi se smiješi kroz neku lepršavu ali nepoderivu zavjesu od sjećanja...

Da li su pljačke, krađe, silovanja i ubijanje svega što je “ nesrpsko” dio slavne srpske prošlosti?!

Pripremio: Edin OSMANČEVIĆ

Dragi moji sugrađani i komšije Srbi!

Otvoreno pismo pišem kao čovjek koji po svom identitetu se izjašnjava kao Bosanac a po uvjerenju onaj koji smatra da ne pripadam ni jednom etničkom ”toru”, a istovremeno ponosan na svoje korijene, zemlje u kojoj sam rođen .

Danas smo svjedoci kako u bh. entitetu Republika Srpska i u

medijima pod kontrolom Aleksandra Vučića nije objavljeno niti slovo o pokajničkom pismu presudeng ratnog zločinca, generala VRS Radislava Krstića, koji se kaje za počinjeni genocid u Srebrenici i izražava žaljenje za zločine koje je učinio te poručuje da bi otišao u Potočare kako bi se poklonio žrtvama genocida.

Imam bezbroj pitanja u ovom mom otvorenom pismu ali ću se ovog puta zadovoljiti sa nekoliko koja su neizostavna i bez sumnje ukazuju na činjenicu da, pored toga što su vaši sunarodnjaci počinili ogromne zločine u Bosni i Hercegovini i vi sami žrtve ratnohuškačke politike Srbije. Logika me uči da vas prvo upitam zašto sebi dozvoljavate da nijemo posmatrate vaš vlastiti sunovrat jer i vaše ćutanje je u službi počinitelja zločina?

Zašto vam je Jugoslavija kriva za sunovrat? Razumijem društveno historijske okolnosti u kojem ste živjeli da danas živite u mitu i lažima koji govori da je Srbija do stvaranja Jugoslavije bila takoreći razvijena evropska zemlja sa stabilnom i institucionalizovanom demokratijom nalik na Francusku ili Holandiju, da je sve krenulo nizbrdo nakon stvaranja Jugoslavije, Drugog svetskog rata i dolaska

komunizma, da je Milošević slučajni incident i da će se nakon pada Miloševića Srbija vratiti na svoje stare evropske demokratske tradicije.

Zašto i dalje živite u mitu "svesrpskog" svijeta, ideje koja je nanijela toliko zla na ovim prostorima? Rat koju Srbija vodi danas sa idejom o "srpskom svetu", ima dvostruki efekt. Drži Srbiju u mjestu, bez ikakva napretka. Otežan je razvoj i time je izravno postignuto da mladi iz Srbije odlaze trbuhom za kruhom ili za širom intelektualnom perspektivom i nastaje velika nestabilnost.

Što za vas znače međunarodne presude i što vam treba da otvorite oči? Razumijem da su u Srbiji građani mogli biti i slabo obaviješteni o tome što se u ratu događa. Međutim, ono što su izrekle međunarodne institucije o ratovima, zločinima i mržnji, posijanima srbijanskom agresijom na susjede, kao i publikacije koje su izravni sudionici rata napisali kao otriježnjeni ljudi, svatko može pročitati. Dakle na djelu je poricanje teških zločina i svega ostalog s čime se Srbija ni danas nije u stanju suočiti! Zar vam i priznanje ratnog zločinca Radoslava Krstića da je u Srebrenici počinjen genocid ne pokazuje da vas vaši lideri lažu i zloupotrebljavaju i da ste sami žrtve jednog mentalnog genocida nad vašim vlastitim mozgom koji u pitanje dovodi vašu budućnost, posebno budućnost mladih naraštaja?

Moja rahmetli majka je rođena u Kotor Varošu i dok je bila živa svjedočila mi je o brojnim zločinima koji su počinjeni od strane četnika u dolini rijeke Vrbanje! Još gori zločin se desio od Maja 92 - decembra 92 kad su nevini Bošnjaci i Hrvati Kotor Varoši, Vrbanjaca, Obodnika, Bilica nemilosrdno ubijani, logoraši zatvarani, majke i kćeri silovane a onda autobusima kao stoka protjerani u Travnik. O zvjerstvima u i oko Kotor Varoši se malo zna i mogu se porediti sa

onim što se danas čini u Gazi! A Kotor Varoš je na samo 30 km od mog rodnog grada Banjaluke! Ja sam odgajan u uvjerenju da se grozote Drugog svjetskog rata neće nikada ponoviti u dolini rijeke Vrbanje, a vi ste dozvolili da vam paravojne, četničke i druge formacije počine još veće zlo u posljednjem ratu u ime "svesrpskog sveta". Je li to ta vaša slavna historija na koju ste tako ponosni? I naravno, to se ponavlja jer ćutite! Jer ste prihvatili tekovine poražene zločinačke politike iz Drugog svjetskog rata i odrekli se tradicija kada su vaši sunarodnjaci bili mnogo hrabriji, davali svoje živote u prvim redovima Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije u borbi protiv fašizma i nacizma.

Je li Đinđić slučajno ubijen? Đinđić nije slučajno ubijen upravo zbog reformskih htijenja, zato je i smaknut u političkom ubojstvu, čega je Srbija puna u 19., podjednako i 20. stoljeću. Nakon njega zemlja je krenula putem autokratskih tendencija.

Srbija danas nije slobodna zemlja! To je "zarobljena" država mentalnog ludila koja postaje sve više autokratska država!

Da bi se jedno društvo kultivisalo potrebno je govoriti istinom o njemu. Srbija ne može da pretenduje na podijeli Bosne, ne može da pretenduje na to da ima dominaciju u Crnoj Gori, ne može da pretenduje na to da uređuje život Srba u Hrvatskoj niti može da prihvati zamrznuti konflikt na Kosovu. Zbog svih ovih stvari Srbija ne može da se pomjeri i ide naprijed.

Hoćete li i dalje ćutati i čekati na neke nove zločine koji treba da se počine u ime "svesrpskog sveta" od nekih novih Krstića ili ćemo se riješiti balasta koji nas vodi u nove ratove?

„Šeher Banja Luka“ pred prestankom svoga redovnog izlaženja

OČEKUJEMO VAŠU PODRŠKU

Teškoće u obustavi redovne godišnje potpore etničkim savezima, tako da rješenje moramo tražiti i sami, da bismo objavljivali bar digitalna izdanja, iako štampani list u rukama teško šta drugo može zamijeniti. Jer, i riječi imaju srca, pa ih tako možemo i čuti...

Dragi sugrađani, članovi našeg Saveza, prijatelji i čitaoci našeg magazina!

Naš grad, grad na Vrbasu, krajiška ljepotica, evropska kulturna prijestolnica, grad sporta i mladosti, naša Banja Luka i Banjaluka, naš šeher i Šeher, kako je već niz godina zapisano i na naslovnici našeg i vašeg magazina, druguje s nama i na stranicama „Šeher Banje Luke“, da bismo, živeći i širom svijeta, a dolazeći i na naše obale i u naše aleje, bili bliži jedni drugima, i da bismo mogli prisluhniti i željama i čežnjama svoga zavičaja. I da bismo se mogli i susretati u svome gradu. Vremena se, nažalost, mijenjaju, ali ne nabolje, pa je i naš i vaš magazin „Šeher Banja Luka“ došao u situaciju kad je, prestankom sufinansiranja, onemogućeno njegovo dalje izlaženje. To odmah povlači za sobom i druge neželjene posljedice, a jedna od njih je i dalje održavanje „Vezenog mosta“.

Odlukom švedske vlade, od prije nekoliko mjeseci, da se obustavi redovna godišnja potpora etničkim savezima, došli smo u veoma tešku ekonomsku situaciju. Prikupljena članarina je, nažalost, nedovoljna i ne može podmiriti ni one najosnovnije tehničke i administrative troškove koje Savez Banjalučana ima tokom godine. Da bismo mogli ostvariti redovne planirane aktivnosti Saveza i izdavati bar digitalne brojeve našeg magazina, potrebna nam je vaša podrška. Mi smo uradili tako da vi, koji živite u Švedskoj, možete swishati svoj dobrovoljni prilog na savezov konto ili uplatiti na bankovni račun, a vi koji živite van Švedske možete također uplatiti dobrovoljni prilog na bankovni račun. Najmanja uplaćena suma ne bi trebalo da je manja od 100 kruna, a ko želi i može uplatiti više, još bolje. Na vašoj podršci unaprijed zahvaljujem u ime Saveza Banjalučana i svoje osobno.

Za uplate iz Švedske

155 25 59-5

PlusGirokonto

Za uplate iz inostranstva

IBAN: SE38 9500 0099 6034 1552 5595

BIC-kod (SWIFT-adress): NDEASESS

Nosioc konta: RIKSFÖRBUNDET BANJALUKA I SVERIGE

Predsjednik Saveza

Mirsad Filipović

8 novih destinacija na Aerodromu Sarajevo, bh. dijaspora bolje povezana sa Sarajevom

Uvodi se osam potpuno novih letova, s tim da RyanAir planira povećati broj letova, dodatnih pet, jedno je Stockholm, te narednog mjeseca još četiri.

Vedrana Vikić Musić, direktorica Sektora aerodromskih usluga Međunarodnog aerodroma Sarajevo, poručila je:

-Imamo najbolje rezultate ikada. Mi na Aerodromu bilježimo rekorde, a samo u zadnjih deset mjeseci prošlo je oko million i po putnika. Na zadnji javni poziv se prijavilo sedam kompanija koje će u narednom periodu povezati Sarajevo sa 23 destinacije.

Norwegian planira dva puta sedmično letjeti za Stockholm, Oslo i Kopenhagen. Eurowing uvodi četiri nove destinacije, Berlin naredne godine, a od 2026. i Hamburg, Dizeldorf i Hanover. WizzAir koja operira trenutno London i Rim, planira od ljeta Abu Dabi i još za Memmingen od juna do avgusta. SunExpress će imati cijelu godinu Izmir i Antaliju.

Kompanija Lot će cijelu godinu letjeti za Varšavu. Swiss povezuje trenutno sa Cirihom, a od 2026. će letjeti i za Ženevu, rekla je Vikić Musić.

Posted in [Vijesti](#)

Sretan

25.novembar

Dan državnosti

Bosne i Hercegovine

DOMOVINA – PODJELJENA SJEĆANJA

*(Pjesma je objavljena u zajedničkoj zbirci
"DOMOVINA- PODJELJENA
SJEĆANJA, Ada Verlag, Njemačka, 2015)*

Domovina je harmonika što svira
I sevdalinka što u srce dira
Plavo-žuti šal oko vrata
I neznani gost što bane na vrata

Domovina su Zmajevi u Brazilu
I unučce u naninom krilu
Domovina je žuta dunja u sahari
Spremljeno ruho I ljubav
Što nikada ne stari

Domovina je kahva što se puši
Fildžan kahve za dragoga gosta
Nostalgija u duši, oči uplakane
I skokovi sa Starog mosta

Domovina su visoke piramide
Komadić mora i kameni stećci
Vodopadi, jezera, gore izvori
Sokaci, mahale i kaljavi puteljci

Domovina su baščaršijske noći
Sebilj divni oko njega gladne ptice
Burek, ćevapi, vrući somuni,
vrela ljetna noć dok hvatamo svice.

Domovina je kreket žaba poslije kiše
Jata ptica što lete ka jugu
Zamrznuta stakla i inje na prozorima
Zvižduk lokomotive niz prugu
Domovina je cvrkut ptica
I behar u jutra rana
Domovina su oštre zime i snijegovi
I ljepota jesenjeg dana

Domovina su praznici kojih se rado
sjećamo
Bajramluci, kolači i šarena jaja
Most djetinjstva i duga budućnosti
I ljubav što nas zauvijek spaja

Domovina je Sarajevska zima
I oči u nas uprte od cijeloga svijeta
Žičare, klizališta i planine
I rumeni obrazi svakog sretnog djeteta

Domovina su humke, spomen-ploče
Prazna kućišta i zelena trava
Domovina je prošlost budna
Što nikada ne spava

Domovina nisu samo
Geografske stranice
Statistički podaci
I enciklopedije stranice

Domovina su tvrđave, bedemi i sahat-kule
Banjalučke ljepotice i ljepotan Vrbas
Sava, Sana, Pliva i Bosna
I regate s Neretve i Une
Domovina su obronci moje Kozare
Prostrano polje prijedorsko
Igman, Grmeč, Jahorina
Velež, Maglić i suzno oko djevojačko

Domovina je mnogo više
Tjeskoba dok prebiraš
Po požutjelim albumima
Sjećanja što naviru i miris ljetne kiše
Zlatna klasja žita
I srce što samo za nju diše

Domovina su naši geni
Tamo gdje smo rođeni
Domovina je ono što nas po svijetu spaja
Ono po čemu se od drugih razlikujemo
Od domovine se nikad ne razdvaja.

IME MI JE BOSNA I HERCEGOVINA

*Objavljena u zajedničkoj zbirci poezije
"Una riječima zagrljena", Bihać, BiH,
2019.*

Ime mi je Bosna I Hercegovina
I stara sam hiljadu i više godina
Kažu da sam ponosna,
Satkana od čistih rijeka,
Jezera, ravnica i planina

Zovu me Bosna
I k'o što dobri Mak reče,
Bijah gola, bosa i prkosna
Zapamtih kraljeve i kraljice silne
Iz dinastije Kotromanića

Prohujalaš kroz mene burna vremena
Osvojala me carstva velika
Zapamtih mnoge
Sisteme, režime i vladavine
Dizale se oko mene velike buke
I ostajale gluhe tišine

Na meni se lomili časovi historije
Zapamtila sam desant i slavne bitke

Primala sam izgnane u svoje okrilje
Savijala ih pod svoja krila
I uvijek dostojanstvena bila.

Kažu da imam dobre ljude
Da volim merak i
Da se u meni najljepše pjeva
Ko se moje vode napije
Da iz mene otići ne umije.

Da sam mala, ali moćna
da svako za mene pita
crvene mrlje još uvijek su po meni
I doline zlatnoga žita.

Obojena sam nebom plavim
Žutim suncem i
Bijelom bojom mira
Ne želim da budem tužna
I kada boli
U meni harmonika svira

U mom srcu Sarajevo kuca
Znaju me po Sarajevskom atentatu
Po Gavrilu Principu
I Prvom svjetskom ratu

Poznaju me po mnogo ljepšim stvarima
Po snježnim planinama, žičarama
I Zimskim olimpijskim igrama
Bila sam centar svijeta
Sjaj u očima svakoga djeteta

Preživjela sam mnoge opsade
Dizala se iz pepela
Kao Feniks ptica
U sebi sam sakrila neisplakane suze
I nisam skidala osmijeh sa lica.

Ranjena sam bila mnogo puta
Udarali me bjesomučno
U moja krhka ramena
Iz bola sam crpila snagu
I čuvala za bolja vremena

Još uvijek vidam svoje teške rane
Ali neću nikada pasti na koljena
Po mojim poljima mirišu ljiljani
I zovu me zemlja voljena.

Jos uvijek slavim svoje rođendane
I svoju nezavisnost
Ko čeka, taj i dočeka
svjetlost na kraju tunela
Krhka sam kao dragocjena vaza
Al' ipak čvrsta kao stijena.

Neka je sretno svim ljudima dobre volje
Koji osjećaju da sam im majka
Priča sam sa sretnim završetkom
U srcu Evrope, najljepša bajka.

SEMIRA JAKUPOVIĆ

Pripremio: Vlado BOJER

KOMPROMIS

Susjed upita svoga dugogodišnjeg susjeda:
-Kako ste riješili problem razvoda?
-Bilo je vrlo jednostavno. S obzirom da nemamo djece, žena je uzela šoferu a ja kućnu pomoćnicu.

GUBITNIK

Kako se zove Meksikanac koji je izgubio automobil?
-Carlos.

ŠKOLSKE INFORMACIJE

Pita susjed Pericu:
-Zašto ti je otac bio danas u školi?
-Pozvala ga je učiteljica da se žali na mene.
-I, kako je prošlo?
-Rekla mi je da pozovem majku, kako bi se požalila na mog oca.

ZAVJESA

Žena govori svome izuzetno škrtom suprugu:
-Moram kupiti zavjese za prozore. Kćer nam se presvlači u sobi, a onaj pohotni susjed preko puta uvijek je promatra.
Suprug malo razmišlja pa mudro odgovori:
Promjeni se sa kćeri za sobu, pa se ti presvlači u njoj. Onda će susjed kupiti nama zavjese.

NEMA VREMENA

Lijepa žena, izazovna izgleda, došla je psihijatru:
-Doktore, muči me jedan veliki problem. Svaki muškarac kojega upoznam nudi mi bestidne stvari.
A psihijatar upita:
-To vas sigurno jako vrijedja?
-Nije da me baš toliko vrijedja, ali me muči što ne mogu svima izaći ususret!

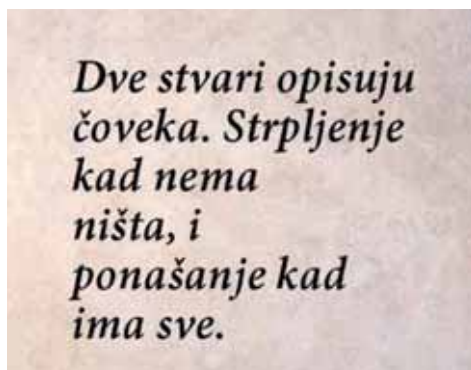
ŽELJA

Upecao student zlatnu ribicu. Ribica mu kaže:
-Pusti me ispuniti ću ti jednu želju!
Student začudjeno pita:
-Kako jednu, zar mi ne bi trebala ispuniti tri želje?
Ribica na to odgovori:
-E sad je po BOLONJI!

DOBRO NAMJERNA PRIMJEDBA

Crnogorac sjedi zavaljen u dnevnom boravku. Uzdahne on:
-Ženo, teško mi je gledati te, kako samo radiš i mučiš se...
Ona se raznježi te zausti da mu nešto lijepo kaže, kad je on preduhitri:
-Zatvori vrata od kuhinje!

KAZNA

Zaustavi policajac plavušu i kaže:
-Moram vam naplatiti sto eura zbog pokvarenih svijetala.
Ona se sretno nasmiješi:
-Pa to je divno! Oni lupeži u servisu su me htjeli "oderati" za duplo veću svotu!

DRUGI BRAK

Dva prijatelja razgovaraju o nekom prolazniku,
koga površno poznaju"
-Znaš li da on svake noći spava sa drugom ženom?!"
-blago njemu. A kako to uspijeva?
-Znaš, on je oženjen drugi put.

NEZNANKA

Plavuša se kroz suze žali liječniku:
-Upomoć, boli me! Rak me uštípnuo za prst!
-Koji?
-Pojma nemam, meni svi rakovi izgledaju isto.

ZASLJEPLJENOST

Dva frajera razgovaraju u školi"
-Da li je točno da se od poljupca može oslije-piti?
-O,da! Jučer sam poljubio koleginicu iz škole i od tada moja djevojka nemože da me vidi!

NESTAŠNE NOGE

U jednom baru:
-Izvinite gospodjice, mogu li vam ponuditi jedno piće?
-Ne, hvala gospodine, alkohol nije dobar za moje noge.
-Oh! Žao mi je, sigurno vam oteknu?
-Ne! Razmaknu se.

NA SAMRTI

Leži izuzetno škrt muškarac na samrti u sobi. Obitelj mu stoji uz krevet, a on jedva otvarajući usta upita"
-Sine, jesi li ovdje?

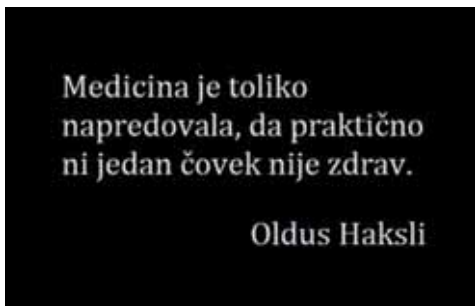

-Jesam tata.
-Kćeri, jesi li i ti ovdje?
-Jesam tata.
-Ženo, jesi li ovdje?
-Jesam dragi.
Pa zašto onda gori svijetlo u hodniku???

POKLON

Muž i žena već stare. Muž kaže:
-Dušo moja sutra ti je rođendan, što želiš da ti poklonim?
Žena će:
-Pa možeš mi kupiti jedan plac na groblju?
Prošla je godina te na isti dan žena kaže:
-Lipi moj, šta ćeš mi kupiti ove godine za moj rođendan?
Muž kaže:
-Ništa! Ti još nisi iskoristila poklon od prošlog rođendana!

NEZNALICA

Otac pita sina:
-Sine moj, jesi li znao sva pitanja na testu?
-Jesam!
-Kako onda nisi prošao?
A ovaj hladnokrvno odgovori:
-Nisam znao odgovore!

PREKVALIFIKACIJA

Ginekolog izgubi liječničku licencu i zaposli se kao automehaničar. Prvog dana gazda mu govori:
-Imaš rok od pola sata da na ovom fići naštelaš ventile!
Bivši ginekolog završi za petnaestak minuta, fićo radi kao sat, a gazda nemože doći k sebi:
-Ajde razumijem da si završio za petnaest minuta, ali zašto si to napravio kroz auspuh???

HITAN SLUČAJ

Ulazi Perica u mali dućan:
-Imate li wc papira?
-Ponestalo!- odvrati prodavačica.
-A držite li maramice?
-Ne.
-Jadan ja! Dobro, držite li novine?
-Koje ćeš mali?
Mališan nervoznim i drhtavim glasom zaključa:
-Gospodjo, ako do sada niste shvatili u čemu je problem, zbilja neznam šta bih vam rekao!

PROMJENA

Jedna nepismena žena uvijek se potpisivala križićem, ali jednog dana se počela potpisivati ravnom crtom. Na sve opće iznenadjenje pitaju oni nju:
-Što se dogodilo, otkud promjena?
A ona hladnokrvno odgovori:
-Pa udala sam se!

TUŽNA OBLJETNICA

Za tridesetu obljetnicu braka Fata spremila Muji večeru.
Što si nam, bona, pripremila za našu obljetnicu?
-znatiželjno će on.
-Ćevape.-odvrati Fata.
Potom iznese pred njega veliki tanjur s'velikom lepinjom, a u njoj samo jedan ćevap.
Mujo će u čudu:
-Pa šta je ovo, samo jedan mali ćevap u ovo!koj lepinji?
A Fata tužno odgovori:
-Eto, da vidiš kako je meni bilo ovih trideset godina s'tobom!

NESTAŠLUK

Pozvoni dječak susjedi na vrata te je upita:
-Mogu li uzeti svoju strijelju?
Susjeda iznenadjeno pita:
-A gdje ti je strijela?
Dječak odgovori:
-Eno je tamo u vašoj mački!

OBEĆANJE

Novi ministar daje svoj prvi intervju:
-Predhodna vlada dovela nas je na rub provallije....
Obećavam da ćemo mi učiniti veliki korak naprijed!

TEHNIKA VAGANJA

Kaže "punija"djevojka svom dečku:
-Uvijek kad stanem na kućnu vagu, obavezno uvučem stomak.
Mladić zbunjeno upita:
-Pa da li ti to pomaže?
-Pomaže, dragi, pomaže -da vidim vagu!

VJEROVANJE

Mali bracanin kuka ocu:
-Tata, treba mi 100 eura!
Otac će na to:
-Vjerujem, sine, vjerujem.

UHVAĆEN NA DJELU

Pita Mujo Hasu:
-Znaš li ti, bolan, koja je razlika između WC školjke i bidet?
-Ne.
-Znači ti si taj!

PODUKA

Doveo otac sina starom mudracu.
Upita mudraca:
-Možeš li podučavati moga sina?
-Mogu, ali morat ćeš to platiti.
-Koliko?
-50 zlatnika!
Otac se jako iznenadi, te reče:
-Pa to je stvarno previše, za taj novac mogu kupiti konja.
A mudrac odgovori:
-Svakako, kupi, pa ćeš onda imati dva!

SNALAZLJIVI VOZAČ

Mladić se vozi u novom autu. Lijevom rukom drži volan, a desna ruka mu je između nogu plavuše koja sjedi pored njega. Zaustavi ga prometni policajac te ga upita:
-Gospodine, ali zašto vi ne upotrebljavate obje ruke?
Mladić samouvjerenost kaže:
-A kako bih onda vozio?

NEMA RECEPTA

Plavuša u apoteci:
-Dobar dan, imate li bromazepan?
Ljekarnik je upita:
-Imate li recept?
-Da imam recept, sama bih ga napravila!

NA VRIJEME

Gost u motelu nazove recepciju:
-Oprostite, zašto vam je wc tako daleko od spavaće sobe?
Recepcionar će na to:
-Gospodine, uopće nije daleko, samo morate ranije krenuti!

DOBITAK

Muž pita ženu:
-Što bi napravila da ja dobijem na lutriji?
-Iskreno? Uzela bih pola osvojenog iznosa i ostavila bih te!
-A on joj odgovori:
-Vidiš, mila, jučer sam osvojio 10 eura... evo ti tvojih 5 eura i počni pakirati svoje stvari!

BEZ DOPINGA

Majka pokušava uvjeriti sina da dovrši večeru:
-Ivice, zašto ne želiš jesti špinat? Dat će ti snagu za sutrašnju utakmicu!
-Mama što ti je? Zar želiš da igram pod dopingom?

JAVNA ZAMOLBA

U eteru:
-Dobar dan, dobili ste Radio 202,

koja je vaša želja?
-A slušaju li sad svi mene?
-Dakako!
-I oni u autima, i oni u trgovinama?
-Apsolutno.
A bakica zaključila:
-Odlično... Alberte, sine, ne moraš uzimati mlijeko i sir- baba je već kupila!

NAPORAN DAN

Chuk Norris se probudio i rekao prijateljima:
-Danas će mi biti naporan dan, Neću moći vježbati tri sata.
Kako to?- začudjeno su ga upitali.
A ovaj hladnokrvno odgovori:
-Vježbat ću pet sati!

PRAVA LJUBAV

Dolazi kinez kući i viče:
-Tata, tata, ja volim ping - pong!
Ovaj hladnokrvno odgovori:
-Pa, oženi je onda, sine.

SIGURNOST

Parkira čovjek auto ispred Sabora .Prilazi policajac i opominje ga:
-Ne možete ovdje parkirati! Znete to je sabor.
-Znam, i hvala vam. Ali ne brinite, imam ja dobar alarm!

BRAČNI SHOW

Kaže suprug svojoj ženi:
-Idemo se igrati "Big Brothers".
A žena mu odgovori:
-Hajde!
A suprug će na to:
-Imaš dvije minute da se spremiš i napustiš kuću!

UMOR OD MUŠKARACA

Razbludna plavuša ulazi u parfimeriju:
-Možete li mi preporučiti kakav parfem sa?
Prodavačica je naglo prekine:
-Imamo upravo takav. Evo ovaj. Privlačan je, privlači i druge...

A plavuša je prekine:
-Ma, dajte vi meni nekakvih odbojnih mirisa. Već sam umorna od udvarača.

SRODNA DUŠA

Kaže Marina svojoj prijateljici:
-Daleko se odmaklo sa ovim kompjuterima, draga moja!
-Uveli su ih čak i u bračne agencije. Tamo ti računalo traži srodnu dušu.
-Znam, o tome ti i pričam. Ja otišla, platila i čekam da mi pronadje odgovarajuću osobu.
Predhodno sam rekla što zelim: osoba suprotnog spola, nižeg rasta koja sa urodjenom elegancijom nosi večernja odijela i bavi se nautičkim sportom.
-I šta ti je preporučio?
-Pingvina.

ZANIMANJE

Pita Marija susjedu:
-Čime se bavi tvoj suprug?
-E on ti je agronom glazbenog smijera.
-Kako to?
A ova razočarano odgovori:
-Pa čuva ovce i svira frulu!

NEZAJINTERESIRANOST

Učiteljica na rubu živaca pita malog Ivicu:
-Je li si ti nezalica ili nisi zainteresiran?
A Ivica odgovara:
-Ne znam i ne zanima me.

OMILJENO ORUŽJE

Koje je omiljeno oružje Chucka Norrisa?
-CHAKIJA.

LOPOV

Nemamo ni prebijenog centa u kući!-žali se žena svom mužu, starom prekaljenom lopovu. Te ona ga zamoli:
-Daj podigni nešto sa računara-Dobro, dobro promrlja on. Ali moraš pričekati dok se ne otvore banke.

Sretan

Božić
i Nova Godina

Merry

Christmas

And Happy New year

FRÅN
DET
BÖRDIGA
BAJKAN

PLIVIT WEB SHOP

Sve što vam treba od balkanske hrane i pića sada na jednom mjestu, uz mogućnost plaćanja putem Klarne

Ljubitelji balkanskih okusa više ne moraju obilaziti trgovine u potrazi za omiljenim proizvodima! Plivit Trade, renomirana kompanija koja se bavi uvozom i distribucijom balkanskih proizvoda, nedavno je pokrenula svoju novu online prodavnicu – Plivit shop, koja okuplja sve autentične proizvode iz ovog regiona na jednom mjestu.

Plivit shop omogućava jednostavnu i brzu kupovinu, a na platformi možete pronaći cijeli asortiman proizvoda koje Plivit Trade proizvodi i uvozi sa Balkana. Umjesto traženja po različitim radnjama, sada možete naručiti sve što vam treba iz udobnosti vlastite fotelje i to uz samo nekoliko klikova. Nema više nepotrebnih potraga – sve je dostupno na Plivit shopu!

Kupovina se obavlja preko Klarne, koja omogućava sigurno i praktično plaćanje. Sve što naručite bit će dostavljeno direktno na vašu kućnu ili željenu adresu, čime se štedi vrijeme i pruža maksimalna udobnost.

Na Plivit shopu možete pregledati i aktuelne ponude i kampanje, pa tako iskoristiti povoljne cijene i popuste na odabrane proizvode. Ova online prodavnica predstavlja savršeno rješenje za sve one koji žele uživati u autentičnim balkanskim proizvodima, bez potrebe za odlaskom u trgovine.

Posjetite Plivit shop odlaskom na stranicu www.plivitshop.se ili skenirajte QR- koji se nalazi pri dnu strane.

Kako skenirati QR - kod putem mobilnog telefona:

1. Otvorite kameru na svom mobilnom telefonu.
2. Usnjerite kameru prema QR kodu tako da bude unutar okvira na ekranu.
3. Telefon će automatski prepoznati kod, a na ekranu će se pojaviti obavijest.
4. Kliknite na obavijest kako biste otvorili vezu ili informaciju povezanu sa QR kodom.

*Kupovina osigurana od strane Klarna Bank

19 98

PLIVIT TRADE
FAM
GOLALIĆ

Skeniraj QR-kod

